

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών
Επιστήμων

Τμήμα
Κοινωνιολογίας

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
2023-2024

(1^η έκδοση: Φεβρουάριος 2024)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	8
1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ	9
1.1. Μέλη Προσωρινής Συνέλευσης Τμήματος Κοινωνιολογίας	9
1.2. Γραμματεία Προπτυχιακών Σπουδών	9
1.3. Διδάσκοντες Τμήματος Ακαδημαϊκού Έτους 2023-2024	9
2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ	11
2.1. Σύντομο Ιστορικό	11
2.2. Αντικείμενο του Τμήματος Κοινωνιολογίας	11
2.3. Μαθησιακά Αποτελέσματα	12
2.4. Επιδιωκόμενα επαγγελματικά προσόντα	13
2.5. Δομή & Λειτουργία του Τμήματος Κοινωνιολογίας	14
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ	14
3.1. Εισαγωγή	14
3.2. Ταυτοπροσωπία – Ταυτοποίηση στοιχείων	15
3.3. Εισαγωγή με κατατακτήριες εξετάσεις	15
3.4. Εισαγωγή με μεταγραφή, εισαγωγή υποψηφίων με το 10% και ειδικές προϋποθέσεις εισαγωγής	15
4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ & ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	16
4.1. Οργάνωση Σπουδών	16
4.2. Τρόποι Φοίτησης	16
4.3. Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)	16
4.4. Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Σπουδών	16
4.5. Διαχείριση παραπόνων και ενστάσεων	17
4.6. Μαθήματα	17
Κατηγορίες Μαθημάτων	17
Διάρθρωση Σπουδών	18
4.7. Κατάλογος μαθημάτων	19
Κατάλογος Υποχρεωτικών μαθημάτων (ΥΠ)	19
Κατάλογος Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικών μαθημάτων (ΚΥΠ)	19
Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	21
Κατάλογος μαθημάτων που αφορούν στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων	21
5. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	21
5.1. Κατάλογος προσφερόμενων μαθημάτων ανά εξάμηνο	21
5.2. Εξετάσεις	23
5.3. Αξιολόγηση Μαθημάτων και Διδακτικού Έργου από Φοιτητές	24
5.4. Πτυχιακή Εργασία (ΠΤΧ)	24
5.5. Αξιολόγηση των φοιτητών – Βαθμολογία και Βαθμολογική Κλίματα	25
5.6. Πρακτική Άσκηση	25
5.7. Απόκτηση και Βαθμός Τίτλου Σπουδών	26
5.8. Παράρτημα Διπλώματος	26
5.9. Συγγράμματα	26
5.10. Ξένες Γλώσσες	27
6. ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	28
6.1. Υποτροφίες	28

6.2.	Πανεπιστημιακή Λέσχη (Ιπποκράτους 15)	28
6.3.	Ταμείο Αρωγής Φοιτητών	28
6.4.	Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ)	28
6.5.	Άθληση	29
7.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS	30
7.1.	Πρόγραμμα Erasmus/Studies	30
7.2.	Πρόγραμμα Erasmus/Placement	30
7.3.	Πρόγραμμα Erasmus/Civis	31
8.	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΧΟΛΗΣ ΟΠΕ/ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ	32
9.	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΚΚΕ)	33
10.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	34
	Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας I (431001)	34
	Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες και στις Επιστήμες του Ανθρώπου (431002)	34
	Αρχές Πολιτικής Οικονομίας (431003)	35
	Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη (431004)	35
	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης (18 ^{ος} -21 ^{ος} αιώνας) (431005)	36
	Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας II (431006)	36
	Εισαγωγή στην Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία (431007)	36
	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας I (431008)	37
	Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα (431009)	37
	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ελλάδας (18ος - 21ος αιώνας) (431010)	38
	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών I (431011)	38
	Οικονομική Κοινωνιολογία (431012)	39
	Πολιτική Κοινωνιολογία (431013)	40
	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών II (431014)	40
	Κοινωνιολογία του Πολιτισμού (431015)	40
	Θεωρίες για το φύλο και τις έμφυλες διακρίσεις (431016)	41
	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά θεμέλια της Κοινωνιολογίας I (431017)	41
	Θεωρίες για την Κοινωνική Αναπαραγωγή (431018)	42
	Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία (431061)	42
	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά θεμέλια της Κοινωνιολογίας II (431020)	42
	Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία (431021)	43
	Κοινωνιολογία Δικαίου: θεωρητικές υποθέσεις ερευνητικές τεχνικές (431022)	43
	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας II (431023)	44
	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποιοτικής Έρευνας (431024)	45
	Οικονομική Ανάπτυξη και Διαστρωμάτωση (431025)	47
	Κοινωνιολογία της Παγκοσμιοποίησης (431026)	47
	Κοινωνιολογία της Εργασίας (431027)	48
	Ψηφιακή Εργασία (431028)	48
	Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης και Μεταποικιακές Θεωρίες (431029)	49
	Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας (431030)	50
	Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου (431031)	50
	Κοινωνιολογία του Διαδικτύου (431032)	51
	Κοινωνικές Θεωρίες της Επιστημονικής Γνώσης (431033)	51
	Κοινωνία της Διακινδύνευσης και Περιβάλλον (431034)	52
	Πολιτική και Κοινωνική Εκπροσώπηση (431035)	52
	Κοινωνικά κινήματα (431036)	53
	Κράτος και κοινωνία (431037)	53
	Πολιτική Επικοινωνία (431038)	54
	Κριτική Κοινωνική Θεωρία για το Δίκαιο, τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα (431040)	54

Ανισότητες και Δίκαιο (431041)	54
Κοινωνιολογία της Παρέκκλισης και Τεχνολογίες Επιτήρησης (431042)	55
Βιοϊατρική, Βιοηθική και Βιοεξουσία (431043)	55
Θεωρία της ιδεολογίας (431044)	56
Κοινωνία, ΜΜΕ και Κοινή Γνώμη (431045)	56
Θεωρία και Κοινωνιολογία της Τέχνης (431046)	56
Κοινωνιολογία της Θρησκείας (431047)	57
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (431048)	58
Κοινωνιολογία της Οικογένειας (431049)	58
Κοινωνιολογία της Υγείας (431050)	58
Κοινωνιολογία του Ελεύθερο Χρόνου και του Τουρισμού (431051)	59
Κοινωνικές Πολιτικές για την Ισότητα (431052)	59
Έμφυλη βία (431053)	60
Κοινωνιολογία του σώματος (431054)	60
Σεξουαλικότητα και εξουσία (431055)	60
Σεμινάριο πτυχιακής εργασίας (431069)	61
Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής από άλλα Τμήματα	61
Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία (431065) – Τμήμα ΠΕΔΔ	61
Ποινική Καταστολή-Σωφρονιστική (431066) – Νομική Σχολή	62
Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός (431067) – ΣΕΦΑΑ	62
Ψυχοκοινωνιολογία των ΜΜΕ (431071) – Τμήμα ΕΜΜΕ	63
Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική (431072) – ΠΕΔΔ	63
Επιτέλεση και Ψηφιακές Τεχνολογίες (431073) – Τμήμα Μουσικών Σπουδών	64
Εθνογραφικές προσεγγίσεις των επιτελεστικών τεχνών (431074) – Τμήμα Μουσικών Σπουδών	64
Αθλητική Κοινωνιολογία (431075) – ΣΕΦΑΑ	64
Εκλογική Κοινωνιολογία (431076) – ΠΕΔΔ	65
11. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ	66
11.1. Βιογραφικά διδασκόντων υποχρεωτικών και κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων	66
Λάουρα Αλιπράντη- Μαράτου	66
Μαρία Γεωργία Αντωνοπούλου	66
Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου	66
Κατερίνα Ηλίου	67
Ειρήνη Καμπερίδου	67
Κατερίνα Καρακάση	67
Δημήτριος Καρύδας	68
Χάρης Μαλαμίδης	68
Στέλλα Μιχοπούλου	68
Πάυλος Μπαλτάς	68
Χάιδω Μπάρκουλα	69
Γεωργία Παπαδοπούλου	69
Δημήτρης Παρσάνογλου	70
Μανώλης Πατηνιώτης	70
Ελένη Ρεθυμιωτάκη	70
Μιχάλης Σπουρδαλάκης	72
Μάνος Σπυριδάκης	72
Ιωάννα Τσίγκανου	73
11.2. Βιογραφικά διδασκόντων μαθημάτων ελεύθερης επιλογής	73
Γεώργιος Γιαννούλης	73
Βαρβάρα Λαλιώτη	73
Βασιλική Λαλιώτη	73
Νικόλαος Πατσαντάρας	74

Χαρίλαος Πλατανάκης	74
Τζαννετάκη Αντωνία – Ιόλη	74
Ιωάννης Τσίρμπας	74
Νικόλαος Χρηστάκης	74
12. ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	75
12.1. Ακαδημαϊκή Ταυτότητα και ΠΑΣΟ	75
12.2. Πλατφόρμα "My-studies"	75
12.3. Λογαριασμός πρόσβασης (Username και Password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου 75	
12.4. «η-Τάξη»: Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης	75
12.5. «Εύδοξος»: Ηλεκτρονική Υπηρεσία Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συγγραμμάτων	76
12.6. Ιδρυματικό Αποθετήριο ΕΚΠΑ «Πέργαμος»	76
12.7. Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦΜΕΑ)	76
12.8. Συνήγορος του Φοιτητή	77
12.9. Βιβλιοθήκες άλλων φορέων	77

Ορκωμοσία πρώτων πτυχιούχων του Τμήματος, 26 Οκτωβρίου 2023

Ορκωμοσία πτυχιούχων του Τμήματος, 18 Δεκεμβρίου 2023

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε με το άρθρο 15 του ν.4589/2019. Ωστόσο αποτελεί συνέχεια της μακρόχρονης παράδοσης της κοινωνιολογικής επιστήμης που εισήχθη στην Ελλάδα και στο ΕΚΠΑ από το 1929. Ξεκίνησε από την νυν Νομική Σχολή του, συνέχισε κυρίως στην Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών και πλέον εκπροσωπείται σε όλες τις σχολές ανθρωπιστικών επιστημών που διαθέτει. Η ίδρυση του Τμήματος Κοινωνιολογίας τη δεδομένη χρονική στιγμή σηματοδοτεί τη δυναμική αναπτυξιακή πορεία του ΕΚΠΑ και στις κοινωνικές επιστήμες με στόχο να συνδυάσει τη θεωρητική πρωτοπορία με την έρευνα. Ο παρών Οδηγός Σπουδών περιέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές των σπουδών στο Τμήμα Κοινωνιολογίας, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση πτυχίου, το πρόγραμμα σπουδών, τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες, το περιεχόμενο των μαθημάτων καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες στους φοιτητές και στις φοιτήτριες.

Ευχαριστούμε τα μέλη της Γραμματείας, τους διδάσκοντες, τις διδάσκουσες και το επιστημονικό προσωπικό του για τη σύνταξη του παρόντος και καλωσορίζουμε εκ μέρους τους, τους νεοεισαχθέντες φοιτητές στο Τμήμα μας. Προσβλέπουμε στη συνεργασία όλων των μελών της ακαδημαϊκής μας κοινότητας για να υπερβούμε τις αναμενόμενες δυσκολίες ενός νέου εγχειρήματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι φέτος το Τμήμα ολοκληρώνει την πρώτη φάση λειτουργίας του και πλέον έχει τους πρώτους αποφοίτους του. Το γεγονός αυτό αποτελεί ιδιαίτερη χαρά για όλα τα μέλη (διδασκτικό και διοικητικό προσωπικό) του Τμήματός μας.

Με ευχές για μια γόνιμη και δημιουργική χρονιά

Αν. Καθηγήτρια Ελένη Ρεθυμιωτάκη
Πρόεδρος της Προσωρινής Συνέλευσης του Τμήματος

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

➤ **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΈΤΟΥΣ 2023- 2024**

- **Χειμερινό Εξάμηνο**
Περίοδος διδασκαλίας: 02-10-2023 έως 12-01-2024
Περίοδος εξετάσεων: 13-02-2024 έως 01-03-2024
- **Εαρινό Εξάμηνο**
Περίοδος διδασκαλίας: 04-03-2024 έως 14-06-2024
Περίοδος εξετάσεων: 17-06-2024 έως 12-07-2024
- **Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου:** 02-09-2024 έως και 27-09-2024
- **Επίσημες αργίες**

Εθνική εορτή:	28 Οκτωβρίου 2023
Πολυτεχνείο:	17 Νοεμβρίου 2023
Διακοπές Χριστουγέννων- Νέου έτους:	από 25 Δεκεμβρίου 2023 έως & 5 Ιανουαρίου 2024
Επέτειος Εξέγερσης Φοιτητών ΕΚΠΑ:	21 Φεβρουαρίου 2024
Καθαρά Δευτέρα:	18 Μαρτίου 2024
Εθνική εορτή:	25 Μαρτίου 2024
Διακοπές Πάσχα:	από Μ. Δευτέρα 29-04-2024 έως και 10-05-2024
Πρωτομαγιά:	1 ^η Μαΐου 2024
Αγίου Πνεύματος:	24 Ιουνίου 2024

- **Φοιτητικές εκλογές:** Διακοπή των μαθημάτων την ημέρα των φοιτητικών εκλογών και την επομένη

➤ **ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**

Οι αίθουσες διδασκαλίας του Τμήματος Κοινωνιολογίας στεγάζονται :

- α) στο Κτήριο του Μεγάλου Θεωρητικών Επιστημών (ΜΘΕ), είσοδος Σόλωνος 57 και
- β) στη Νέα Πτέρυγα Κτήριο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών (ΜΘΕ), είσοδος από πεζόδρομο Μασσαλίας

➤ **ΥΠΟΔΟΧΗ & ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ**

Ημέρες και ώρες θυρίδας:	Δευτέρα, Τετάρτη & Παρασκευή 11.00-13.00
Διεύθυνση:	Σόλωνος 57, Τ.Κ. 106 79
Email:	secr@soc.uoa.gr
Email αποφοίτων:	alumni@soc.uoa.gr
Ιστοσελίδα:	http://www.soc.uoa.gr
Fb αποφοίτων:	https://www.facebook.com/apofoitoi.koinoniologias.ekpa

1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1.1. Μέλη Προσωρινής Συνέλευσης Τμήματος Κοινωνιολογίας

Ελένη Ρεθυμιωτάκη (Αν. Καθηγήτρια Πρόεδρος)	210-368 8602
Εμμανουήλ Πατηνιώτης (Καθηγητής Αναπλ. Πρόεδρος)	210-368 8602
Ειρήνη Καμπερίδου (Καθηγήτρια)	210-368 8742
Εμμανουήλ Σπυριδάκης (Καθηγητής)	210-368 8742
Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου (Αν. Καθηγήτρια)	210-368 8742
Δημήτριος Καρύδας (Αν. Καθηγητής)	210-368 8742
Δημήτριος Παρσάνογλου (Αν. Καθηγητής)	210-368 8742
Χάρης Μαλαμίδης (Επ. Καθηγητής)	210-368 8742
Εκπρόσωπος μελών ΕΔΙΠ: Χάιδω Μπάρκουλα	210 368 9523
Αναπληρώτρια εκπρόσωπος μελών ΕΔΙΠ: Μαριζέτα Αντωνοπούλου	210-368 8742

1.2. Γραμματεία Προπτυχιακών Σπουδών

Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος

Ιωάννα Καμινάρη 210-368 8739

Εξυπηρέτηση κοινού/φοιτητών

Μαριάννα Πετροπούλου 210-368 8719

Χριστίνα Νιγιάννη 210-368 8746

1.3. Διδάσκοντες Τμήματος Ακαδημαϊκού Έτους 2023-2024

Διδάσκοντες	Στοιχεία επικοινωνίας
Ομότιμος Καθηγητής	
Σπουρδαλάκης Μιχαήλ	mspur@pspa.uoa.gr
Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος	
Καμπερίδου Ειρήνη (Καθηγήτρια)	ikamper@soc.uoa.gr
Πατηνιώτης Εμμανουήλ (Καθηγητής)	mpatin@soc.uoa.gr
Σπυριδάκης Εμμανουήλ (Καθηγητής)	maspy@soc.uoa.gr
Αρανίτου Ευαγγελία (Βάλια) (Αν. Καθηγήτρια)	aranitouv@soc.uoa.gr
Δημήτριος Καρύδας (Αν. Καθηγητής)	dkarydas@soc.uoa.gr
Παρσάνογλου Δημήτριος (Αν. Καθηγητής)	dimparsa@soc.uoa.gr
Χάρης Μαλαμίδης (Επ. Καθηγητής)	malamidish@soc.uoa.gr
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ) του Τμήματος	
Μαριζέτα Αντωνοπούλου (ΕΔΙΠ)	marizeta@soc.uoa.gr
Χάιδω Μπάρκουλα (ΕΔΙΠ)	cbarkou@soc.uoa.gr
Συνεργάτες/ Επισκέπτες Καθηγητές	
Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη (Ειδική Συνεργάτης)	lalipranti@psych.uoa.gr
Στέλλα Μιχοπούλου (Επισκ. Καθηγήτρια)	stelmich@econ.uoa.gr
Διδάσκοντες εκτός Τμήματος	
Ρεθυμιωτάκη Ελένη (Αν. Καθηγήτρια Τμήματος Νομικής ΕΚΠΑ)	erethemn@law.uoa.gr
Γκιούρας Αθανάσιος (Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης)	thangiouras@soc.uoa.gr
Καρακάση Κατερίνα (Καθηγήτρια Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΕΚΠΑ)	kkarakassi@gs.uoa.gr
Παπαδοπούλου Γεωργία (ΕΔΙΠ Τμήματος ΠΕΔΔ)	gepara@pspa.uoa.gr

Διδάσκοντες ΕΚΚΕ	
Τσίγκανου Ιωάννα (Διευθύντρια Ερευνών ΕΚΚΕ)	jtsiganou@ekke.gr
Ηλιού Αικατερίνη (Ερευνήτρια ΕΚΚΕ)	kiliou@soc.uoa.gr
Μπαλτάς Παύλος (Ερευνητής ΕΚΚΕ)	pabaltas@soc.uoa.gr
Διδάσκοντες μαθημάτων ελεύθερης επιλογής από άλλα Τμήματα	
Πατσαντάρας Νικόλαος (καθηγητής ΣΕΦΑΑ)	npatsant@phed.uoa.gr
Χρηστάκης Νικόλαος (Καθηγητής Τμήματος ΕΜΜΕ ΕΚΠΑ)	nicolchri@media.uoa.gr
Γιαννούλης Γεώργιος (Επ. Καθηγητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ)	ggiannoulis@law.uoa.gr
Λαλιώτη Βαρβάρα (Επ. Καθηγήτρια ΠΕΔΔ)	blal@pspa.uoa.gr
Λαλιώτη Βασιλική (Επ. Καθηγήτρια Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ)	vlalioti@music.uoa.gr
Πλατανάκης Χαρίλαος (Επ. Καθηγητής ΠΕΔΔ)	cplatanakis@pspa.uoa.gr
Τζαννετάκη Αντωνία -Ιόλη (Επ. Καθηγήτρια Τμήμα Νομικής ΕΚΠΑ)	t.tzan@yahoo.gr
Τσίρμπας Ιωάννης (Επ. Καθηγητής ΠΕΔΔ)	itsirbas@pspa.uoa.gr

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

2.1. Σύντομο Ιστορικό

Η ίδρυση Τμήματος Κοινωνιολογίας ΕΚΠΑ ήταν αίτημα της ακαδημαϊκής κοινότητας εδώ και δεκαετίες. Στηρίζονταν πάντα στην ιδέα της αξιοποίησης μιας μακράς παράδοσης που ξεκινούσε από την καλλιέργεια των κοινωνικών επιστημών πρώτα στη Νομική Σχολή και αργότερα κυρίως στα Τμήματα Οικονομικών και Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, στα Παιδαγωγικά Τμήματα, ακόμη και στη Σχολή Επιστημών Υγείας, στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και στην Φιλοσοφική και στην Θεολογική Σχολή.

Το Τμήμα Κοινωνιολογίας της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε το 2019 (ΦΕΚ 13^Α/29-01-2019). Με το δυναμικό που διαθέτει η Σχολή ΟΠΕ και εν γένει το ΕΚΠΑ υπήρξαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για άμεση ανταπόκριση στις δύσκολες προσκλήσεις της εκκίνησης της λειτουργίας του νέου Τμήματος κατά το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020. Παράλληλα, η ανάπτυξη της άμεσης συνεργασίας με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) βοήθησε στον περαιτέρω εφοδιασμό του Τμήματος με εξειδικευμένο συνεργαζόμενο διδακτικό προσωπικό. Ταυτόχρονα, το τρέχον πανεπιστημιακό έτος τις διδακτικές ανάγκες του Τμήματος ενίσχυσε ένας σημαντικός αριθμός επισκεπτών καθηγητών από άλλα ΑΕΙ της χώρας με πλούσια ερευνητική και εκπαιδευτική εμπειρία, καθώς και ακαδημαϊκοί υπότροφοι του ΕΚΠΑ.

Με ομόφωνη απόφαση της Συγκλήτου στη συνεδρίαση της 5^{ης} Μαρτίου 2019 συγκροτήθηκε η πρώτη Προσωρινή Συνέλευση του Τμήματος αποτελούμενη από τα εξής μέλη ΔΕΠ:

- Αλέξανδρος – Ανδρέας Κύρτσης, Καθηγητής Τμήματος ΠΕΔΔ ΕΚΠΑ – Πρόεδρος (έως 31-08-2019)
- Ελένη Ρεθυμιωτάκη, Αν. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ – Αναπλ. Πρόεδρος
- Μιχάλης Σπουρδαλάκης, Καθηγητής Τμήματος ΠΕΔΔ – Κοσμήτορας Σχολής ΟΠΕ ΕΚΠΑ
- Γεώργιος Πλειός, Καθηγητής & Πρόεδρος του Τμήματος ΕΜΜΕ ΕΚΠΑ
- Νικόλαος Δεμερτζής, Καθηγητής του Τμήματος ΕΜΜΕ ΕΚΠΑ

2.2. Αντικείμενο του Τμήματος Κοινωνιολογίας

Σκοπός του Τμήματος Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ είναι η εκπαίδευση κοινωνικών επιστημόνων με υψηλή παιδεία, αλλά και επαγγελματικές προοπτικές. Η εκπαίδευση σε αυτή την κατεύθυνση προϋποθέτει την καλλιέργεια της κοινωνιολογικής παράδοσης που στηρίζεται στη σύνθεση θεωρητικής δουλειάς και εμπειρικής έρευνας. Η συνάρθρωση των φιλοσοφικών παραδόσεων με την παρατήρηση διαδικασιών που καθορίζουν την ιστορική εξέλιξη υπαρκτών κοινωνιών μέσω της χρήσης μεθόδων και τεχνικών της εμπειρικής ανάλυσης ή μέσω της μεθοδικής στάθμισης της χρήσης ιστορικών πηγών, αποτελεί την βάση της γοητείας της δουλειάς των κοινωνιολόγων. Η διπλή υπέρβαση των ελλείψεων θεωρητικής και ιστορικής παιδείας αφ' ενός, αφ' ετέρου της υπέρβασης της άγνοιας σε θέματα τόσο ποσοτικών, όσο και ποιοτικών μεθόδων ανάλυσης, αποτελεί προϋπόθεση της ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων. Η αποκάλυψη μη-αυτονόητων μηχανισμών κοινωνικής συγκρότησης και κοινωνικής μεταβολής αποτελεί επίσης κεντρικό στοιχείο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας, οι πολίτες της οποίας ενδιαφέρονται για την κριτική σκέψη και την αντιμετώπιση διαδεδομένων στερεοτύπων και προκαταλήψεων. Πέρα όμως από τη συμβολή της επιστημονικής ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων στο δημόσιο διάλογο, η κοινωνιολογική έρευνα αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση της αντιμετώπισης κοινωνικών προβλημάτων μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής. Αποτελεί όμως η κοινωνιολογία συγχρόνως και μια αναγκαία συνιστώσα κάθε μορφής γνώσης που προϋποθέτει η οργάνωση ενεργειών που εξαρτώνται από την δημιουργική συμβολή του ανθρώπινου παράγοντα ή την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Είναι γνωστή η σημασία της κοινωνιολογικής έρευνας στο πλαίσιο διεπιστημονικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη υψηλών προδιαγραφών εκπαιδευτικών, αλλά και διοικητικών και επιχειρησιακών διαδικασιών.

Σε αυτή την κατεύθυνση οι γνώσεις που αφορούν τη σχέση των κεντρικών θεμελίων της κοινωνιολογικής θεωρίας και της κοινωνικής έρευνας με συγγενείς κοινωνικές επιστήμες, όπως η κοινωνική ψυχολογία, η κοινωνική ανθρωπολογία, οι οικονομικές και πολιτικές επιστήμες, ή η κοινωνική και οικονομική ιστορία, είναι

κρίσιμης σημασίας. Για τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων μεγάλη σημασία έχει επίσης η αναλυτική τους παιδεία και η άρτια γνώση των μεθόδων και τεχνικών της κοινωνικής έρευνας. Το Τμήμα αποσκοπεί στην παροχή τόσο της γενικής παιδείας, στο μέτρο του δυνατού, όσο και της επιστημονικής εξειδίκευσης, προετοιμάζοντας παράλληλα τους φοιτητές και τις φοιτήτριές του και για μεταπτυχιακές σπουδές.

2.3. Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το Τμήμα Κοινωνιολογίας έχει σκοπό την εκπαίδευση κοινωνικών επιστημόνων με υψηλή παιδεία και επαγγελματικές προοπτικές. Επιδίωξη του Τμήματος είναι η καλλιέργεια του απαραίτητου θεωρητικού και εμπειρικού υπόβαθρου, ώστε οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αποκτήσουν εποπτεία των σύγχρονων γενικών θεμελιωδών προσεγγίσεων των κοινωνικών σχέσεων, της κοινωνικής συμπεριφοράς των δρώντων υποκειμένων, όπως και κρίσιμων ειδικότερων πλευρών της Κοινωνιολογίας και των εφαρμογών της στη βάση της στέρεης γνώσης των ιστορικών αντιλήψεων που διαμόρφωσαν τη συγκεκριμένη επιστημονική πειθαρχία. Το Τμήμα Κοινωνιολογίας προσφέροντας τόσο μαθήματα γενικού προσανατολισμού και βασικών γνώσεων, όσο και μια σειρά μαθημάτων ειδικού περιεχομένου, επιδιώκει να παράσχει στους/στις φοιτητές/τριες ένα πρόγραμμα σπουδών, το οποίο θα τους εφοδιάσει στη θεωρητική και εμπειρική κατάρτιση, η οποία θα τους καταστήσει ικανούς να προσεγγίσουν και να αναλύσουν μεγάλο φάσμα κοινωνικών φαινομένων, να κατανοήσουν τις διαδικασίες μετασχηματισμού των σημερινών κοινωνιών και να διερευνούν/εφαρμόσουν τις επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητές τους σε ακαδημαϊκά και επαγγελματικά περιβάλλοντα ποικίλων απαιτήσεων.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα σπουδών εστιάζει σε οκτώ διαφορετικές θεματικές ενότητες, που άπτονται του επιστημονικού πεδίου της Κοινωνιολογίας και που συνδυάζονται αναπόσπαστα με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες αναδεικνύοντας τον απαραίτητα διεπιστημονικό χαρακτήρα του συγκεκριμένου πεδίου. Στο πλαίσιο αυτό το Τμήμα προάγει τη θεωρητική γνώση σε συνδυασμό με την εμπειρική έρευνα, ώστε με την επιτυχή ολοκλήρωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών, οι πτυχιούχοι του Τμήματος να είναι σε θέση, με βάση τις γενικές και τις εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, να απασχοληθούν σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών δραστηριοτήτων, τόσο ως ελεύθεροι επαγγελματίες, όσο και ως μισθωτοί με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή να συνεχίσουν σε δεύτερο ή και τρίτο κύκλο σπουδών στο ευρύτερο πεδίο των κοινωνικών επιστημών.

Αναλυτικότερα, οι στόχοι σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

Απόκτηση γνώσεων

α) απόκτηση γνώσεων και συστηματική κατανόηση του επιστημονικού πεδίου της Κοινωνιολογίας (κοινωνιολογικές θεωρίες, κοινωνιολογική έρευνα και μέθοδοί της, πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία, κριτική κοινωνική θεωρία), καθώς και της συμβολής της στην κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων και των ποικίλων διαστάσεών τους τόσο από ιστορική άποψη, όσο και στη σημερινή τους μορφή, όπως και των διαδικασιών κοινωνικού μετασχηματισμού του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου κόσμου, (πολιτική κοινωνιολογία, οικονομική κοινωνιολογία, κοινωνιολογία της μετανάστευσης, κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, κοινωνιολογία της οικογένειας, κοινωνιολογία του πολιτισμού, κοινωνιολογία της επιστήμης και της τεχνολογίας, κοινωνιολογία της εργασίας, κοινωνιολογία της θρησκείας, κοινωνιολογία της πόλης κ.λπ.).

β) επίσης απόκτηση γνώσεων σε ειδικότερες πλευρές της επιστήμης της κοινωνιολογίας (π.χ. φύλο, έμφυλες διακρίσεις και έμφυλη βία, σεξουαλικότητα και εξουσία, ανισότητες, ψηφιακή εργασία, κοινωνία και γνώση της πληροφορίας, ελεύθερος χρόνος, δικαιώματα, κοινωνικά κινήματα κ.λπ.), οι οποίες σήμερα καθορίζουν τη θεώρηση και τους προσανατολισμούς μεγάλου εύρους των κοινωνικών επιστημών.

γ) απόκτηση βασικών γνώσεων σε ευρύτερα πεδία των κοινωνικών επιστημών (εισαγωγή στην πολιτική επιστήμη, αρχές πολιτικής οικονομίας, ιστορία, κράτος και κοινωνία, κοινωνική ψυχολογία, δίκαιο – δημοκρατία – δικαιώματα, εθνικισμός και εθνική ταυτότητα κ.λπ.) ως του απαραίτητου υποβάθρου για την πραγμάτευση των κοινωνικών σχέσεων.

Καλλιέργεια δεξιοτήτων:

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ολοκληρώνοντας το ΠΠΣ θα μπορούν:

α) να κατανοήσουν τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της επιστήμης της κοινωνιολογίας (κλασικές και σύγχρονες κοινωνιολογικές θεωρίες),

β) να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες (όπως κοινωνική δομή, ανισότητες, κοινωνικές διακρίσεις, έμφυλες σχέσεις, κοινωνικές αντιλήψεις, μετανάστευση κ.ά.) και ερευνητικές μεθόδους (ποσοτικές και ποιοτικές) της επιστήμης της κοινωνιολογίας και να τις εφαρμόσουν, μελετήσουν, εξειδικεύσουν και ενσωματώσουν στις επαγγελματικές και ευρύτερες δραστηριότητές τους,

- γ) να κατανοήσουν τις συγκλίσεις και τις διαφορές ανάμεσα στα διαφορετικά επιστημονικά πεδία των κοινωνικών επιστημών και να εξοικειωθούν με την επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων,
- δ) να κατανοήσουν τον ρόλο της κοινωνικής έρευνας και ανάλυσης και να την εφαρμόσουν εμπειρικά αξιοποιώντας τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία,
- ε) να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες στις ποσοτικές και ποιοτικές κοινωνιολογικές μεθόδους έρευνας (με τη χρήση κατάλληλων και εξειδικευμένων λογισμικών προγραμμάτων) και στην εφαρμογή τους στο εργασιακό ή εκπαιδευτικό περιβάλλον,
- στ) να αναπτύξουν δεξιότητες στη γραπτή και προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών, καθώς και εξοικείωση με την τεχνολογία για τη συγγραφή και παρουσίαση εργασιών και την εφαρμογή τους στην κοινωνική έρευνα.

Ανάπτυξη ικανοτήτων:

- α) βαθύτερης κοινωνιολογικής σκέψης (έλεγχος των βασικών κοινωνιολογικών θεωριών και δυνατότητα συγκριτικής μελέτης τους) και αναλυτικής προσέγγισης τους,
- β) κατανόησης και ανάλυσης επί μέρους κοινωνικών φαινομένων στο πλαίσιο των σημερινών ευρύτερων μετασχηματισμών,
- γ) εντοπισμού των κατάλληλων θεωρητικών ή/και εμπειρικών εργαλείων για την εξέταση επί μέρους κοινωνικών φαινομένων ανάλογα με τις επιστημονικές απαιτήσεις του περιβάλλοντος εξέτασής τους (ακαδημαϊκή έρευνα, δημόσιοι ή ιδιωτικοί επαγγελματικοί φορείς),
- δ) της αντίστοιχης ευελιξίας στην επιλογή επιστημονικών μεθόδων, αλλά και της συναφούς διάνοιξης επαγγελματικών προοπτικών,
- ε) αντίληψης των κοινωνικών προβλημάτων και των τρόπων αντιμετώπισής τους με επίγνωση των όρων και επιπτώσεων των διαθέσιμων επιλογών,
- στ) επικοινωνίας, διαλόγου και συνεργασίας τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και με θεσμικούς ή επαγγελματικούς φορείς, αλλά και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

2.4. Επιδιωκόμενα επαγγελματικά προσόντα

Στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ οι φοιτητές/τριες εκπαιδεύονται στο να αποκτούν επιστημονικά δομημένες απόψεις για τον κοινωνικό κόσμο. Διδάσκονται στο να εντοπίζουν προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο γύρω τους. Εφαρμόζουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων σε αυτά τα κοινωνικά διλήμματα και ασκούν τις δημιουργικές τους ικανότητες για να βρουν λύσεις. Αποκτούν γενική αντίληψη για την κοινωνία, τους δημόσιους φορείς και την αγορά, γεγονός που τους ανοίγει επαγγελματικούς ορίζοντες σε διάφορους κλάδους με αντικείμενο που σχετίζεται άμεσα ή/και έμμεσα με αυτό που σπουδάζουν. Ειδικότερα οι κοινωνιολογικές σπουδές στο ΕΚΠΑ παρέχουν στους αποφοίτους τους τα κατάλληλα εφόδια (θεωρητικά και εμπειρικά) ώστε με επιστημονική επάρκεια να συλλαμβάνουν τις σημερινές κοινωνικές παθογένειες. Καλλιεργούν την κριτική σκέψη και την κριτική ικανότητα και εξειδικεύουν τους φοιτητές ερευνητικά ώστε να είναι ανταγωνιστικοί σε ακαδημαϊκό και εργασιακό περιβάλλον. Τους καταστούν ικανούς να καταρτίζουν ερευνητικές προτάσεις, που όχι μόνο περιγράφουν τις πολλαπλές διαστάσεις των σύγχρονων ζητημάτων και δυσχερειών, αλλά και επεξεργάζονται τις λύσεις τους. Παρέχουν τις κατάλληλες και εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες, σε μία σειρά από πεδία της κοινωνίας και της οικονομίας. Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Κοινωνιολογίας μπορούν, με βάση τις γενικές και τις εξειδικευμένες γνώσεις που θα αποκτήσουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους να συμβάλουν στην εθνική και περιφερειακή ανάπτυξη προωθώντας την κοινωνική συνοχή μέσα από την απάλειψη των διακρίσεων, την εξέταση της ορθής λειτουργίας των υφιστάμενων κοινωνικών δομών- οργανώσεων, δικτύων και τη διαχείριση των ανθρωπίνων και υλικών πόρων.

Το πρόγραμμα έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε οι απόφοιτοι του να μπορούν να αποκτούν όχι μόνον όλα τα σχετικά επαγγελματικά δικαιώματα αλλά και την απαραίτητη ευελιξία που απαιτεί η αγορά εργασίας των σύγχρονων κοινωνιών.

Μπορούν να εργαστούν σε πλήθος φορέων ως καθηγητές, ερευνητές, σύμβουλοι/επιστημονικοί υπεύθυνοι ή συντονιστές σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, σε φορείς που επεξεργάζονται και εφαρμόζουν δημόσιες πολιτικές και σε ιδιωτικές εταιρείες π.χ. διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, πολιτιστικών έργων, επικοινωνίας κ.λπ.

Επαγγελματικές προοπτικές των πτυχιούχων του Τμήματός μας (ενδεικτικά):

- Ερευνητική και διοικητική συμμετοχή σε εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς αντιμετώπισης σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων λ.χ. κοινωνικός αποκλεισμός, περιφερειακές ανισότητες, προσφυγικό και μεταναστευτικό, κοινωνική συνοχή, κοινωνικό φύλο.
- Ερευνητικά ιδρύματα κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών.
- Απασχόληση στη Μέση Εκπαίδευση, κατάρτιση ενηλίκων σε ΙΕΚ και αλλού.
- Οργάνωση, διοίκηση και εφαρμογή πολιτικών κοινωνικού κράτους.
- Συμμετοχή στους διαγωνισμούς της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.)
- Συμμετοχή σε φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που αφορούν την οργάνωση της απασχόλησης και γενικά διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού ως επιστημονικός συνεργάτης και σύμβουλος (ΟΑΕΔ, ΟΤΑ κ.ά.).
- Συμμετοχή σε φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα.
- Διαχείριση και οργάνωση ερευνών.
- Συμμετοχή στο Διπλωματικό Σώμα.
- Συμμετοχή στη διοίκηση του ευρέως δημόσιου τομέα.
- Άσκηση Διαμεσολάβησης.

2.5. Δομή & Λειτουργία του Τμήματος Κοινωνιολογίας

Το ανώτατο όργανο διοίκησης του Τμήματος είναι η Συνέλευση, που αποτελείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), καθώς επίσης και από εκπροσώπους των άλλων κατηγοριών επιστημονικού προσωπικού και των φοιτητών.

Στη Συνέλευση προεδρεύει ο/η Πρόεδρος του Τμήματος, ο οποίος εκλέγεται κάθε δύο χρόνια. Οι αρμοδιότητες της Συνέλευσης προβλέπονται λεπτομερώς από τη σχετική νομοθεσία. Κατά την κατάρτιση του παρόντος οδηγού όργανο Διοίκησης του Τμήματος είναι η Προσωρινή Συνέλευση όπως ορίζεται από τον ιδρυτικό νόμο του 2019 (ΦΕΚ, τχ. Α, 13/29-01-2019, άρθρο 15) και τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Η Προσωρινή Συνέλευση του Τμήματος αποτελείται από τα εξής μέλη ΔΕΠ και ΕΔΙΠ:

- Ελένη Ρεθυμιωτάκη (αν. καθηγήτρια | Πρόεδρος):
- Εμμανουήλ Πατηνιώτης (καθηγητής | Αναπλ. Πρόεδρος):
- Ειρήνη Καμπερίδου (καθηγήτρια)
- Εμμανουήλ Σπυριδάκης (καθηγητής)
- Ευαγγελία Αρανίτου (αν. καθηγήτρια)
- Δημήτριος Καρύδας (αν. καθηγητής)
- Δημήτριος Παρσάνογλου (αν. καθηγητής)
- Χάρης Μαλαμίδης (επ. καθηγητής)
- Εκπρόσωπος μελών ΕΔΙΠ: Χάιδω Μπάρκουλα
- Αν. εκπρόσωπος μελών ΕΔΙΠ: Μαριζέτα Αντωνοπούλου

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

3.1. Εισαγωγή

Η εισαγωγή στο Τμήμα Κοινωνιολογίας πραγματοποιείται μέσω του συστήματος των Πανελλαδικών εξετάσεων. Η πρόσκληση και η εγγραφή των πρωτοετών φοιτητών/τριών γίνεται ηλεκτρονικά μέσα σε προθεσμία που καθορίζεται κάθε χρόνο με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (www.minedu.gov.gr). Η εγγραφή των επιτυχόντων πραγματοποιείται ηλεκτρονικά, μέσω της εφαρμογής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, χωρίς να απαιτείται άμεσα η μετάβαση στο Τμήμα. Η αίτηση εγγραφής, εφόσον δεν υπάρξει κάποια τροποποίηση από το Υπουργείο Παιδείας, γίνεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://eregister.it.minedu.gov.gr> εισάγοντας τον 8ψήφιο κωδικό εξετάσεων υποψηφίου και τον ίδιο κωδικό πρόσβασης (password) που χρησιμοποιούν οι υποψήφιοι για την εισαγωγή τους στην ηλεκτρονική εφαρμογή του Μηχανογραφικού Δελτίου.

3.2. Ταυτοπροσωπία – Ταυτοποίηση στοιχείων

Οι φοιτητές/τριες προσέρχονται στη Γραμματεία του Τμήματος σε ημερομηνίες που ορίζονται με σχετική ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του Τμήματος, προκειμένου να καταθέσουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- Εκτυπωμένη αίτηση εγγραφής από την ηλεκτρονική εφαρμογή του Υπουργείου.
- Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου
- Μία (1) πρόσφατη φωτογραφία τύπου αστυνομικής ταυτότητας.
- Πιστοποιητικό γέννησης (για τους άντρες προκειμένου να συμπληρωθούν σωστά τα στοιχεία τους και να εκδοθεί πιστοποιητικό για στρατολογική χρήση).
- Υπεύθυνη Δήλωση ότι δεν είναι εγγεγραμμένοι σε άλλη Σχολή ή Τμήμα (Α.Ε.Ι.- Τ.Ε.Ι.) της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Η διαδικασία της ταυτοποίησης είναι υποχρεωτική προκειμένου να ολοκληρωθεί η εγγραφή και να χορηγηθούν οι κωδικοί πρόσβασης στις υπηρεσίες του ΕΚΠΑ.

Επίσης η εγγραφή στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΚΠΑ είναι υποχρεωτική. Για την απόκτηση κωδικών στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες θα πρέπει ο/η φοιτητής/τρια να επισκεφθεί τη σχετική ηλεκτρονική σελίδα: <http://my-studies.uoa.gr> καθώς και για:

- τη δήλωση μαθημάτων στα εξάμηνα,
- την εμφάνιση βαθμολογιών και του προγράμματος σπουδών.

3.3. Εισαγωγή με κατατακτήριες εξετάσεις

I) Η εισαγωγή στο Τμήμα Κοινωνιολογίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μετά από κατάταξη πτυχιούχων άλλων σχολών με βάση κατατακτήριες εξετάσεις που διενεργούνται από το Τμήμα. Οι κατατακτήριες εξετάσεις διενεργούνται κατ' έτος, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΕΚΠΑ (άρθρο 11).

II) Οι υποψήφιοι των κατατακτηρίων εξετάσεων εξετάζονται με θέματα ανάπτυξης σε τρία (3) μαθήματα, που αντιστοιχούν σε μαθήματα του προγράμματος σπουδών του Τμήματος (περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος)

III) Ως εξάμηνο κατάταξης των πτυχιούχων ορίζεται το 3ο εξάμηνο.

IV) Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων και δικαιολογητικών είναι: 1 έως 15 Νοεμβρίου κάθε ακαδημαϊκού έτους. Απαιτούμενα δικαιολογητικά:

- Αίτηση του ενδιαφερόμενου (αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος)
- Πτυχίο ή πιστοποιητικό περάτωσης σπουδών. Προκειμένου για πτυχιούχους εξωτερικού συνοποβάλλεται και βεβαίωση ισοτιμίας του τίτλου σπουδών από το ΔΟΑΤΑΠ
- Φωτοτυπία Αστυνομικής Ταυτότητας ή Διαβατηρίου

V) Χρόνος εξετάσεων: Οι κατατακτήριες εξετάσεις διενεργούνται κατά το διάστημα από 1 έως 20 Δεκεμβρίου κάθε ακαδημαϊκού έτους.

VI) Το πρόγραμμα εξετάσεων ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν την έναρξη εξέτασης του πρώτου μαθήματος.

VII) Εξεταζόμενα μαθήματα.

A. Κεντρικά Ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας I.

B. Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες και στις Επιστήμες του Ανθρώπου.

Γ. Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης (18ος-21ος αιώνας).

3.4. Εισαγωγή με μεταγραφή, εισαγωγή υποψηφίων με το 10% και ειδικές προϋποθέσεις εισαγωγής

Όπως ορίζονται από τις σχετικές νομοθετικές προβλέψεις.

4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ & ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

4.1. Οργάνωση Σπουδών

Ο πρώτος κύκλος σπουδών στο Τμήμα Κοινωνιολογίας έχει διάρκεια τέσσερα (4) ακαδημαϊκά έτη / οκτώ (8) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Το Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνει, συνολικά, τέσσερα (4) χειμερινά εξάμηνα (Α', Γ', Ε', Ζ') και τέσσερα (4) εαρινά (Β', Δ', ΣΤ', Η').

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου ημερολογιακού έτους. Η περίοδος των θερινών διακοπών του διδακτικού έργου αρχίζει από την 1η Ιουλίου και διαρκεί έως την 31η Αυγούστου κάθε ημερολογιακού έτους, εκτός από τις περιπτώσεις παράτασης της διάρκειας εξαμήνων προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός εβδομάδων διδασκαλίας. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας.

4.2. Τρόποι Φοίτησης

Πλήρης φοίτηση

Η διάρκεια των σπουδών σε όλα τα Τμήματα τετραετούς φοίτησης στα ελληνικά ΑΕΙ ορίζεται από το κάθε φορά ισχύον νομικό πλαίσιο.

Μερική φοίτηση

Κατ' εξαίρεση υπέρβαση της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης επιτρέπεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις όπως ορίζονται από το ισχύον νομικό πλαίσιο.

Διακοπή Φοίτησης

Οι φοιτητές/τριες έχουν το δικαίωμα να διακόψουν τις σπουδές τους με έγγραφη αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

4.3. Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Κοινωνιολογίας είναι πλήρως εναρμονισμένο με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS), καθώς και με το σχετικό ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο. Οι πιστωτικές μονάδες (π.μ./ECTS) που αντιστοιχούν στο κάθε μάθημα αποτυπώνουν τον φόρτο εργασίας των φοιτητών/τριών που απαιτείται για την ολοκλήρωση όλων των δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου μαθήματος, όπως είναι η παρακολούθηση διαλέξεων, η συμμετοχή σε εργαστήρια ή σεμινάρια, η εκπόνηση εργασιών, η χρήση των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών για έρευνα και βιβλιογραφική ενημέρωση και, τέλος, η συμμετοχή σε κάθε είδους εξετάσεις. Σε συμφωνία με την κείμενη νομοθεσία οι π.μ. (ECTS) που πρέπει να συγκεντρώσει κάθε φοιτητής/τρια του Τμήματος Κοινωνιολογίας για τη λήψη πτυχίου, καταμερίζονται ως ακολούθως:

- 6 ECTS ανά μάθημα (εφόσον ο φοιτητής/τρια προχωρήσει σε εκπόνηση πτυχιακής εργασίας αυτή λαμβάνει 12 ECTS μαζί με το Σεμινάριο εκπόνησης πτυχιακής εργασίας)
- 30 ECTS ανά εξάμηνο
- 60 ECTS ανά ακαδημαϊκό έτος
- 240 ECTS για τη λήψη πτυχίου στα 4 έτη σπουδών

Στο πλαίσιο της κινητικότητας των φοιτητών, το Τμήμα φροντίζει να τηρούνται όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την υποχρεωτική εφαρμογή του συστήματος ECTS, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη συμπλήρωση της φόρμας Περιγραφής Μαθήματος και τη συμπλήρωση των απαραίτητων πιστωτικών μονάδων (ECTS).

4.4. Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Σπουδών

Με την έναρξη κάθε ακαδημαϊκού έτους η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αναθέτει καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου (Α.Σ.) για κάθε νεοεισερχόμενο/η φοιτητή/τρια σε διδάσκοντες του Τμήματος. Κάθε φοιτητής και

φοιτήτρια έχει τη δυνατότητα να απευθύνεται στον προσωπικό του/της Σύμβουλο Σπουδών για ζητήματα που αφορούν το πρόγραμμα, την επιλογή των μαθημάτων και της κατεύθυνσης, την πτυχιακή εργασία, καθώς και ο,τιδήποτε σχετίζεται με την οργάνωση των σπουδών και τη λειτουργία του Τμήματος (βλ. αναλυτικότερα τον Κανονισμό λειτουργίας του θεσμού του Ακαδημαϊκού Συμβούλου https://www.soc.uoa.gr/proptychiakes_spydes/akadimaikoi_symbolyoi/).

Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι Σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024

- 1) Εμμανουήλ Πατηνιώτης, Καθηγητής
- 2) Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου, Αν. Καθηγήτρια

Αναπληρωτές Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι Σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024

- 1) Δημήτριος Παρσάνογλου, Αν. Καθηγητής
- 2) Δημήτριος Καρύδας, Αν. Καθηγητής

4.5. Διαχείριση παραπόνων και ενστάσεων

Το Τμήμα Κοινωνιολογίας αποσκοπώντας στην ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής εκπαιδευτικής διαδικασίας και στη συστηματική βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών και διοικητικών υπηρεσιών, αποφάσισε τη συγκρότηση της Επιτροπής Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων Φοιτητών/τριών. Προς το σκοπό αυτό έχει συγκροτηθεί σχετικός κανονισμός διαχείρισης παραπόνων και ενστάσεων απευθύνεται σε φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ όλων των κύκλων σπουδών και αποσκοπεί στην επίλυση διαφωνίας ή προβλήματος, όπως:

- I. Διαφωνία σε θέματα σπουδών και φοίτησης
- II. Ανάρμοστη συμπεριφορά από μέλος ακαδημαϊκού ή διοικητικού προσωπικού
- III. Ελλιπής καθοδήγηση φοιτητών/τριών από μέλος ακαδημαϊκού προσωπικού
- IV. Ελλιπής καθοδήγηση φοιτητών/τριών από μέλος διοικητικού προσωπικού

Για περισσότερες πληροφορίες βλ.

https://www.soc.uoa.gr/proptychiakes_spydes/dikaiomata_foititontrion/kanonismos_paraponon_kai_enstaseon/

4.6. Μαθήματα

Το Τμήμα Κοινωνιολογίας έχει συγκροτήσει ένα πρόγραμμα σπουδών, το οποίο περιέχει έναν σημαντικό αριθμό μαθημάτων, τα οποία, ανάλογα με το περιεχόμενό τους διαρθρώνονται σε κατηγορίες, έτσι ώστε να υπηρετούνται δύο βασικοί στόχοι: αφενός να καλλιεργηθεί η βασική γενική γνώση της επιστήμης της Κοινωνιολογίας και αφετέρου να προσφερθούν εκείνες οι εξειδικευμένες γνώσεις σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα και πεδία των κοινωνικών επιστημών. Επιπλέον, το πρόγραμμα σπουδών συγκροτείται και από μια σειρά μαθημάτων που εντάσσονται στη γενικότερη θεώρηση και ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων. Πρόθεση του Τμήματος είναι να προσφέρει τα μαθήματα αλλά και τις δραστηριότητες εκείνες που θα υπηρετήσουν και έναν ακόμη βασικό στόχο των σπουδών που είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη μεθοδολογία της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας.

Ειδικότερα, η διάρθρωση των μαθημάτων είναι η εξής: Στο πρώτο έτος σπουδών το Πρόγραμμα Σπουδών είναι κοινό για όλους τους φοιτητές/τριες και περιλαμβάνει αποκλειστικά υποχρεωτικά μαθήματα. Στο δεύτερο έτος σπουδών εισάγονται τα Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία εντάσσονται σε οκτώ (8) θεματικές ενότητες με βάση τη συνάφεια του αντικειμένου τους. Τα Ελεύθερης Επιλογής προσφέρονται στο τελευταίο έτος σπουδών από άλλα Τμήματα της Σχολής ΟΠΕ ή από άλλες Σχολές και Τμήματα του ΕΚΠΑ.

Κατηγορίες Μαθημάτων

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος δομείται στις εξής κατηγορίες μαθημάτων:

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Τα μαθήματα αυτά έχουν ένα γενικό-εισαγωγικό χαρακτήρα με στόχο τη μύηση στην θεμελιακή βασική γνώση στην Κοινωνιολογία και προσφέρουν ένα πολύ βασικό σώμα γνώσεων, απαραίτητο για κάθε κοινωνιολόγο, αλλά και πιο γενικά για κάθε κοινωνικό επιστήμονα. Το περιεχόμενό τους έχει σχεδιασθεί έτσι ώστε να εισάγουν στη

θεωρία και τις μεθόδους των κοινωνικών επιστημών γενικά και ειδικότερα της Κοινωνιολογίας. Τα υποχρεωτικά μαθήματα ανέρχονται στα 24 και η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση είναι απαραίτητη για το σύνολο των φοιτητών/τριών του Τμήματος Κοινωνιολογίας.

Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά μαθήματα

Τα κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα είναι δεκατρία (13). Τα τρία (3) τουλάχιστον μαθήματα πρέπει να προέρχονται από την ίδια θεματική ενότητα, ενώ τα υπόλοιπα μαθήματα μέχρι της συμπλήρωσης του αριθμού δεκατρία (13) θα επιλέγονται από οποιοδήποτε θεματική ενότητα επιθυμούν οι φοιτητές/τριες. Οι θεματικές ενότητες είναι οι εξής οκτώ (8): 1η: Οικονομία και Κοινωνία, 2η: Επιστήμη, Τεχνολογία και Κοινωνία, 3η: Πολιτική και Κοινωνία, 4η: Δίκαιο και Κοινωνία, 5η: Πολιτισμός, 6η: Κοινωνική Αναπαραγωγή, 7η: Φύλο, Σώμα, Σεξουαλικότητα και 8η: Κοινωνική Ανθρωπολογία.

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Πρόκειται για μαθήματα διεπιστημονικής κατάρτισης που συμπληρώνουν τα κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος και προσφέρονται από άλλα Τμήματα της Σχολής ΟΠΕ, ή άλλα Τμήματα του ΕΚΠΑ ή έπειτα από ειδική απόφαση της Συνέλευσης από άλλα Πανεπιστήμια της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Ειδικότερα: οι φοιτητές/τριες οφείλουν να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν επιτυχώς σε τρία (3) ελεύθερης επιλογής μαθήματα από τον ενιαίο κατάλογο μαθημάτων που θα προσφέρονται από άλλα Τμήματα της Σχολής ΟΠΕ ή άλλα Τμήματα του ΕΚΠΑ. Οι κατάλογοι των επιλεγόμενων μαθημάτων θα επικαιροποιούνται κατ' έτος. Όσοι/όσες φοιτητές/τριες επιθυμούν να επιλέξουν μάθημα από άλλο ΑΕΙ του εσωτερικού θα πρέπει πρώτα να βεβαιωθούν ότι υπάρχει σχετική έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Διάρθρωση Σπουδών

1^ο Εξάμηνο 5 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)	2^ο Εξάμηνο 5 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)
3^ο Εξάμηνο 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) 2 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ)	4^ο Εξάμηνο 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) 2 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ)
5^ο Εξάμηνο 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) 2 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ)	6^ο Εξάμηνο 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) 2 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ)
7^ο Εξάμηνο 2 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) 2 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ) 1 Ελεύθερης Επιλογής άλλου Τμήματος (ΕΕ-ΑΤ)	
8^ο Εξάμηνο 1 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικό (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ) 1 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικό (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ) ή Σεμινάριο Προετοιμασίας Πτυχιακής Εργασίας 1 Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικό (ΚΥΠ) – Θεματικής Ενότητας (ΘΕ) ή Πτυχιακή Εργασία 2 Ελεύθερης Επιλογής άλλου Τμήματος (ΕΕ-ΑΤ)	

4.7. Κατάλογος μαθημάτων

Κατάλογος Υποχρεωτικών μαθημάτων (ΥΠ)

24 μαθήματα, κάθε υποχρεωτικό μάθημα ισοδυναμεί με 6 ECTS και 3ΔΜ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431001	Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας I
431002	Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες και στις Επιστήμες του Ανθρώπου
431003	Αρχές Πολιτικής Οικονομίας
431004	Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη
431005	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης (18 ^{ος} -21 ^{ος} αιώνας)
431006	Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας II
431007	Εισαγωγή στην Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία
431008	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας I
431009	Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα
431010	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ελλάδας (18 ^{ος} -21 ^{ος} αιώνας)
431011	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών I
431012	Οικονομική Κοινωνιολογία
431013	Πολιτική Κοινωνιολογία
431014	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών II
431015	Κοινωνιολογία του Πολιτισμού
431016	Θεωρίες για το Φύλο και τις Έμφυλες διακρίσεις
431017	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας I
431018	Θεωρίες για την Κοινωνική Αναπαραγωγή
431061	Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία
431020	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας II
431021	Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία
431022	Κοινωνιολογία Δικαίου: θεωρητικές υποθέσεις και ερευνητικές τεχνικές
431023	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας II
431024	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποιοτικής Έρευνας

Κατάλογος Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικών μαθημάτων (ΚΥΠ)

Από τις παρακάτω οκτώ (8) Θεματικές Ενότητες, οι φοιτητές/τριες επιλέγουν δεκατρία (13) μαθήματα, από τα οποία τουλάχιστον τρία (3) εντάσσονται υποχρεωτικά σε μία Θεματική Ενότητα. Ο κατάλογος των διαθέσιμων μαθημάτων θα ενημερώνεται κάθε έτος. Κάθε κατ' επιλογή υποχρεωτικό μάθημα ισοδυναμεί με 6 ECTS και 3ΔΜ.

1^η Θεματική ενότητα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431025	Οικονομική Ανάπτυξη και Διαστρωμάτωση
431026	Κοινωνιολογία της Παγκοσμιοποίησης
431027	Κοινωνιολογία της Εργασίας
431028	Ψηφιακή Εργασία
431029	Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης και Μεταποικιακές Θεωρίες

2^η Θεματική ενότητα: ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431030	Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας

431031	Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου. Ειδικά θέματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας
431032	Κοινωνιολογία του Διαδικτύου
431033	Κοινωνικές Θεωρίες της Επιστημονικής Γνώσης
431034	Κοινωνία της Διακινδύνευσης και Περιβάλλον

3^η Θεματική ενότητα: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431035	Πολιτική & Κοινωνική Εκπροσώπηση
431036	Κοινωνικά Κινήματα
431037	Κράτος και Κοινωνία
431038	Πολιτική Επικοινωνία
431039	Θεωρίες Δημοκρατίας ¹

4^η Θεματική ενότητα: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431040	Κριτική Κοινωνική Θεωρία για το Δίκαιο, τη Δημοκρατία & τα Δικαιώματα
431041	Ανισότητες & Δίκαιο
431042	Κοινωνιολογία της Παρέκκλισης και Τεχνολογίες Επιτήρησης
431043	Βιοϊατρική, Βιοηθική και Βιοεξουσία

5^η Θεματική ενότητα: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431044	Θεωρία της Ιδεολογίας
431045	Κοινωνία, Μ.Μ.Ε και Κοινή Γνώμη
431046	Θεωρία και Κοινωνιολογία της Τέχνης
431047	Κοινωνιολογία της Θρησκείας

6^η Θεματική ενότητα: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431048	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
431049	Κοινωνιολογία της Οικογένειας
431050	Κοινωνιολογία της Υγείας
431051	Κοινωνιολογία του Ελεύθερου Χρόνου και του Τουρισμού

7^η Θεματική ενότητα: ΦΥΛΟ, ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431052	Κοινωνικές Πολιτικές για την Ισότητα
431053	Έμφυλη Βία
431054	Κοινωνιολογία του Σώματος
431055	Σεξουαλικότητα και Εξουσία

8^η Θεματική ενότητα: Κοινωνική Ανθρωπολογία²

Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
431056	Κοινωνιολογία των Συγκινήσεων

¹ Δεν θα προσφερθεί το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024.

² Για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024 η 8η θεματική παραμένει ανενεργή.

431062	Ανθρωπολογία, επιτελεστικές τέχνες και ψηφιακές τεχνολογίες
431063	Επιτέλεση και σύγχρονη δημοφιλής μουσική
431064	Εθνογραφία και πολιτισμική διαμεσολάβηση

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)

Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν τρία (3) μαθήματα επιλογής από κατάλογο που θα ενημερώνεται κάθε έτος και θα αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Επισημαίνεται ότι εάν υπάρχει διαφορά ECTS /Πιστωτικών Μονάδων, θα καλύπτεται κατόπιν συνεννόησης με τους διδάσκοντες με όποιο τρόπο ο ίδιος ο διδάσκων θεωρεί κατάλληλο (πρόσθετη εξέταση, εργασία κ.ά.). Κάθε μάθημα ελεύθερης επιλογής θα ισοδυναμεί με 6 ECTS και 3ΔΜ. Παρακάτω σημειώνεται ενδεικτικός κατάλογος μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής από άλλα Τμήματα της Σχολής ΟΠΕ ή άλλα Τμήματα του ΕΚΠΑ.

Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου

1. Ποινική Καταστολή - Σωφρονιστική, Νομική Σχολή, ECTS 4
2. Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία, Τμήμα Π.Ε.Δ.Δ., Σχολή ΟΠΕ, ECTS 6
3. Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός, Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, ECTS 4

Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου

1. Ψυχοκοινωνιολογία των Μ.Μ.Ε., Τμήμα Ε.Μ.Μ.Ε., Σχολή ΟΠΕ, ECTS 4
2. Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική, Τμήμα Π.Ε.Δ.Δ., Σχολή ΟΠΕ, ECTS 6
3. Εκλογική Κοινωνιολογία, Τμήμα Π.Ε.Δ.Δ., Σχολή ΟΠΕ, ECTS 6
4. Αθλητική Κοινωνιολογία, Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, ECTS 4
5. Επιτέλεση και ψηφιακές τεχνολογίες, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ECTS 5
6. Εθνογραφικές προσεγγίσεις επιτελεστικών τεχνών, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ECTS 5

Κατάλογος μαθημάτων που αφορούν στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων

Από τον κατάλογο των παραπάνω προσφερόμενων μαθημάτων τα επτά (7) παρακάτω μαθήματα/πτυχιακή εργασία δίνουν τη δυνατότητα τους φοιτητές/τριες να λάβουν βεβαίωση απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων (σημείωση: για την απόκτηση της βεβαίωσης αρκεί η επιλογή τεσσάρων από τα επτά μαθήματα):

1. Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας I (ΥΠ. 431008)
2. Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας II (ΥΠ. 431023)
3. Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποιοτικής Έρευνας (ΥΠ. 431024)
4. Ψηφιακή Εργασία (ΚΥΠ. 431028)
5. Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας (ΚΥΠ. 431030)
6. Κοινωνιολογία του Διαδικτύου (ΚΥΠ. 431032)
7. Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας & Πτυχιακή Εργασία (εφόσον η πτυχιακή εργασία πραγματεύεται ζητήματα ψηφιακότητας ή/και κάνει χρήση ψηφιακών μεθόδων επεξεργασίας δεδομένων πιστοποιημένα από τον επιβλέποντα/πυσα καθηγητή/τρια)

5. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

5.1. Κατάλογος προσφερόμενων μαθημάτων ανά εξάμηνο

Το Πρόγραμμα Σπουδών ορίζεται και, όταν χρειαστεί, τροποποιείται, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Το Πρόγραμμα ισχύει σε αυτή τη μορφή του για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που εγγράφονται από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 και μετά.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν να καλύψουν σε κάθε εξάμηνο πέντε μαθήματα.

1 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού			
α/α	Μάθημα	ΔΜ	ECTS
1	Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας Ι (ΥΠ)	3	6
2	Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες και στις Επιστήμες του Ανθρώπου (ΥΠ)	3	6
3	Αρχές Πολιτικής Οικονομίας (ΥΠ)	3	6
4	Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη (ΥΠ)	3	6
5	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης (18 ^ο -21 ^ο αι.) (ΥΠ)	3	6
2 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού			
6	Κεντρικά Ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας ΙΙ (ΥΠ)	3	6
7	Εισαγωγή στην Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία (ΥΠ)	3	6
8	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας Ι (ΥΠ)	3	6
9	Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα (ΥΠ)	3	6
10	Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ελλάδας (18 ^ο -21 ^ο αι.) (ΥΠ)	3	6
3 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού & Κατ' Επιλογή			
11	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών Ι (ΥΠ)	3	6
12	Οικονομική Κοινωνιολογία (ΥΠ)	3	6
13	Πολιτική Κοινωνιολογία (ΥΠ)	3	6
14	Κοινωνικά Κινήματα (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
15	Σεξουαλικότητα και Εξουσία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
16	Οικονομική Ανάπτυξη και Διαστρωμάτωση (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
4 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού & Κατ' Επιλογή			
19	Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών ΙΙ (ΥΠ)	3	6
20	Κοινωνιολογία του Πολιτισμού (ΥΠ)	3	6
21	Κοινωνιολογία της Εργασίας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
22	Πολιτική και Κοινωνική Εκπροσώπηση (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
23	Θεωρίες για το φύλο και τις έμφυλες διακρίσεις (ΥΠ)	3	6
24	Έμφυλη Βία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
25	Κοινωνία, ΜΜΕ και Κοινή Γνώμη (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
26	Κράτος και Κοινωνία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
27	Θεωρία της Ιδεολογίας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
5 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού & Κατ' Επιλογή			
28	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας Ι (ΥΠ)	3	6
29	Θεωρίες για την Κοινωνική Αναπαραγωγή (ΥΠ)	3	6
30	Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία (ΥΠ)	3	6
31	Ψηφιακή Εργασία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
32	Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
33	Κριτική Κοινωνική Θεωρία για το Δίκαιο, τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
34	Κοινωνιολογία της Οικογένειας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
35	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
6 ^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού & Κατ' Επιλογή			
35	Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας ΙΙ (ΥΠ)	3	6
36	Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία (ΥΠ)	3	6
37	Κοινωνιολογία δικαίου: θεωρητικές υποθέσεις και ερευνητικές τεχνικές (ΥΠ)	3	6
38	Κοινωνιολογία της Θρησκείας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
39	Κοινωνιολογία του Διαδικτύου (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6

40	Κοινωνικές Θεωρίες της Επιστημονικής Γνώσης (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
41	Κοινωνιολογία της Παρέκκλισης και Τεχνολογίες Επιτήρησης (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
42	Ανισότητες και Δίκαιο (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
43	Κοινωνιολογία της Υγείας (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
7^ο Εξάμηνο			
Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού & Κατ' Επιλογή & Ελεύθερης Επιλογής			
44	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας II (ΥΠ)	3	6
45	Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποιοτικής Έρευνας (ΥΠ)	3	6
46	Κοινωνικές Πολιτικές για την Ισότητα (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
47	Κοινωνιολογία του Ελεύθερου Χρόνου και του Τουρισμού (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
48	Πολιτική Επικοινωνία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
49	Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
50	Θεωρία και Κοινωνιολογία της Τέχνης (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
51	Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία (ΕΕ ΑΤ)	3	6
52	Ποινική Καταστολή-Σωφρονιστική (ΕΕ ΑΤ)	3	6
53	Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός (ΕΕ ΑΤ)	3	6
8^ο Εξάμηνο³			
Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικά Μαθήματα, Ελεύθερης Επιλογής ή Πτυχιακή Εργασία			
54	Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης και Μεταποικιακές Θεωρίες (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
55	Κοινωνιολογία της Παγκοσμιοποίησης (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
56	Κοινωνιολογία του Σώματος (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
57	Βιοϊατρική, Βιοηθική και Βιοεξουσία (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
58	Κοινωνία της Διακινδύνευσης και Περιβάλλον (ΚΥΠ ΘΕ)	3	6
59	Κοινωνιολογία του Σώματος	3	6
60	Πτυχιακή Εργασία & Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας	6	12
61	Ψυχοκοινωνιολογία των ΜΜΕ (ΕΕ ΑΤ)	3	6
62	Αθλητική Κοινωνιολογία (ΕΕ ΑΤ)	3	6
63	Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική (ΕΕ ΑΤ)	3	6
64	Εκλογική Κοινωνιολογία (ΕΕ ΑΤ)	3	6
65	Επιτέλεση και Ψηφιακές Τεχνολογίες (ΕΕ ΑΤ)	3	6
66	Εθνογραφικές Προσεγγίσεις Επιτελεστικών Τεχνών (ΕΕ ΑΤ)	3	6

5.2. Εξετάσεις

Οι εξετάσεις διενεργούνται στο τέλος κάθε εξαμήνου (Φεβρουάριο και Ιούνιο), καθώς και το Σεπτέμβριο (επαναληπτική εξεταστική). Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε εξέταση μαθήματος είναι η προηγούμενη δήλωσή του. Οι δηλώσεις μαθημάτων γίνονται μόνο ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική σελίδα: <http://my-studies.uoa.gr>, δύο φορές το χρόνο, μία για κάθε εξάμηνο σπουδών.

Για την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου δεν γίνονται δηλώσεις. Εξετάζονται όλα τα μαθήματα που δηλώθηκαν στο “my-studies” κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο.

Εάν για οποιονδήποτε λόγο οι φοιτητές/τριες δεν υποβάλουν δήλωση μαθημάτων, δεν δύνανται να εξεταστούν.

Οι εξετάσεις είναι γραπτές ή/και προφορικές κατά την κρίση του/της διδάσκοντος/ουσας. Επίσης, μπορεί να στηρίζονται σε απαλλακτική εργασία. Σε περίπτωση αποτυχίας ή μη συμμετοχής στις εξεταστικές περιόδους του Φεβρουαρίου και του Ιουνίου, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορούν να εξετασθούν πάλι το Σεπτέμβριο. Όσοι

³ Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής (61-66) είχαν προσφερθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023.

και όσες απέτυχαν στις εξετάσεις των μαθημάτων επιλογής, έχουν το δικαίωμα, ή να επαναλάβουν το μάθημα ή να το αντικαταστήσουν με άλλο μάθημα επιλογής που προσφέρεται στο ίδιο εξάμηνο.

5.3. Αξιολόγηση Μαθημάτων και Διδακτικού Έργου από Φοιτητές

1. Σε κάθε πρόγραμμα σπουδών πρώτου κύκλου, από την 8^η έως και τη 12^η διδακτική εβδομάδα κάθε εξαμήνου, παρέχεται στους φοιτητές πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα <http://survey.uoa.gr/portal/mainMenu> (Υπηρεσία Ηλεκτρονικών Ερωτηματολογίων ΕΚΠΑ) για τη συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου Αξιολόγησης Μαθημάτων και Διδασκόντων. Επίσης, οι φοιτητές/τριες στους/στις οποίους/οποίες υπολείπονται 30 κατ' ανώτατο όριο πιστωτικές μονάδες από τις κατά περίπτωση απαιτούμενες για τη λήψη του πτυχίου, δύνανται, από τη θέση της σε λειτουργία, να κάνουν, με την αρωγή της αρμόδιας υπηρεσίας του Ιδρύματος, χρήση της εφαρμογής αξιολόγησης για τη συμπλήρωση σχετικού ερωτηματολογίου με τη συνολική αξιολόγηση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.
2. Η αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων από τους φοιτητές/τριες, αλλά και η συνολική αξιολόγηση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών από τους τελειόφοιτους, αναφέρεται ιδίως: α) Στους στόχους και το περιεχόμενο των μαθημάτων/εργαστηρίων/e-class, β) Στην οργάνωση της διδασκαλίας από το διδακτικό προσωπικό, γ) Στην κατάρτιση, το ενδιαφέρον και τη συνέπεια των διδασκόντων, δ) Στη διοικητική και ηλεκτρονική υποστήριξη (e-class) των μαθημάτων του Προγράμματος Σπουδών, ε) Στα αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών (διδασκαλία μαθημάτων, διαδικασία εκπόνησης πτυχιακής εργασίας και πρακτικής άσκησης).
3. Εάν σε ένα μάθημα συμμετέχουν περισσότεροι του ενός διδάσκοντες, στην αξιολόγηση πρέπει να διασφαλίζεται η διακριτή αποτίμηση ανά διδάσκοντα.
4. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα ερωτηματολογίων αξιολόγησης μαθημάτων/διδασκόντων, εξάγει στατιστικά στοιχεία και αναφορές. Τα στατιστικά στοιχεία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τμήματος και χρησιμεύουν στον σχεδιασμό των μαθημάτων και στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
5. Το σύστημα εγγυάται την ανωνυμία του συμμετέχοντος και εξασφαλίζει τη μοναδικότητα της συμμετοχής του, ενώ προσφέρει στον/στην φοιτητή/φοιτήτρια τη δυνατότητα διατύπωσης της άποψής του για τα μαθήματα και τους διδάσκοντες του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών που παρακολουθεί.
6. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης γνωστοποιείται στους διδάσκοντες, που δικαιούνται να προβούν σε παρατηρήσεις, οι οποίες επισυνάπτονται στα αποτελέσματα των αξιολογήσεων. Τα στοιχεία που εξάγονται, αξιοποιούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέλιξης του διδάσκοντα ή της διαδικασίας εσωτερικής ή εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος, της Σχολής και του ΕΚΠΑ.

5.4. Πτυχιακή Εργασία (ΠΤΧ)

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί μια σύνθετη ερευνητική προσπάθεια που προσφέρει στους/στις φοιτητές/τριες την εμπειρία της εξοικείωσης με τα απαραίτητα εφόδια για περαιτέρω σπουδές, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το τελικό και ωριμότερο στάδιο στη διαδικασία εκπόνησης επιστημονικών και ερευνητικών εργασιών στο πλαίσιο των προπτυχιακών σπουδών, και κυρίως των σεμιναρίων. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι φοιτητές/τριες αρχίζουν να εξοικειώνονται με τη συγγραφή εργασιών ήδη από το πρώτο έτος σπουδών. Μαθαίνουν να εκπονούν εργασίες κι αυτός είναι ένας στόχος που έχει τεθεί ως βασική προτεραιότητα σε ένα αυξανόμενο ποσοστό μαθημάτων. Ταυτόχρονα οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται στη συστηματική αναζήτηση πληροφοριών και δεδομένων είτε μέσω βιβλιοθηκών (ελληνικών και εξωτερικού), είτε μέσω χρήσης εργαλειοθηκών όπως MENDELEY or ZOTERO κ.ά. Έτσι οι φοιτητές/τριες προετοιμάζονται για το τελικό στάδιο που είναι η συγγραφή της Πτυχιακής Εργασίας η οποία πρέπει να καλύπτει τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1) Η Πτυχιακή Εργασία είναι προαιρετική για τη λήψη πτυχίου. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν, εφόσον το επιθυμούν, να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία, υπό την εποπτεία διδάσκοντος του Τμήματος Κοινωνιολογίας στο Η' εξάμηνο των σπουδών τους. Η δήλωση της ΠΤΧ γίνεται υποχρεωτικά στο «my-studies», μετά από συνεννόηση και έγκριση του επιβλέποντος.

II) Η επιλογή της πτυχιακής εργασίας προϋποθέτει και την επιλογή του μαθήματος «Σεμινάριο προετοιμασίας πτυχιακής εργασίας» το οποίο είναι απαραίτητο για την μεθοδολογική υποστήριξή της. Η Πτυχιακή εργασία με το Σεμινάριο της ισοδυναμούν με 12 ECTS και 6 ΔΜ. Αντί της εκπόνησης πτυχιακής εργασίας, οι φοιτητές/τριες μπορούν εναλλακτικά να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν επιτυχώς σε δύο (2) κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα του Τμήματος Κοινωνιολογίας τα οποία αντιστοιχούν σε ισοδύναμο αριθμό πιστωτικών μονάδων (12 ECTS και 6 ΔΜ).

III) Δομή Πτυχιακής Εργασίας: Στην πτυχιακή εργασία περιλαμβάνονται σελίδα τίτλου (όνομα ή τα ονόματα των συγγραφέων/φοιτητών, ο τίτλος, χρονολογία, ο/οι επιβλέπων/όντες καθηγητής/τες), περιεχόμενα, περίληψη (στα ελληνικά και στα αγγλικά), εισαγωγή, μεθοδολογία που ακολουθείται, τα δεδομένα και η επεξεργασία τους, τα αποτελέσματα και ο σχολιασμός, τα συμπεράσματα, οι τυχόν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, τα παραρτήματα (εάν υπάρχουν) και η βιβλιογραφία. Η πτυχιακή κατατίθεται δακτυλογραφημένη και πρέπει να έχει έκταση γύρω στις 16.000-20.000 λέξεις.

5.5. Αξιολόγηση των φοιτητών – Βαθμολογία και Βαθμολογική Κλίμακα

1. Η επίδοση στα μαθήματα αποτιμάται με βαθμούς, που αποδίδονται κατά τη διαδικασία ελέγχου των γνώσεων. Κάθε μάθημα ή πτυχιακή εργασία βαθμολογείται αυτοτελώς σε ακέραιες μονάδες. Η βαθμολογική κλίμακα ορίζεται από το μηδέν έως το δέκα: άριστα (9 ή 10), λίαν καλώς (7 ή 8), καλώς (5 ή 6), μετρίως (4 ή 3) και κακώς (2, 1 ή 0). Προβιβάσιμοι βαθμοί είναι το πέντε (5) και οι μεγαλύτεροί του.

2. Η τελική βαθμολογία του/της φοιτητή/τριας μπορεί να είναι για κάθε μάθημα αποτέλεσμα είτε μιας συνολικής τελικής εξέτασης είτε συνεκτίμησης επιμέρους αξιολογήσεων (ίσης ή διαφορετικής βαρύτητας) που αντιστοιχούν σε επιμέρους πτυχές του διδακτικού έργου. Σε περίπτωση συνεκτίμησης επιμέρους αξιολογήσεων για την εξαγωγή της τελικής βαθμολογίας, και μόνον εφόσον ο βαθμός είναι προβιβάσιμος, το τυχόν προκύπτον κλάσμα, εφόσον είναι ανώτερο από το ήμισυ, λογίζεται ως ακέραια μονάδα.

3. Η τελική βαθμολογία, καθώς και οι επιμέρους αξιολογήσεις, μπορούν να προκύπτουν ως αποτέλεσμα γραπτών ή (και) προφορικών ή (και) πρακτικών εξετάσεων ή (και) της όλης απόδοσης της συμμετοχής του φοιτητή στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδίως από παρουσίαση εργασιών για ειδικά θέματα που αποσκοπούν στην εμπέδωση των γνώσεων και στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και της επιστημονικής σκέψης του φοιτητή.

4. Ο καθορισμός του τρόπου και της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών σε ένα μάθημα καθορίζεται από τον διδάσκοντα. Πρέπει να διασφαλίζει επαρκή έλεγχο της επίδοσης των φοιτητών και να συνάδει προς την εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος σπουδών.

5. Στο πλαίσιο της συμμετοχής του φοιτητή στην εκπαιδευτική διαδικασία, ως παραβάσεις θεωρούνται τα παραπτώματα της αντιγραφής, κατά τη διάρκεια της γραπτής εξέτασης ενός μαθήματος ή της λογοκλοπής και κάθε παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας, κατά τη συγγραφή εργασιών.

6. Στην περίπτωση που για τη διδασκαλία μαθήματος το ακροατήριο έχει διαιρεθεί σε τμήματα, λαμβάνεται μέριμνα για την ομοιομορφία της εξέτασης και των κριτηρίων αξιολόγησης.

7. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων καταχωρίζονται από τον διδάσκοντα στο βαθμολόγιο στην ιστοσελίδα <https://my-studies.uoa.gr/Secr3w/connect.aspx> και αποστέλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος και εγγράφως. Μαθήματα στα οποία κάποιος δεν έλαβε προβιβάσιμο βαθμό είναι υποχρεωμένος να τα επαναλάβει.

8. Στην περίπτωση που ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του Κοσμήτορα εξετάζεται άπαξ, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή Καθηγητών της Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον Κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει τη φοίτησή του και εξετάζεται εκ νέου στο συγκεκριμένο μάθημα από τον αρμόδιο διδάσκοντα.

5.6. Πρακτική Άσκηση

Η Πρακτική Άσκηση είναι προαιρετική και γίνεται από το ΣΤ' εξάμηνο σπουδών και μετά. Έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών ως μάθημα ελεύθερης επιλογής με έξι (6) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Μετά το πέρας της, ο Ακαδημαϊκός Επόπτης αξιολογεί (με τις διαδικασίες που προβλέπεται στο άρθρο 8 του κανονισμού βλ.

https://www.soc.uoa.gr/fileadmin/depts/soc.uoa.gr/www/uploads/Kanonismos_Praktikis_fskisis_Koinoniologias_Tropoioiisi_16_5_2022.pdf) την Πρακτική Άσκηση των φοιτητών, συνυπολογίζοντας τις αντίστοιχες εκθέσεις του φορέα απασχόλησης, και καταθέτει στη γραμματεία του Τμήματος Κοινωνιολογίας σχετική αξιολόγηση βάσει

της βαθμολογικής κλίμακας 0 έως 10. Η συγκεκριμένη βαθμολογία δεν συνυπολογίζεται στον βαθμό πτυχίου, αλλά αναφέρεται στην αναλυτική βαθμολογία και στο παράρτημα πτυχίου. Στο πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης μέσω ΕΣΠΑ μπορούν να συμμετέχουν φοιτητές από το ΣΤ' εξαμήνο και πάνω, οι οποίοι έχουν περάσει τουλάχιστον 20 μαθήματα. Στη συνέχεια, οι φοιτητές επιλέγονται κατά προτεραιότητα βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στο άρθρο 19 του κανονισμού. Τα καθήκοντα της εργασίας κατά την Πρακτική Άσκηση θα πρέπει να είναι σχετικά με τις σπουδές του Τμήματος Κοινωνιολογίας. Για τον σκοπό αυτό, όποτε χρειάζεται, θα υπάρχει επικοινωνία-παρέμβαση του Ακαδημαϊκού Επόπτη με τους ασκούμενους φοιτητές και τους φορείς υποδοχής.

5.7. Απόκτηση και Βαθμός Τίτλου Σπουδών

1. Ο/Η φοιτητής/τρια γίνεται πτυχιούχος, κάτοχος τίτλου σπουδών του Τμήματος Κοινωνιολογίας με τη συμπλήρωση οκτώ εξαμήνων και την επιτυχή εξέταση στα προβλεπόμενα 40 μαθήματα και στην πτυχιακή εργασία, εφόσον εκπόνησε ο/η φοιτητής/τρια και συγκεντρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό πιστωτικών μονάδων (240 ECTS).
2. Ημερομηνία Ανακήρυξης Πτυχιούχου: Ως «ημερομηνία Ανακήρυξης Πτυχιούχου» ορίζεται η ημερομηνία κατάθεσης από το διδάσκοντα ή τη διδάσκουσα της βαθμολογίας του τελευταίου μαθήματος που απαιτείται από το Πρόγραμμα Σπουδών για την ολοκλήρωση των σπουδών της/του φοιτήτριας/φοιτητή.
3. Με την απόκτηση του αντίστοιχου τίτλου σπουδών: α) Λήγει αυτοδικαίως η φοιτητική ιδιότητα και παύει η συμμετοχή του φοιτητή στα συλλογικά όργανα διοίκησης του Πανεπιστημίου και β) Εκδίδεται αυτεπαγγέλτως ο τίτλος σπουδών, ο οποίος παραμένει στον φάκελο του φοιτητή μέχρι την ορκωμοσία του ή την απαλλαγή του από αυτή (εξαιρέση από την υποχρέωση καθομολόγησης), κατά τις διατάξεις του παρόντος.
4. Ο τίτλος σπουδών πιστοποιεί την επιτυχή περάτωση των σπουδών. Η βαθμολογία αναγράφεται στους τίτλους σπουδών αριθμητικώς (εκτός παρένθεσης) με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων και ολογράφως (εντός παρένθεσης) στη νέα ελληνική γλώσσα και αντιστοιχίζεται στους όρους επίδοσης ως ακολούθως: **Άριστα** (8,50 έως 10,00), **Λίαν Καλώς** (6,50 έως 8,49) και **Καλώς** (5,00 έως 6,49).
5. Ο βαθμός του τίτλου σπουδών υπολογίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και σε συνάρτηση με την απόδοση του αριθμού των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται, κατ' ελάχιστον, για την απόκτησή του. Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών λαμβάνεται υπόψη η βαρύτητα που έχει κάθε μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών και η οποία εκφράζεται με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων. Ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων του μαθήματος αποτελεί ταυτόχρονα και τον συντελεστή βαρύτητας αυτού του μαθήματος. Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος με τον αντίστοιχο αριθμό πιστωτικών μονάδων (του μαθήματος) και το συνολικό άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση του τίτλου. Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος με τον αντίστοιχο αριθμό πιστωτικών μονάδων (του μαθήματος) και το συνολικό άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση του τίτλου. Ο υπολογισμός αυτός εκφράζεται με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο:

$$\text{Βαθμός Τίτλου Σπουδών} = \left(\sum_{k=1}^N \text{BM}_k \cdot \text{ΠΜ}_k \right) / \text{ΣΠΜ}$$

όπου:

N = αριθμός μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών.

BM_k = βαθμός του μαθήματος (κ)

ΠΜ_k = πιστωτικές μονάδες του μαθήματος (κ)

ΣΠΜ = σύνολο πιστωτικών μονάδων για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών.

5.8. Παράρτημα Διπλώματος

Στους πτυχιούχους φοιτητές/τριες εκδίδεται παράρτημα διπλώματος σύμφωνα με την Υ.Α. Φ5/72535/Β3 (ΦΕΚ 1091/2006).

5.9. Συγγράμματα

Οι διδάσκοντες/ουσες, κατά τις παραδόσεις τους πληροφορούν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες για τα συγγράμματα που πρέπει να μελετήσουν στο πλαίσιο κάθε μαθήματος. Επίσης, υπάρχει κατάλογος των

προσφερόμενων κάθε ακαδημαϊκό έτος συγγραμμάτων στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Η επιλογή των συγγραμμάτων γίνεται ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος Εύδοξος (εκτενείς οδηγίες παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ:

https://www.uoa.gr/foitites/ilektronikes_ypiresies/ilektroniki_dilosi_syggrammaton/).

5.10. Ξένες Γλώσσες

Όσοι και όσες επιθυμούν να μάθουν ή να τελειοποιήσουν κάποια ξένη γλώσσα μπορούν να απευθύνονται στο Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών, (περισσότερες πληροφορίες: <http://www.didaskaleio.uoa.gr/>).

6. ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

6.1. Υποτροφίες

Χορηγούνται υποτροφίες επίδοσης από το ΙΚΥ στους φοιτητές/τριες που διακρίθηκαν στις εξετάσεις εισαγωγής, και στους φοιτητές/τριες που έχουν την καλύτερη επίδοση στα εξάμηνα σπουδών τους. Μόνον σε περίπτωση ισοβαθμίας δύο ή περισσότερων ατόμων λαμβάνεται υπόψη το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και η υποτροφία χορηγείται σε εκείνον ή εκείνη που έχει το μικρότερο οικογενειακό εισόδημα. Για τις υποτροφίες που προκηρύσσονται από διάφορα κληροδοτήματα οι φοιτητές/τριες ενημερώνονται από τις ανακοινώσεις στην ιστοσελίδα του Τμήματος ή από το Τμήμα Υποτροφιών του Πανεπιστημίου Αθηνών (Χρήστου Λαδά 6).

(https://www.uoa.gr/foitites/paroches_drastiriotites/ypotrofies_brabeia/)

6.2. Πανεπιστημιακή Λέσχη (Ιπποκράτους 15)

Οι φοιτητές/τριες μπορούν να βρουν εκεί πληροφορίες σχετικές με τη σίτιση, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το στεγαστικό επίδομα (τα δικαιολογητικά ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος), τα μαθήματα μουσικής και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

(<http://www.lesxi.uoa.gr/>)

6.3. Ταμείο Αρωγής Φοιτητών

Στην Πανεπιστημιακή Λέσχη λειτουργεί ως ανεξάρτητη Υπηρεσία το "Ταμείο Αρωγής Φοιτητών Πανεπιστημίου Αθηνών" (Τ.Α.Φ.Π.Α). Σκοπός του Ταμείου Αρωγής είναι η ηθική και υλική σε είδος ή σε χρήμα ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών τους, όπως: φοιτητές που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις (τετραπληγικοί, τυφλοί), φοιτητές με οικονομική αδυναμία, οικονομικά και οικογενειακά πλήγματα (ανεργία, διαζευγμένοι γονείς, απώλεια γονέων, κ.λπ.). Η Γραμματεία του Ταμείου Αρωγής στεγάζεται στο Γραφείο της Επιμελητείας στον 3ο όροφο της Πανεπιστημιακής Λέσχης (Ιπποκράτους 15), λειτουργεί καθημερινά (Δευτέρα-Παρασκευή) και από 9:00π.μ.-14:00μ.μ. (Τηλ. 210 3688221, 210 3688240, 210 3688256). Υπάρχει σχετική ιστοσελίδα

https://www.uoa.gr/foitites/paroches_drastiriotites/tameio_arogis_foititon/

6.4. Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ)

Αποστολή της Μονάδας Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) είναι η επίτευξη στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις. Η Μονάδα Προσβασιμότητας υποστηρίζει επίσης φοιτητές με μαθησιακές δυσκολίες ή σοβαρές ασθένειες. Τα κύρια μέσα που επιστρατεύονται για τους σκοπούς της είναι οι Προσαρμογές στο Περιβάλλον, οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής και οι Υπηρεσίες Πρόσβασης. Στόχος είναι να ικανοποιηθούν βασικές ανάγκες και απαιτήσεις των ΦμεΑ όπως: η διαπροσωπική επικοινωνία με τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η συγγραφή σημειώσεων και εργασιών, η πρόσβαση στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στο εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα και τις προβολές της αίθουσας διδασκαλίας, στις εξετάσεις και στο περιεχόμενο του διαδικτύου.

Η Μονάδα Προσβασιμότητας ΦμεΑ περιλαμβάνει:

- Υπηρεσία Καταγραφής Αναγκών των ΦμεΑ,
- Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας,
- Τμήμα Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο,
- Υπηρεσία Μεταφοράς,
- Υπηρεσία Ψυχολογικής Συμβουλευτικής για ΦμεΑ.

Η Υπηρεσία Καταγραφής Αναγκών των ΦμεΑ ασχολείται με τη συστηματική καταγραφή των απαιτήσεων όλων των ΦμεΑ. Η καταγραφή δεν αφορούν μόνο τους φοιτητές που εισήχθησαν στο

πανεπιστήμιο με ειδικές διατάξεις, αλλά και τους ΦμεΑ που εισήχθησαν με κανονικές ή ειδικές εξετάσεις, όπως επίσης και όσους απέκτησαν αναπηρία κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Το Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας περιλαμβάνει: α) Αξιολόγηση Ικανοτήτων ΦμεΑ με επιστημονική μεθοδολογία με σκοπό να προτείνει εξειδικευμένη λύση προηγμένων Υποστηρικτικών Τεχνολογιών (ΥΤ). Επίσης παρέχει βοήθεια στην προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού ΥΤ πληροφορικής καθώς και τεχνική υποστήριξη, β) Υπηρεσία Εθελοντικής Υποστήριξης για τον συντονισμό της συστηματικής, διακριτικής και ασφαλούς εξυπηρέτησης των ΦμεΑ από καταρτισμένους εθελοντές συμφοιτητές τους σε θέματα που αφορούν τις σπουδές τους, γ) Υπηρεσία τηλεδιερμηνείας στην Ελληνική Νοηματική γλώσσα και δ) Υπηρεσία Παραγωγής προσβάσιμων συγγραμμάτων σε διαφορετικούς μορφότυπους.

Η Υπηρεσία Μεταφοράς ασχολείται με την καθημερινή μετακίνηση των ΦμεΑ από το σπίτι τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα. Διαθέτει ειδικά διαμορφωμένα οχήματα για την μετακίνηση φοιτητών που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο. Η υπηρεσία λειτουργεί τις εργάσιμες ημέρες από 07:00 έως 22:00.

Στον τομέα της Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο εξασφαλίζονται οι προδιαγραφές προσβασιμότητας στα υπό ανέγερση νέα κτίρια του ΕΚΠΑ και γίνονται τροποποιήσεις στα υφιστάμενα κτίρια ώστε να καταστούν προσβάσιμα.

Περισσότερες Πληροφορίες & Επικοινωνία: Ιστοσελίδα: <https://access.uoa.gr>

Τηλέφωνα: 2107275687, 2107275183

E-mail: access@uoa.gr

Σημειώνουμε ότι σύμβουλος καθηγητής για ΦμεΑ για το Τμήμα Κοινωνιολογίας έχει οριστεί ο καθηγητής κ. Μάνος Σπυριδάκης, maspy@soc.uoa.gr

6.5. Άθληση

Ένα από τα προνόμια που δίνει η φοιτητική ιδιότητα είναι η δυνατότητα να χρησιμοποιούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες το πανεπιστημιακό Γυμναστήριο (στην Πανεπιστημιούπολη-Ιλίσια).

7. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει οργανώσει, στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος δράσης για τη Διά Βίου Μάθηση, το πρόγραμμα Έρασμος (Erasmus) με σκοπό να ενθαρρύνει την κινητικότητα των φοιτητών/τριών για σπουδές ή για πρακτική άσκηση (βλ. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning/programme/erasmus_en.htm).

Το Πρόγραμμα Erasmus/Studies για σπουδές προσφέρει τη δυνατότητα φοίτησης για ένα διάστημα σε πανεπιστήμιο άλλης χώρας.

Το Πρόγραμμα Erasmus/Placement προσφέρει τη δυνατότητα τοποθέτησης για κάποιο διάστημα σε θέση εργασίας με σκοπό την πρακτική άσκηση σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό μιας άλλης χώρας. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμμετάσχουν και στα δύο προγράμματα κινητικότητας: και για σπουδές και για πρακτική άσκηση.

7.1. Πρόγραμμα Erasmus/Studies

Α) Το Πρόγραμμα παρέχει σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες, καθώς και σε υποψήφιους διδάκτορες, δυνατότητα υποτροφίας για φοίτηση για ένα διάστημα σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Αυτό καθίσταται δυνατόν μόνο μέσω διμερών συμφωνιών που έχουν συναφθεί από καθηγητές/τριες του Τμήματος Κοινωνιολογίας με πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Β) Η διάρκεια των σπουδών στο εξωτερικό δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να είναι μικρότερη από τρεις (3) μήνες ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12). Το συγκεκριμένο διάστημα σπουδών αναγνωρίζεται ως αντίστοιχο των σπουδών που οι φοιτητές/τριες θα είχαν κάνει στο Τμήμα. Γ) Τα μαθήματα που θα παρακολουθήσει ο/η φοιτητής/τρια στο πανεπιστήμιο υποδοχής και στα οποία θα εξεταστεί επιτυχώς έχουν πλήρη ακαδημαϊκή αναγνώριση εφόσον αντιστοιχούν με προσφερόμενα στο Τμήμα Κοινωνιολογίας μαθήματα. Δ) Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι προπτυχιακοί φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στο δεύτερο έτος σπουδών. Μπορούν δε να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα μόνον αν τη στιγμή που κάνουν αίτηση για μετακίνηση έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον τόσα μαθήματα όσα αντιστοιχούν αριθμητικά σε ένα έτος σπουδών. Οι προπτυχιακοί φοιτητές που βρίσκονται στο τελευταίο έτος φοίτησης ή είναι επί πτυχίω, έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα μόνον αν χρωστούν ικανό αριθμό μαθημάτων, ώστε να έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής και αναγνώρισης μαθημάτων από το πρόγραμμα σπουδών του πανεπιστημίου υποδοχής. Ε) Επισημαίνεται ότι οι φοιτητές/τριες που έχουν μετακινηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος Έρασμος/Σπουδές, είτε σε προπτυχιακό είτε σε μεταπτυχιακό ή διδακτορικό επίπεδο, δεν δικαιούνται να συμμετάσχουν δεύτερη φορά, εκτός εάν υπάρχουν κενές θέσεις. ΣΤ) Το Πρόγραμμα παρέχει υποτροφία, η οποία καλύπτει το «κόστος κινητικότητας», δηλαδή τις πρόσθετες δαπάνες που συνεπάγεται μια περίοδος σπουδών σε άλλο κράτος και όχι το σύνολο των δαπανών για σπουδές στο εξωτερικό. Το ύψος των υποτροφιών διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα μετάβασης. Επιπλέον, υποτροφίες ή δάνεια που πιθανώς λαμβάνουν φοιτητές/τριες από εθνικές πηγές για σπουδές στην Ελλάδα διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους στο εξωτερικό, κατά συνέπεια και κατά την περίοδο που λαμβάνουν υποτροφία Erasmus. Ζ) Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να απευθύνονται στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του ΕΚΠΑ, Πανεπιστημίου 30, Αθήνα, Δευτέρα έως Πέμπτη, ώρες: 11:00-13:00, τηλ.: 210 3689713-6, φαξ: 210 3689720. Ηλεκτρονική διεύθυνση: erasmus@uoa.gr. Ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ: <http://www.interel.uoa.gr/erasmus.html>.

7.2. Πρόγραμμα Erasmus/Placement

Το πρόγραμμα υποστηρίζει την κινητικότητα φοιτητών/τριών με τοποθέτηση για πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα ή άλλους οργανισμούς κατάρτισης σε ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus. Το πρόγραμμα παρέχει οικονομική ενίσχυση στους/στις φοιτητές/τριες –όχι πλήρη κάλυψη– διαφορετική για κάθε χώρα. Η διάρκεια συμμετοχής είναι από τρεις έως έξι μήνες. Σκοπός του προγράμματος είναι η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας σχετικής με το αντικείμενο σπουδών, καθώς και η γνωριμία και η κατανόηση των οικονομικών και των πολιτισμικών συνθηκών των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης έχουν όλοι οι εγγεγραμμένοι /ες φοιτητές/τριες, σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό Τμήμα, καθώς και όσοι εκπονούν διδακτορική διατριβή σε Τμήμα του ΕΚΠΑ.

Φοιτητές/τριες που έχουν μετακινηθεί τα προηγούμενα χρόνια στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus/Studies για σπουδές δικαιούνται να συμμετάσχουν και στο Πρόγραμμα Erasmus/Placement για πρακτική άσκηση. Η διαδικασία είναι η εξής: Οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές αναζητούν οι ίδιοι φορέα κατάρτισης (επιχείρηση, οργανισμό κ.λπ.) που προσφέρει θέσεις πρακτικής, στέλνουν στους φορείς που επιθυμούν σύντομο βιογραφικό σημείωμα περιγράφοντας το αντικείμενο/ειδικότητά τους και αφού γίνουν δεκτοί/ές για πρακτική άσκηση, υποβάλλουν (σύμφωνα με σχετική προκήρυξη που δημοσιεύεται κάθε χρόνο) αίτηση και τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο Τμήμα Ευρωπαϊκών & Διεθνών Σχέσεων, Γραφείο ERASMUS: Πανεπιστημίου 30. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.:

<http://www.interel.uoa.gr/erasmus/sp/pm.html>.

7.3. Πρόγραμμα Erasmus/Civis

Το CIVIS είναι ένα Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Πολιτών που ιδρύθηκε από τη συμμαχία οκτώ κορυφαίων ερευνητικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της Ευρώπης: το Aix-Marseille Université (Πανεπιστήμιο της Μασσαλίας), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Universitatea din București (Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου), το Université libre de Bruxelles (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών), το Universidad Autónoma de Madrid (Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης), το Sapienza Università di Roma (Πανεπιστήμιο Sapienza της Ρώμης), το Stockholms Universitet (Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης) και το Eberhard Karls Universität Tübingen (Πανεπιστήμιο Eberhard Karls της Τυβίγγης). Συγκεντρώνει μια κοινότητα άνω των 384.000 φοιτητών και 55.000 μελών διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων 30.000 ακαδημαϊκών και ερευνητών. (Βλ. εκτ. https://www.uoa.gr/to_panepistimio/civis_eyropaiko_panepistimio_ton_politon/). Στο πλαίσιο της εν λόγω συνεργασίας υλοποιείται και πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών/τριών.

8. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΧΟΛΗΣ ΟΠΕ/ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνιολογίας μπορούν να κάνουν χρήση της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών (ΟΠΕ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών την οποία αποτελούν οι βιβλιοθήκες έξι Πανεπιστημιακών Τμημάτων:

- Βιβλιοθήκη Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
- Βιβλιοθήκη Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
- Βιβλιοθήκη Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
- Βιβλιοθήκη Τμήματος Κοινωνιολογίας
- Βιβλιοθήκη Τμήματος Οικονομικών Επιστημών και
- Βιβλιοθήκη Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών

Η βιβλιοθήκη των πρώτων τεσσάρων τμημάτων είναι ενιαία και βρίσκεται Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη, 5^{ος} όροφος. Η συλλογή της εκτείνεται σε δύο ορόφους. Στη βιβλιοθήκη υπάρχει πλούσια συλλογή έντυπων βιβλίων (55.000 τόμοι), 50 θέσεις μελέτης, 6 σταθμοί εργασίας με Η/Υ για πρόσβαση σε ηλεκτρονικά περιοδικά και βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, 1 ειδική θέση εργασίας για άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) και συγκεκριμένα για φοιτητές με τυφλότητα, μειωμένη όραση και κινητικές αναπηρίες στα άνω άκρα, 2 θέσεις εργασίας για πρόσβαση στην ψηφιακή συλλογή διπλωματικών και διδακτορικών διατριβών, wi-fi.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Πέμπτη 9:00 – 19:30 και Παρασκευή 9:00-16:00 - Υπηρεσία "Ρώτησε τον βιβλιοθηκονόμο" 8:30-15:30

Τηλ. (+ 30) 210 368 9533

Email: pepistdimd@lib.uoa.gr , epikmme@lib.uoa.gr , tourkiko@lib.uoa.gr

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών και του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών βρίσκεται Σοφοκλέους 1 & Αριστείδου (Γρυπάρειο Μέγαρο)

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Πέμπτη 9:00 – 19:30 και Παρασκευή 9:00-16:00 - Υπηρεσία "Ρώτησε τον βιβλιοθηκονόμο" 8:30-15:30

Τηλ. (+30) 210 368 8023-25, (+30) 210 368 8086

Email: oikonepist@lib.uoa.gr

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε: <http://econpol.lib.uoa.gr/>

9. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΚΚΕ)

Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνιολογίας έχουν πρόσβαση στη Βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) στο πλαίσιο ανάπτυξης συνεργασίας των δύο φορέων. Η Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1959 παράλληλα με το ΕΚΚΕ υπό την αιγίδα της UNESCO. Σκοπός της είναι η κάλυψη και η υποστήριξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων της ερευνητικής κοινότητας του ΕΚΚΕ, καθώς και η πληροφόρηση όσων ενδιαφέρονται για θέματα κοινωνικών επιστημών. Για το σκοπό αυτό έχει αυτοματοποιήσει πλήρως τις λειτουργίες της. Διαθέτει το ειδικό λογισμικό για βιβλιοθήκες Advance της Geac καθώς και ηλεκτρονικό κατάλογο στο Διαδίκτυο για την εξυπηρέτηση των χρηστών της. Μέσω του ηλεκτρονικού αυτού καταλόγου, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει το υλικό της βιβλιοθήκης κατά συγγραφέα, τίτλο, θέμα, λέξεις κλειδιά, κ.λπ.. Δικαίωμα χρήσης της Βιβλιοθήκης έχουν οι ερευνητές και το λοιπό προσωπικό του Κέντρου καθώς και εξωτερικοί συνεργάτες, επιστήμονες και φοιτητές. Στεγάζεται στο κτήριο του ΕΚΚΕ και διαθέτει αναγνωστήρια και θέσεις εργασίας για Η/Υ. Η συλλογή είναι ταξιθετημένη σύμφωνα με το ταξινομικό δεκαδικό σύστημα Dewey και είναι ανοιχτής πρόσβασης.

Διεύθυνση: Κρατίνου 9 και Αθηνάς, 105 52 Αθήνα. / 4ος όροφος

Τηλ.: 210 7491604

https://www.ekke.gr/services/library_info

e-mail: library@ekke.gr

Ωράριο λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή 9.30-15.00

10. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας I (431001)

Διδάσκων: Δημήτρης Παρσάνογλου

Το πρώτο μέρος του μαθήματος είναι αφιερωμένο στην κατανόηση της κοινωνιολογίας ως επιστήμης, των δυνατοτήτων και των ορίων της, των θεμελιωδών ζητημάτων με τα οποία ασχολείται, καθώς και των μεθοδολογικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται στην κοινωνιολογική μελέτη. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται το αντικείμενο μελέτης της κοινωνιολογίας, η σχέση της με τους άλλους κλάδους της γνώσης στην περιοχή των κοινωνικών επιστημών, η ιστορική διαμόρφωση της κοινωνιολογίας και οι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτό καθώς και οι βασικές παράμετροι της κοινωνικής έρευνας.

Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα που άπτονται του κορμού της κοινωνιολογικής γνώσης και της κοινωνιολογικής έρευνας. Εξετάζονται οι μορφές κοινωνικοποίησης και η συγκρότηση του κοινωνικού εαυτού, η οικογένεια και οι συντροφικές σχέσεις, καθώς και άλλοι παράγοντες της συγκρότησης των κοινωνικών υποκειμενικοτήτων. Εξετάζονται, επίσης, οι σχέσεις ανάμεσα σε ομάδες, ανάμεσα θεσμούς, ανάμεσα σε ταυτότητες και οι ποικίλες αλληλεπιδράσεις σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Το μάθημα θα ασχοληθεί, επίσης, με τις μορφές σύνολης κοινωνίας όπως η εθνότητα και το έθνος, καθώς και με τις μεταξύ τους σχέσεις, τα πολιτισμικά φαινόμενα, τη σχέση ανάμεσα στην τεχνολογία και την κοινωνία, την κοινωνική διαστρωμάτωση και τις διάφορες μορφές κοινωνικής ανισότητας.

Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες και στις Επιστήμες του Ανθρώπου (431002)

Διδάσκων: Δημήτριος Καρύδας

Το μάθημα εισάγει στην κατανόηση της ανάδυσης, εξέλιξης και διαφοροποίησης των κοινωνικών επιστημών και των επιστημών του ανθρώπου, ενώ παράλληλα εξοικειώνει με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της κοινωνιολογίας σε σχέση με τις επιστήμες της πολιτικής, της οικονομίας ή την ανθρωπολογία. Μέσω της συζήτησης παραδειγματικών κοινωνικών φαινομένων, ιστορικών, αλλά και σύγχρονων προβλημάτων αναδεικνύεται ο τρόπος προσέγγισης της κοινωνιολογίας και των άλλων θεμελιωδών κοινωνικών επιστημών, στις οποίες εισάγονται οι φοιτητές σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Εισάγονται επίσης βασικές αντιλήψεις και εννοιολογήσεις, που συνιστούν σταθερά επίδικα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών και δημιουργούν βαθμιαία ένα σύστημα συντεταγμένων ως προς τις οποίες μπορούν να χαρτογραφηθούν τα θεμελιώδη παραδείγματα προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων: η αλληλεπίδραση θεωρίας και εμπειρίας, κανονιστικότητα - περιγραφικότητα, εξορθολογισμός και ορθολογική οργάνωση της κοινωνίας, υποκείμενο και δομή, αξιολογική ουδετερότητα και κριτική, η θέση των κοινωνικών επιστημών στα πλαίσια των επαγγελματικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων τους και η σχέση τους με την ευρύτερη δημόσια σφαίρα. Εξετάζονται σε μια πρώτη προσέγγιση τα επιστημονικά παραδείγματα που καθόρισαν την εξέλιξη της κοινωνικής σκέψης: α. το διαλεκτικό στην παράδοση Χέγκελ-Μαρξ, β. το θετικιστικό στην παράδοση Κοντ, Ντυρκέμ, γ. το ερμηνευτικό της κατανοούσας κοινωνιολογίας του Μαξ Βέμπερ, δ. το δομιστικό, το δομολειτουργιστικό και το συστημικό. Σε συνάφεια με τον προβληματισμό περί της διεπιστημονικότητας των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών και στην προοπτική της εξέτασης των ιστορικών διαφοροποιήσεων μεταξύ τους και των αντίστοιχων επιστημολογικών μοντέλων τα οποία ακολουθούν, εισάγεται η προβληματοποίηση της διάκρισης μεταξύ επιστήμης και θεωρίας. Σε αυτόν τον ορίζοντα γίνεται αναφορά στη στροφή που επήλθε στην κοινωνιολογία και τις όμορες πειθαρχίες από την είσοδο στο προσκήνιο του φεμινισμού, των σπουδών του φύλου, των μετα-αποικιακών σπουδών ή των θεωριών των φορέων δράσης. Σε όλη την εξέλιξη του μαθήματος η παρουσίαση κάθε ενότητας συνοδεύεται από την αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα, ώστε να καθίσταται διαφανής η λειτουργικότητα των εξεταζόμενων θεωρητικών σχημάτων σε σχέση με την αποτύπωση των κοινωνικών φαινομένων.

Αρχές Πολιτικής Οικονομίας (431003)

Διδάσκουσα: Στέλλα Μιχοπούλου

Η Πολιτική Οικονομία αποτελεί ένα ολιστικό κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο ερμηνείας της λειτουργίας των αγορών, των οικονομικών σχέσεων και προτεραιοτήτων. Η αποτελεσματικότητα των αγορών συνδέεται άρρηκτα με την ελευθερία, τη δημοκρατία, την κοινωνική συμπερίληψη και την κοινωνική ισότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα είναι δύο έννοιες με κοινά σημεία αναφοράς. Η αξιολόγηση του οικονομικού συστήματος και η διαμόρφωση παρεμβάσεων πολιτικής απαιτεί την ανάλυση και την κατανόηση της οικονομικής συμπεριφοράς των ατόμων, των κοινωνικών ομάδων και τάξεων, των αιτιών των οικονομικών κρίσεων, της υψηλής ανεργίας, της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού κ.ά.

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικές οικονομικές έννοιες και αρχές της λειτουργίας του καπιταλιστικού συστήματος. Σε αυτό το πλαίσιο αναλύονται οι βασικές θεωρητικές αρχές της νεοκλασικής θεωρίας αλλά και εναλλακτικών προσεγγίσεων πολιτικής οικονομίας (π.χ. Marx, Schumpeter, Keynes, Sen). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο λειτουργίας των αγορών και στις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της δυσλειτουργίας τους, όπως η ανεργία, η εισοδηματική ανισοκατανομή και η φτώχεια. Τέλος τονίζεται η αναγκαιότητα διαμόρφωσης ενός βιώσιμου και ανθρωποκεντρικού κοινωνικοοικονομικού συστήματος που θα θέτει στο επίκεντρο των πολιτικών προτεραιοτήτων την ανθρώπινη ευημερία, την κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική ισορροπία.

Σχέδιο μαθήματος:

- Ο Καπιταλισμός Συγκλονίζει τον Κόσμο.
- Άνθρωποι, Επιλογές και Κοινωνία
- Νεοκλασική οικονομική
- Αξίες στη Πολιτική Οικονομία
- Μισθοί και Εργασία
- Προσφορά και Ζήτηση: Πώς Λειτουργούν οι Αγορές
- Το Μωσαϊκό της Ανισότητας
- Πρόσδος και Φτώχεια σε Παγκόσμια Κλίμακα
- Συνολική Ζήτηση, Απασχόληση και Ανεργία
- Τα Διλήμματα της Μακροοικονομικής Πολιτικής
- Το Μέλλον του Καπιταλισμού-Προς Ένα Βιώσιμο Μοντέλο Ανάπτυξης

Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη (431004)

Διδάσκων: Μιχάλης Σπουρδαλάκης

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές της κοινωνιολογίας στις βασικές έννοιες και τα πεδία έρευνας της πολιτικής επιστήμης. Στο πλαίσιο αυτό θα αναδειχθούν τα κοινά πεδία ενδιαφέροντος με την κοινωνιολογία καθώς και οι ομοιότητες και διαφορές στην έρευνα των δύο κλάδων. Συγκεκριμένα, με τρόπο που θα αναδεικνύει τα κοινά και τις συγκλίσεις των δύο κλάδων θα παρουσιασθεί και θα συζητηθεί κριτικά ο θεωρητικός προβληματισμός πάνω σε διαφορετικά μοντέλα κράτους στη νεωτερικότητα (φιλελεύθερο, κοινωνικό κράτος), καθώς επίσης και πάνω στους μετασχηματισμούς του κράτους και της κοινωνίας από την περίοδο του Διαφωτισμού μέχρι σήμερα (εξέλιξη σύγχρονου κράτους, ανάπτυξη της οικονομίας, μεταβαλλόμενες δομές κοινωνικής τάξης και πολιτιστική διαμόρφωση της νεωτερικής κοινωνίας. Εδώ σύντομη αναφορά θα γίνει στο πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης ανάμεσα στις λεγόμενες αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες κοινωνίες. Τέλος, το μάθημα καταλήγοντας θα εξετάσει τις τάσεις και τους μετασχηματισμούς που προκαλεί η λεγόμενη μετανεωτερικότητα στο πλαίσιο μιας διαρκώς διεθνοποιούμενης κοινωνικής και πολιτικής δυναμικής.

Σχέδιο μαθήματος

- Διαφωτισμός και η γέννηση των κοινωνικών επιστημών.
- Αντικείμενο της πολιτικής επιστήμης και οι σχέσεις με άλλους κλάδους των κοινωνικών επιστημών.
- Οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες συγκρότησης του σύγχρονου κράτους. (Το φιλελεύθερο κράτος, η άνοδος και η κρίση του κοινωνικού κράτους)

- Θεσμοί πολιτικής και κοινωνικής εκπροσώπησης. (Πολιτικά κόμματα, κομματικά συστήματα, ομάδες πίεσης, κινήματα).
- Εμείς και οι «άλλοι». Global South και Global North.
- «Μεταμοντέρνοι»;) πολιτικοί μετασχηματισμοί

Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης (18^{ος} -21^{ος} αιώνας) (431005)

Διδάσκουσα: Χάιδω Μπάρκουλα

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα βασικά προβλήματα και τις κύριες θεματικές της Σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, που οριοθετείται από τη Γαλλική Επανάσταση και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται η συνοπτική παρουσίαση και ερμηνεία των κυριότερων πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και ιδεολογικών εξελίξεων και διεργασιών που προσδιόρισαν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διαμορφώθηκαν οι σύγχρονες κοινωνίες.

Μέσα από τη θεματική προσέγγιση αυτής της περιόδου που σηματοδοτείται από την ανάδειξη και εδραίωση της νεωτερικότητας, όπως τη βιώνουμε ακόμα και σήμερα, εστιάζουμε στον επαναστατικό μετασχηματισμό των ευρωπαϊκών κοινωνιών 1789-1848 (κρίση των «Παλαιών Καθεστώτων», Γαλλική Επανάσταση, κατάργηση της Απολυταρχίας, Παλινόρθωση και εδραίωση της κληρονομιάς της Γαλλικής Επανάστασης στην Ευρώπη του 19ου αι.). Εξετάζονται επίσης το εθνικιστικό φαινόμενο και η συγκρότηση εθνικών κρατών κατά τον 19ο αιώνα. Παράλληλα διερευνώνται οι διεργασίες επιβολής της παγκόσμιας κυριαρχίας των Μεγάλων Δυνάμεων και ενσωμάτωσης και των πιο απομακρυσμένων περιοχών στο ευρωπαϊκό σύστημα (Ιμπεριαλισμός και Αποικιοκρατία). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στις εξελίξεις στην Ευρώπη του Μεσοπολέμου (με έμφαση στην άνοδο του Φασισμού και Ναζισμού), ενώ θα αναλυθεί επίσης ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (Κατοχή, Ολοκαύτωμα, Σχεδιασμός του Μεταπολεμικού Κόσμου), αλλά και ο Ψυχρός Πόλεμος (απαρχές και επιμέρους φάσεις).

Κεντρικά ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας II (431006)

Διδάσκων: Δημήτριος Παρσάνογλου

Αντικείμενο του μαθήματος αυτού είναι η παρουσίαση και ανάλυση μιας σειράς βασικών κοινωνιολογικών ζητημάτων αναφορικά με τους τρόπους που οι σύγχρονες κοινωνίες οργανώνονται, εξελίσσονται, συνδέονται και αλληλοεπηρεάζονται, καθώς μέσα από συνέχειες και ρήξεις περνούν από τη νεωτερική στη μετανεωτερική εποχή. Πρόκειται για θέματα που σχετίζονται με αλλαγές στη κοινωνική δομή, τις μορφές συλλογικής συνείδησης, και ανακατατάξεις στην αυτοαντίληψη των ατόμων. Το εισαγωγικό αυτό μάθημα θέτει θεμέλια και προϋποθέσεις για την κατανόηση πλέον περίπλοκων και εξειδικευμένων θεμάτων κοινωνιολογικού ενδιαφέροντος που θα συναντήσουν οι φοιτήτριες/ές στα επόμενα εξάμηνα των σπουδών τους.

Σε απόλυτη συνάφεια και σε συνέχεια του μαθήματος του πρώτου εξαμήνου «Κεντρικά Ζητήματα Κοινωνιολογικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας Ι», εξετάζονται οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις σε ζητήματα, όπως η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και το κράτος πρόνοιας, η παγκόσμια ανισότητα, το φύλο και η σεξουαλικότητα, η φυλή, η εθνότητα και η μετανάστευση, η θρησκεία, τα ΜΜΕ και η επικοινωνία, η εκπαίδευση, το έγκλημα και η αποκλίνουσα συμπεριφορά, η πολιτική, η διακυβέρνηση και τα κοινωνικά κινήματα. Το μάθημα ολοκληρώνει την εισαγωγή των φοιτητών και των φοιτητριών στον κοινωνιολογικό προβληματισμό γύρω από θεμελιώδη κοινωνικά ζητήματα.

Εισαγωγή στην Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία (431007)

Διδάσκων: Δημήτριος Καρύδας

Το μάθημα εισάγει στις θεμελιώδεις φιλοσοφικές προσεγγίσεις της κοινωνίας και της πολιτικής οι οποίες έχουν ειδικότερα συμβάλει τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων της κοινωνιολογικής σκέψης. Μετά από σύντομη αναφορά στις αριστοτελικές καταβολές της δυτικής πολιτικής σκέψης και τη ρωμαϊκή και μεσαιωνική εποχή εισάγονται οι εννοιολογήσεις των βασικών νεωτερικών παραδειγμάτων θεώρησης της πολιτικής και του κράτους σε σχέση με την εξέλιξη των αντίστοιχων αντιλήψεων περί φυσικού δικαίου και

κοινωνικού συμβολαίου. Η παράλληλη αναφορά στις αντιλήψεις περί κοινωνίας που ενέχονται σε αυτά τα παραδείγματα εξηγούν τη διαφοροποίηση όπως και τη στενή σχέση μεταξύ κοινωνικού και πολιτικού στοχασμού στο νεωτερικό κόσμο. Μέσω αφενός της αναφοράς στους μεγάλους σταθμούς της δυτικής σκέψης για την κοινωνία και την πολιτική -Χομπς, Ρουσσώ, Λοκ, Καντ, Τοκβιλ, Χέγκελ, Μαρξ, Μίλλ- και αφετέρου της εξέτασης των βασικών φιλοσοφικών κατευθύνσεων που διαμορφώνουν την προσέγγιση των κοινωνικοπολιτικών φαινομένων -εμπειρισμός, ορθολογισμός, διαλεκτική, ερμηνευτική, δομισμός- οριοθετείται η φιλοσοφική κατανόηση των πεδίων της κοινωνίας και της πολιτικής, όπως και οι διαφορετικές προσεγγίσεις των σχέσεων μεταξύ τους. Στόχος είναι τόσο η απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων, όσο και η εξοικείωση με τη λειτουργική εξέλιξη των φιλοσοφικών αντιλήψεων για τα κοινωνικοπολιτικά φαινόμενα και τις δυνατότητες σύλληψής τους. Η εισαγωγή στις πολιτικές και κοινωνικές φιλοσοφικές αντιλήψεις του εικοστού αιώνα αναδεικνύει τη βαρύτητα που έχουν τόσο για την κατανόηση των ιστορικών εξελίξεων, όσο και για τη κατανόηση της διαμόρφωσης της κοινωνιολογικής σκέψης. Η υποχρεωτικά σύντομη εξέταση βασικών σύγχρονων φιλοσοφικών αντιλήψεων με ιδιαίτερη έμφαση στη θεώρηση της κοινωνίας και της πολιτικής συμβάλλει στην προετοιμασία της πραγμάτευσης των επίκαιρων κοινωνικών θεωριών και επιστημολογικών παραδειγμάτων.

Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας Ι (431008)

Διδάσκοντες: Αικατερίνη Ηλιού και Παύλος Μπαλτάς

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στις βασικές έννοιες της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας. Εστιάζει στην κοινωνική μέτρηση, όπως αυτή οργανώνεται και εφαρμόζεται μέσα από τις μεθόδους και τις τεχνικές της ποσοτικής μεθόδου διερεύνησης. Η δομή του μαθήματος ακολουθεί τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης μιας εμπειρικής ποσοτικής έρευνας. Οι φοιτητές/τριες θα αναπτύξουν δεξιότητες ως προς το σχεδιασμό μιας ποσοτικής κοινωνικής έρευνας, τη διαμόρφωση των εργαλείων συλλογής κοινωνικών δεδομένων, τη συλλογή και την κωδικοποίηση των ποσοτικών δεδομένων, την ανάλυσή τους, τη διαμόρφωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και την παρουσίασή τους, καθώς και τη διατύπωση των ερευνητικών συμπερασμάτων. Το μάθημα αποσκοπεί στην απόκτηση βασικών γνώσεων στη συστηματική διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων με στατιστικές μεθόδους και αναμένεται να υποστηρίξει τους/τις φοιτητές/τριες στο σχεδιασμό άρτιων ερευνητικών προτάσεων στο πεδίο της επιστήμης της κοινωνιολογίας.

Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα (431009)

Διδάσκουσα: Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση και ανάλυση όψεων της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας σε συνάρτηση με την εξέταση της πορείας ανάπτυξης της κοινωνιολογίας στην χώρα. Η τελευταία δεν είναι ευθύγραμμη, αλλά μπορεί να χαρακτηριστεί ασυνεχής και διακατεχόμενη από μερικότητα. Με «σύγχρονη» εννοείται η περίοδος των τελευταίων 200 ετών από την κήρυξη της επανάστασης του 1821 έως και σήμερα – με έμφαση στην πλέον πρόσφατη και τρέχουσα περίοδο, η οποία έχει προσδιοριστεί και ως αυτή της ύστερης νεωτερικότητας.

Η προσέγγιση του μαθήματος είναι επάλληλη και συνδυαστική. Αφενός, οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να δουν και να μελετήσουν επίσημα δεδομένα που αφορούν την ελληνική κοινωνία, τα οποία επιτρέπουν μία μορφολογικού είδους πρώτη προσέγγιση/ γνωριμία. Στη συνέχεια, να γνωρίσουν ορισμένες εμφανιζόμενες κανονικότητες ή δομικές διαρθρώσεις όπως και πολιτισμικές και αξιακές διαστάσεις/όψεις την σύγχρονης Ελλάδας, αφετέρου. Για το σκοπό αυτό έχει ιδιαίτερα σημασία να αναλυθούν οι ποικίλες και περισσότερο γενικές/θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν επιχειρήσει να ερμηνεύσουν όψεις της. Εξ άλλου, η ανάλυση των διαφόρων θεματικών όπως και των γενικότερων προσεγγίσεων για την σύγχρονη ελληνική κοινωνία επιδιώκει στην κατανόηση της πολυμορφίας που την διέπει. Αν και η έμφαση του συγκεκριμένου μαθήματος είναι στην ελληνική κοινωνιολογία και τις αναλύσεις της, η συγκριτική διάσταση λαμβάνεται υπόψη. Οι φοιτητές θα ωφεληθούν από τη συστηματική μελέτη των αναρτώμενων κειμένων στο E-class του μαθήματος, καθώς των άλλων κειμένων/άρθρων που υποδεικνύονται.

Πλάνο Παραδόσεων

1. Εισαγωγή στην προβληματική του μαθήματος. Εισαγωγή στις θεωρίες της ελληνικής κοινωνικής δομής. Οι πρώτες κοινωνιολογικές αναγνώσεις της ελληνικής κοινωνίας.
2. Καταβολές και εξέλιξη της ελληνικής κοινωνιολογίας και κοινωνικής ανάλυσης, σημειώσεις για την γέννηση της κοινωνιολογίας στην Ελλάδα
3. Η σημασία των δεδομένων για την μελέτη της ελληνικής κοινωνίας. Η κοινωνιολογική ανάλυση μέσα από τα στατιστικά δεδομένα (ΕΛΣΤΑΤ).
4. Σε αναζήτηση του μοντέλου/προτύπου της ελληνικής κοινωνίας
Οι Έλληνες κοινωνιολόγοι αναζητούν και ερμηνεύουν τον τρόπο εξέλιξης του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού.
5. Παραγωγή –οικονομία- οργάνωση παραγωγής: I
6. Παραγωγή –οικονομία- οργάνωση παραγωγής: I
7. Άρθρωση κράτους και κοινωνίας: Ο διευρυνόμενος ρόλος του κράτους: II
8. Άρθρωση κράτους και κοινωνίας: Ο διευρυνόμενος ρόλος του κράτους: II
9. Μετασχηματισμός και δομή της άρχουσας τάξης
10. Κοινωνικές Τάξεις, Κοινωνικά Στρώματα στην Ελληνική Κοινωνία.
11. Πολιτισμική προσέγγιση
12. Συμπεράσματα. Η ελληνική κοινωνία αντιμέτωπη με τις «πολυκρίσεις».

Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ελλάδας (18ος - 21ος αιώνας) (431010)

Διδάσκουσα: Χάιδω Μπάρκουλα

Το εν λόγω μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Ιστορίας της Ελλάδας καλύπτει την περίοδο από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα (προεπαναστατική περίοδο) έως και τις πρώτες δύο δεκαετίες του 21^{ου}. Κάθε ενότητα του μαθήματος θα αναφέρεται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ακολουθώντας τη λογική της σύγχρονης ιστορικής επιστήμης περί συνύπαρξης και αλληλόδρασης ιστορικών τομών και συνεπειών. Στο μάθημα αυτό δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις καθώς και στις ιστορικές τομές και συνέχειες από το τέλος του 18ου αιώνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Οι παραπάνω μεθοδολογικοί άξονες θα βοηθήσουν τους φοιτητές/τριες να κατανοήσουν σε βάθος τη νεότερη και σύγχρονη κοινωνική και πολιτική ελληνική ιστορία, ενώ θα τους δοθεί η ευκαιρία να προσεγγίσουν βασικά ιστορικά ζητήματα μέσα από πρωτογενείς πηγές (αρχεία, έντυπα, Τύπος κ.ά.) και δευτερογενή βιβλιογραφική παραγωγή.

Ενότητες του μαθήματος:

1. Από την Οθωμανική κυριαρχία στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας
2. Από τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας στη συγκρότηση ελληνικού κράτους (1821 - 1832)
3. Η οικοδόμηση έθνους και κράτους στην Ελλάδα τον 19ο και στις αρχές του 20ού αιώνα (1832 - 1909).
4. Από τον κοινωνικό μετασχηματισμό στην κρίση της εθνικής ολοκλήρωσης (1909 - 1922)
5. Μεσοπόλεμος (1923 - 1940).
6. Η περίοδος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου
7. Ο ελληνικός εμφύλιος
8. Η ανασυγκρότηση και η συγκρότηση μιας «καχεκτικής Δημοκρατίας» (1949 - 1967)
9. Η δικτατορία των συνταγματαρχών (1967-1974)
10. Μεταπολίτευση (1974 - ;)
11. Από την ευημερία στην κρίση
12. Θεσμοί εξέλιξης του Ελληνικού Κράτους. Το Παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών
13. Ανασκόπηση

Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών I (431011)

Διδάσκων: Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών I εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους οι κλασικοί της κοινωνιολογίας στοχάστηκαν τη δομή και την αλλαγή της κοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα επιστημολογικά, μεθοδολογικά, θεωρητικά και εννοιολογικά στοιχεία τα οποία συνεισφέρουν οι κλασικές κοινωνιολογικές θεωρίες στην κατανόηση της σχέσης ατόμου - κοινωνίας, της εξέλιξης της ιστορίας, των

σχέσεων εξουσίας, των θεσμών, διαδικασιών και ανταγωνισμών. Το μάθημα δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη μελέτη των τριών κλασικών – θεμελιωτών της κοινωνιολογίας (Durkheim, Weber και Marx) με στόχο την κατανόηση των βασικών εννοιών και των θεωρητικών εργαλείων που εισήγαγαν. Ταυτόχρονα, με τις διαλέξεις του μαθήματος θα προσπαθήσουμε να αποκαταστήσουμε τις κρίσιμες γέφυρες με την σύγχρονη κοινωνική θεωρία και την σημασία των παραπάνω θεωρητικών για τον σύγχρονο κοινωνιολογικό στοχασμό.

Οικονομική Κοινωνιολογία (431012)

Διδάσκουσα: Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου

Ποιες ιδέες και οπτικές φέρνει η κοινωνιολογία στη μελέτη της οικονομικής συμπεριφοράς, των οικονομικών σχέσεων, της αγοράς και των θεσμών; Τι διακρίνει την οικονομική κοινωνιολογία από άλλες προσεγγίσεις της οικονομικής δράσης—όπως για παράδειγμα αυτή που υιοθετείται από την πολιτική οικονομία ή την νεοκλασική οικονομική θεωρία; Η οικονομική κοινωνιολογία μπορεί με απλά λόγια να περιγραφεί ως η εφαρμογή της κοινωνιολογικής οπτικής στα οικονομικά φαινόμενα (βλ. μεταξύ άλλων, Weber και Durkheim). Η Οικονομική Κοινωνιολογία εξετάζει το οικονομικό σύμπλεγμα δραστηριοτήτων που αφορά στην παραγωγή, διανομή, ανταλλαγή και κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, από κοινωνιολογική σκοπιά. Ενδιαφέρεται μεταξύ άλλων για την επίδραση των κοινωνικών σχέσεων και των θεσμών στην οικονομία, καθώς επίσης και για τις επιπτώσεις των οικονομικών αλλαγών στις κοινωνικές σχέσεις.

Αυτό το μάθημα καλύπτει μερικές από τις βασικές προσεγγίσεις και τις θεωρητικές γνώσεις που προσφέρονται από την οπτική της κοινωνιολογίας στη μελέτη των οικονομικών φαινομένων. Θα ξεκινήσουμε με την ιδέα ότι η οικονομική συμπεριφορά είναι «ενσωματωμένη» σε κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά πλαίσια, παρουσιάζοντας τους θεμελιωτές που επιχειρήσαν να χαρτογραφήσουν αυτή την «ενσωμάτωση». Από την άλλη πλευρά, η «χρηματιστικοποίηση» της σύγχρονης παγκόσμιας οικονομίας, η επέκταση της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού καθώς και επιχειρήματα ότι η οικονομία διαμορφώνει την πραγματικότητα τον οικονομικό κόσμο συνέβαλε στην άνθιση της 'Νέας Οικονομικής Κοινωνιολογίας' και των αναλύσεων με βάση την έννοια του 'Κοινωνικού Κεφαλαίου'.

Στόχος αυτού του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές σε ένα ευρύ φάσμα προσεγγίσεων και εννοιών από την οικονομική κοινωνιολογία, να αναπτύξουν μια ισχυρή κατανόηση αυτών των εννοιών, και να τα εφαρμόσουν σε σύγχρονα πλαίσια και παραδείγματα.

Πλάνο παραδόσεων

Κοινωνιολογικές θεωρίες για τις οικονομικές σχέσεις Η διαλεκτική σχέση οικονομίας και κοινωνίας.

Οι θεμελιωτές της οικονομικής κοινωνιολογίας. Max Weber: Η προτεσταντική ηθική της εργασίας και το Πνεύμα του καπιταλισμού:

Η Κριτική της πολιτικής οικονομίας του Karl Marx.

Ο καταμερισμός της εργασίας στην κοινωνία: Emile Durkheim.

Ο κοινωνικός χαρακτήρας της «Αγοράς»: Υπέρ και κατά

Ο Πλούτος των Εθνών του Adam Smith

Η Μεγάλη Ύφεση και η παρακμή του φιλελεύθερου καπιταλισμού.

Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός: Karl Polanyi και Joseph Alois Schumpeter.

Οι κρίσεις

Άνοδος και πτώση του κεϋνσιανού κράτους πρόνοιας: Η χρυσή εποχή του παρεμβατικού καπιταλισμού και η εξασθένηση της οικονομικής κοινωνιολογίας (1945-1980).

Οργανωμένος και αποδιοργανωμένος καπιταλισμός

Η κρίση του φορντισμού και η νέα οικονομική κοινωνιολογία: Mark Granovetter.

Όψεις των κοινωνικών επιπτώσεων του καπιταλισμού

Επιδεικτική κατανάλωση: Thorstein Veblen.

Επιχειρηματικότητα και η διάσταση μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων

Η οικονομική κοινωνιολογία της μόδας (Georg Simmel Η Μόδα)

Παγκοσμιοποίηση και πολυμορφία του νεοφιλελεύθερου (;) καπιταλισμού.

Η κοινωνιολογία του ψηφιακού μετασχηματισμού
Παρουσίαση εργασιών και ανακεφαλαίωση.

Πολιτική Κοινωνιολογία (431013)

Διδάσκων: Χάρης Μαλαμίδης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση του πεδίου της Πολιτικής Κοινωνιολογίας. Το μάθημα αποτελείται από 13 διαλέξεις οι οποίες χωρίζονται σε πέντε θεματικές ενότητες. Η πρώτη θεματική ενότητα αφορά σε εισαγωγικές παρατηρήσεις πάνω στο αντικείμενο της Πολιτικής Κοινωνιολογίας και αποτελείται από δύο διαλέξεις. Αρχικά, συζητάμε τις διαφορετικές εννοιολογήσεις που λαμβάνει η πολιτική, το περιεχόμενο, τις καταβολές και την ιστορική εξέλιξη του πεδίου της Πολιτικής Κοινωνιολογίας, ενώ στη συνέχεια αναλύουμε τα βασικά χαρακτηριστικά και τις αντιφάσεις των νεωτερικών κοινωνιών. Η δεύτερη θεματική ενότητα αναλύει τις κύριες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που αναπτύσσονται στο πεδίο της Πολιτικής Κοινωνιολογίας και αποτελείται από τέσσερις διαλέξεις. Συγκεκριμένα, μέσα από κλασικές φιλελεύθερες προσεγγίσεις, τις θεωρίες των ελίτ και του πλουραλισμού, μαρξιστικές και μεταδομιστικές προσεγγίσεις, διερευνούμε τις κεντρικές έννοιες της δύναμης, της εξουσίας, της ταξικής κυριαρχίας και τον ρόλο του κράτους. Στην τρίτη θεματική ενότητα αναλύουμε τις σχέσεις κράτους και κοινωνίας. Αφιερώνουμε δύο διαλέξεις όπου αναλύουμε τους κύριους φορείς κοινωνικής και πολιτικής εκπροσώπησης, όπως τα κοινωνικά κινήματα, τις ομάδες πίεσης και τα πολιτικά κόμματα. Η τέταρτη θεματική ενότητα επικεντρώνεται στις σύγχρονες τάσεις που απασχολούν την Πολιτική Κοινωνιολογία και περιλαμβάνει τέσσερις διαλέξεις. Σε αυτές συζητάμε για την κρίση του κράτους πρόνοιας και την ανάπτυξη του νεοφιλελευθερισμού, τις διαδικασίες παγκοσμιοποίησης, την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΚΟ, καθώς και τον ρόλο των πολυεθνικών εταιριών και διεθνών οργανισμών στη σύγχρονη πολιτική, οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Στην πέμπτη και τελευταία θεματική ενότητα, συνοψίζουμε τα βασικά σημεία που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών II (431014)

Το μάθημα έχει σκοπό να εισαγάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη θεμελιώδη σκέψη των βασικών στοχαστών της Κοινωνιολογίας συνεχίζοντας από το προηγούμενο εξάμηνο σπουδών. Η έμφαση δίδεται στους σημαντικότερους χρονολογικά στοχαστές και σχολές του κλάδου από τη δεκαετία του 1950 και μετά.

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγικά, περί θεωρίας
2. Δομολειτουργισμός
3. Θεωρία συγκρούσεων
4. Νεομαρξισμός
5. Συμβολική αλληλεπίδραση
6. Εθνομεθοδολογία
7. Θεωρία της ανταλλαγής
8. Θεωρία των δικτύων
9. Θεωρία της Ορθολογικής επιλογής
10. Σύγχρονες φεμινιστικές θεωρίες
11. Θεωρία της παγκοσμιοποίησης
12. Μεταδομισμός και κοινωνική θεωρία
13. Θεωρίες της φυλής και της αποικιοκρατίας

Κοινωνιολογία του Πολιτισμού (431015)

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρακάση

Το μάθημα προσφέρεται στο 4^ο εξάμηνο σπουδών και παρέχει μια επισκόπηση των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων του πολιτισμού και της κουλτούρας. Η κοινωνιολογία έχει ασχοληθεί συστηματικά με τον πολιτισμό και την κουλτούρα, εξετάζοντας τόσο τις διαφορετικές καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες όσο και, γενικότερα, τους κοινούς τρόπους ζωής και νοήματα. Το μάθημα παρουσιάζει τις βασικές θεωρίες και έννοιες που έχουν αναπτυχθεί από τους κοινωνιολόγους για την κατανόηση του

πολιτισμού και της κουλτούρας. Επίσης, παρουσιάζει επιλεγμένα παραδείγματα ελληνικών και διεθνών εμπειρικών ερευνών. Τέλος, το μάθημα εξετάζει, ειδικότερα, ιστορικά και σύγχρονα πολιτισμικά φαινόμενα τα οποία επιχειρούν να κατανοήσουν οι κοινωνιολόγοι μέσα από τις θεωρητικές και εμπειρικές τους προσεγγίσεις.

Οι πρώτες διαλέξεις του μαθήματος εξετάζουν τις θεωρίες και έννοιες της κοινωνιολογικής μελέτης του πολιτισμού: πολιτισμός και κουλτούρα, διάκριση υψηλής και λαϊκής τέχνης, πολιτιστικές βιομηχανίες και μαζική κουλτούρα, θεωρίες «πεδίων» και «κόσμων» της τέχνης, μεταμοντέρνο. Δύο διαλέξεις εξετάζουν την εξέλιξη της μελέτης του πολιτισμού από τις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Οι υπόλοιπες διαλέξεις επικεντρώνονται σε ειδικές, πλην όμως θεμελιώδεις, όψεις του πολιτισμού: πολιτισμός και πόλη, σχέση του πολιτισμού με την οικονομία και την ανάπτυξη, παγκοσμιοποίηση και πολιτισμός, σχέση του πολιτισμού με το κράτος.

Θεωρίες για το φύλο και τις έμφυλες διακρίσεις (431016)

Το μάθημα εστιάζει στην ανάλυση των διαδικασιών κοινωνικής κατασκευής του φύλου και της αναπαραγωγής της έμφυλης οπτικής στο σύνολο των ξέχρωρων θεσμικών χώρων. Σκοπός είναι η σε βάθος κατανόηση των τρόπων με τους οποίους το φύλο και οι έμφυλες ταυτότητες συγκροτούν επίμαχα πεδία διαπραγματεύσεως, σύγκρουσης και πολλαπλών διακρίσεων, οι οποίες εκτείνονται πολύ πιο πέρα από τις όποιες ιδεοτυπικές κατηγοριοποιήσεις που απαντώνται στις επιμέρους θεωρητικές προσεγγίσεις και στον ευρύτερο δημόσιο διάλογο. Στο πλαίσιο του μαθήματος, εξετάζονται μια σειρά από θεματικές με άξονα τη σύγχρονη διεπιστημονική συζήτηση· από τη σταδιακή επικράτηση της κονστρουκτιβιστικής λογικής και τη ρευστότητα στο σύγχρονο πεδίο των έμφυλων ταυτοτήτων, μέχρι τη συζήτηση περί ετεροκανικότητας και διαθεματικότητας. Προσεγγίζεται κριτικά μια σειρά εννοιών οι οποίες αποτελούν βασικούς πυλώνες της φεμινιστικής σκέψης για την κατανόηση της «ανισότητας των φύλων» και του αιτήματος για «έμφυλη ισορροπία», όπως για παράδειγμα αυτές του πατριαρχικού μερίσματος και του ανδρικού προνομίου. Έτσι, οι φοιτήτριες/ές έρχονται σε επαφή με όλα εκείνα τα εννοιολογικά εργαλεία, προκειμένου να κατανοήσουν όχι μόνο την κλασική θεώρηση του σεξισμού για τις δομικές ανισότητες, αλλά και την ακανθώδη και πολυδαίδαλη συζήτηση περί των σύγχρονων μορφών του· από τη γνωστή θεώρηση περί αμφίθυμου σεξισμού και την πιο εξειδικευμένη περί πεφωτισμένου, μέχρι την ανοιχτή, σε κάποιες όψεις της, συζήτηση περί εσωτερικευμένου και την πλέον αμφισβητούμενη εννοιολόγηση του ανάστροφου σεξισμού.

Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας I (431017)

Διδάσκων: Δημήτριος Καρύδας

Το συνιστάμενο από δυο εξαμηνιαία μέρη υποχρεωτικό μάθημα αντιμετωπίζεται από την αποχή του συνολικού σχεδιασμού και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων ενιαία στα πλαίσια της θέσης του στο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Κοινωνιολογίας. Η διαδικασία αξιολόγησης και βαθμολόγησης των φοιτούντων ολοκληρώνεται με ανεξάρτητα στο κάθε εξάμηνο ξεχωριστά, η διδασκαλία της επιστημονικής ύλης του μαθήματος συνιστά εν τούτοις ενιαία και συμπαγή ενότητα.

Το μάθημα αποβλέπει αφενός στην εισαγωγική γνώση των φιλοσοφικών προκειμένων της νεότερης και σύγχρονης κοινωνιολογικής σκέψης και αφετέρου στη χρηστική εξοικείωση με την επιστημολογική θεμελίωση των κοινωνιολογικών θεωριών με ζητούμενο την εμπέδωση των μεθοδολογικών επιλογών και των εννοιολογικών εργαλείων αυτών των θεωριών. Πρωταρχικός στόχος του μαθήματος είναι η λειτουργική εξοικείωση με τη δομή και τη λογική η οποία διέπει τη συγκρότηση των βασικών κλασικών κοινωνιολογικών θεωριών, των κατευθύνσεων της κοινωνιολογικής σκέψης κατά το δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα όπως και των σύγχρονων ρευμάτων και εναλλακτικών θεωρήσεων των κοινωνιών στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Το μάθημα απαιτεί από τους φοιτητές να καλλιεργήσουν βασικές δεξιότητες στην κατανόηση των συνδέσεων μεταξύ των φιλοσοφικών προκειμένων και του ειδικού χαρακτήρα της επιστημολογίας των κοινωνιολογικών θεωριών, όπως και των θεωρητικών και πολιτικών διακυβευμάτων που ενέχονται στις επιστημονικές θεωρήσεις της κοινωνίας.

Τα ζητήματα της φιλοσοφικής θεμελίωσης των κοινωνικών θεωριών προσεγγίζονται κατ' αρχάς ιστορικά μέσω της εξέτασης των απαρχών της κοινωνιολογίας στο έργο των Χέγκελ, Μαρξ, Κοντ, Μαξ Βέμπερ και Ντυρκέμ. Δίνεται έμφαση στα προβλήματα των σχέσεων κοινωνικών και φυσικών επιστημών

και ιδιαίτερα στα ζητήματα αξιακών δεσμεύσεων της θεωρίας καθώς και της διαπλοκής τέτοιων δεσμεύσεων με τις θεωρητικές ανακατασκευές των επιμέρους διαστάσεων του κοινωνικού κόσμου. Διευκρινίζονται επίσης οι θεμελιώδεις προσεγγίσεις των κοινωνικών φαινομένων: διαλεκτική, ερμηνευτική, κατανοητική, λογική ανακατασκευή. Αναλύονται τα κανονιστικά χαρακτηριστικά της κοινωνιολογίας σε σχέση με τα περιγραφικά, ενώ οι διαφορές στην προσέγγιση των σχέσεων μεταξύ υποκειμένων και των ποικίλων πλευρών της κοινωνικής δομής αναδεικνύονται ως βασικό κριτήριο χαρτογράφησης των κοινωνιολογικών θεωριών. Το πρώτο εξάμηνο του μαθήματος κλείνει με την αναφορά στα επιστημολογικά παραδείγματα του δομισμού / δομολειτουργισμού, της κριτικής θεωρίας, του γενετικού δομισμού, όπως και των σύγχρονων θεωρήσεων του φύλου. Με βάση τις γνώσεις των βασικών επιστημολογικών κατευθύνσεων της κοινωνιολογίας καθίσταται δυνατή η εμβάθυνση των προβλημάτων της φιλοσοφικής θεμελίωσης της κοινωνιολογίας μέσω της επεξεργασίας επιλεγμένων πρωτότυπων κειμένων των βασικών εκπροσώπων των κοινωνιολογικών θεωριών κατά το δεύτερο εξάμηνο του μαθήματος (βλ. και την Περιγραφή του μαθήματος Επιστημολογικά και φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας II).

Θεωρίες για την Κοινωνική Αναπαραγωγή (431018)

Διδάσκοντες: Εμμανουήλ Σπυριδάκης – Δημήτρης Καρύδας

Η έννοια κατονομάζει, σε γενικές γραμμές, τη διαγενεακή αναπαραγωγή του έμφυχου δυναμικού, της τεχνολογίας και της γνώσης, στοιχεία αναγκαία για την ίδια τη διαδικασία της παραγωγής καθώς επίσης την αναπαραγωγή της κοινωνικής οργάνωσης και των πολιτισμικών-ιδεολογικών δομών που θεμελιώνουν τις σχέσεις παραγωγής και αναδιατάσσουν τον έλεγχο πάνω στα μέσα παραγωγής. Όψη της διαδικασίας αυτής αποτελεί η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, η οποία αντιστοιχεί στην καθημερινή συντήρηση των δυνάμει εργαζομένων.

Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία (431061)

Διδάσκων: Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα περιλαμβάνει μια επισκόπηση της ιστορίας της σκέψης και της πρακτικής των ανθρωπολόγων, από τον δέκατο ένατο αιώνα έως σήμερα, στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν την ποικιλία της ανθρώπινης ύπαρξης και εμπειρίας. Η μελέτη διαφορετικών κοινωνικών και πολιτισμικών ομάδων αποτελεί ένα συναρπαστικό εγχείρημα, καθώς αποκαλύπτει την ιστορική και πολιτισμική διάσταση οικείων και μη τρόπων ζωής, κοσμοαντιλήψεων, παραδόσεων, ιεραρχιών, συστημάτων πεποιθήσεων και αξιών. Με κεντρικό άξονα θεμελιώδη ανθρωπολογικά ερωτήματα, όπως είναι η σχέση μεταξύ εθνοκεντρισμού και πολιτισμικού σχετικισμού και η σχέση μεταξύ του παγκόσμιου και του ιδιαίτερου στην «ανθρώπινη φύση», το μάθημα θα δώσει έμφαση στη συμβολή της ανθρωπολογίας στη διερεύνηση σύγχρονων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών ζητημάτων. Μεταξύ των στόχων του μαθήματος είναι οι Φοιτητές και οι Φοιτήτριες να γνωρίσουν τις βασικές αρχές της εθνογραφικής έρευνας, να αντιληφθούν πόσα από αυτά που «γνωρίζουν» για τους ανθρώπους και τη ζωή του προσδιορίζονται από τον δικό τους πολιτισμό και δεν είναι πάντα εφαρμόσιμα στις σχέσεις τους με ανθρώπους που προέρχονται από άλλους πολιτισμούς, να έρθουν σε επαφή με παραδείγματα διαφορετικών τρόπων ζωής και κατανόησης του κόσμου σε δυτικές και μη δυτικές κουλτούρες, να προσεγγίζουν κριτικά τη σχέση ανάμεσα σε τοπικές και παγκόσμιες διαδικασίες και ζητήματα.

Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας II (431020)

Διδάσκων: Δημήτριος Καρύδας

Το μάθημα ως δεύτερο μέρος μιας ενιαίας ενότητας συνεχίζει και συμπληρώνει την ύλη του πρώτου μέρους, ενώ εμβαθύνει τα κύρια ζητούμενα αυτού του ενιαίου διδακτικού – επιστημονικού αντικειμένου, τα οποία αναφέρονται αναλυτικά στην Περιγραφή του μαθήματος *Επιστημολογικά και Φιλοσοφικά Θεμέλια της Κοινωνιολογίας I* (βλ. το οικείο μέρος του 431017).

Η παρουσίαση των βασικών επιστημολογικών παραδειγμάτων στις κοινωνικές επιστήμες με επίκεντρο την επιστημολογία των κοινωνιολογικών θεωριών συμπληρώνεται με την αναφορά στα σύγχρονα συναρθρωτικά μοντέλα δομής και δράσης όπως και τις βασικές κατευθύνσεις της μεταποικιακής θεωρίας. Η τελευταία χρησιμεύει επίσης ως χαρακτηριστική περίπτωση στην οποία η διεπιστημονική προσέγγιση διαπλέκεται με την ανάδυση ενός νέου επιστημονικού παραδείγματος. Το κύριο μέρος του μαθήματος καταλαμβάνει η πραγμάτευση επιλεγμένων πρωτοτύπων κειμένων κλασικών και σύγχρονων θεωρητικών της κοινωνίας και της κοινωνιολογικής σκέψης. Το ζητούμενο εδώ είναι η εξάσκηση στην ερμηνεία κοινωνιολογικών κειμένων, τα οποία εκθέτουν τη θεμελίωση των βασικών κατευθύνσεων του κοινωνιολογικού στοχασμού. Η επιλογή των κειμένων περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση κείμενα των Μαρξ, Μαξ Βέμπερ, Ντυρκέμ, Πόππερ, Αντόρνο, Μπουρντιέ (διαθέσιμα στον τόμο των Κουζέλη-Ψυχοπαίδη, ενώ μπορεί να συμπληρωθούν και από άλλα εν τω μεταξύ διαθέσιμα κείμενα) και συμπληρώνεται και από κείμενα των Φουκώ, Σαΐντ, Μπάτλερ, ώστε να προσφέρεται η ευκαιρία εισαγωγής στα τρέχοντα σύγχρονα ρεύματα της κοινωνικής σκέψης.

Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία (431021)

Διδάσκων: Μανώλης Πατηνώτης

Το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή στον διεπιστημονικό κλάδο των Σπουδών Επιστήμης και Τεχνολογίας
- Ιστορική αναδρομή στις θεωρίες για τη σχέση επιστήμης-κοινωνίας
- Η ιστορικοιστική στροφή και οι συνέπειές της
- Η κοινωνιολογία της επιστημονικής γνώσης και Ισχυρό Πρόγραμμα
- Κοινωνική κατασκευασιοκρατία και θεωρία δρώντος δικτύου
- Έχει φύλο η τεχνοεπιστήμη;
- Τεχνοεπιστημονικός πολιτισμός
- Κοινωνίες της διακινδύνευσης
- Ανθρωπόκαινος
- Βιοεπιστήμες, βιοτεχνολογίες και βιοηθική
- Ψηφιακός μετασχηματισμός και η (ανα)συγκρότηση του κοινωνικού
- Εμπορευματοποίηση της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας
- Τεχνοεπιστημονικές ουτοπίες και δυστοπίες
- Επιστημονική και τεχνολογική πολιτική
- Πολιτικές οικονομίες της γνώσης και ο ρόλος των ειδημόνων
- Επιστήμη των πολιτών
- Επικοινωνία της επιστήμης και εκδημοκρατισμός της γνώσης

Κοινωνιολογία Δικαίου: Θεωρητικές υποθέσεις ερευνητικές τεχνικές (431022)

Στόχος του μαθήματος είναι να αναδειχθεί η προσέγγιση ενός εξειδικευμένου κοινωνιολογικού επιστημονικού πεδίου που έχει στο επίκεντρο του το δίκαιο: αρχικά γίνεται μία εισαγωγή στο αντικείμενο της *Κοινωνιολογίας του Δικαίου*, δηλ. στην εξέταση το δικαίου μέσα από τις κοινωνικές σχέσεις της νεωτερικής/ μετα-νεωτερικής περιόδου και εντός των συνιστωσών της πολιτικής, της οικονομίας και του πολιτισμού. Αναλύονται έπειτα οι θεμελιωτές της κοινωνιολογίας του δικαίου: α) οι κλασικοί κοινωνιολόγοι που εδραίωναν το αντικείμενο (Weber, Durkheim), β) η σύνδεση του δικαίου με την πολιτική οικονομία του καπιταλισμού από τον Marx και γ) τα ρεύματα νομικής θεωρίας που ανοίχτηκαν στον «κοινωνικό παράγοντα» (νομικός ρεαλισμός, σχολή ελευθέρου δικαίου, Law & Society movement). Ακολουθεί η ανάλυση των σύγχρονων θεωρητικών τάσεων: της θεωρίας των συστημάτων (Luhmann) και του νομικού πλουραλισμού (Santos). Τέλος, δίνονται επιμέρους εξειδικεύσεις της κοινωνιολογίας του δικαίου: η θεματική της Διακυβέρνησης, ο κοινωνικός έλεγχος, το φύλο και η συντροφικότητα, αλλά και η κοινωνιολογία των νομικών επαγγελματιών. Επιπρόσθετα, δίνονται και στοιχεία σχετικά με τα μεθοδολογικά εργαλεία ή/ και τις τεχνικές έρευνας με τις οποίες συνδέονται οι διαφορετικές σχολές και επιμέρους

θεματικές της κοινωνιολογίας του δικαίου (όπως έρευνα νομολογίας, εθνογραφική έρευνα, έρευνα με ερωτηματολόγιο, συνέντευξη).

Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποσοτικής Έρευνας II (431023)

Διδάσκοντες: Αικατερίνη Ηλιού και Παύλος Μπαλτάς

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του μαθήματος «Μέθοδοι και τεχνικές της ποσοτικής έρευνας I». Αποσκοπεί στην εμβάθυνση στις βασικές έννοιες της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας. Θα εξεταστούν τα κάτωθι θέματα: ορισμός μεταβλητών, ορισμός μέτρησης, επίπεδα μέτρησης, μονομεταβλητή ανάλυση (περιγραφικά στατιστικά μέτρα: μέση τιμή, διάμεσος, επικρατούσα τιμή, τυπική απόκλιση και μέγιστη και ελάχιστη τιμή των παρατηρήσεων), διμεταβλητή ανάλυση (έλεγχος συνάφειας, συσχέτιση και απλή γραμμική παλινδρόμηση, ανάλυση διασποράς) και εισαγωγή σε πολυμεταβλητές αναλύσεις. Το μάθημα αυτό αποτελεί εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες της περιγραφικής στατιστικής. Η δομή του μαθήματος θα ακολουθήσει τους παρακάτω θεματικούς άξονες/ενότητες, στο πλαίσιο των οποίων θα προσαρμοστούν οι παραδόσεις:

1η ενότητα: Ορισμός μεταβλητών, ορισμός της μέτρησης, επίπεδα μέτρησης, γραφικές απεικονίσεις δεδομένων

Στην πρώτη ενότητα του μαθήματος θα υποδειχθεί ο τρόπος ορισμού των μεταβλητών, θα αποσαφηνιστεί τι συνιστά μέτρηση, πως καταγράφουμε τις μεταβλητές και θα γίνει μία επανάληψη στα επίπεδα μέτρησης (ονομαστικό, τακτικό, διαστήματος, λόγου). Αποσαφήνιση ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών. Εισαγωγή σε βασικές έννοιες ποσοτικής ανάλυσης (πληθυσμός, δείγμα, δειγματοληπτικό πλαίσιο κ.ά.) Επίσης αφού ολοκληρωθεί η οργάνωση των δεδομένων, θα συζητηθούν οι τρόποι παρουσίασης των δεδομένων σε πίνακες και η γραφική παρουσίασή τους. Θα γίνει και η πρώτη επαφή με την περιγραφική στατιστική και την στατιστική συμπερασματολογία, θεματολογία που θα αναπτύσσεται και θα εμπλουτίζεται σταδιακά καθ' όλη τη διάρκεια των ενοτήτων, καθώς θα γίνει και από κοινού με τα άτομα που συμμετέχουν η σταδιακή συγγραφή και συμπλήρωση του υλικού με τις βασικές έννοιες ως γλωσσάρι.

2η ενότητα: Περιγραφική στατιστική

Θα γίνει εισαγωγή στην περιγραφική στατιστική και την σημασία της για την κοινωνική έρευνα αλλά και για κάθε σημείο διεξαγωγής και μελέτης των κοινωνικών φαινομένων. Κάθε δείκτης και ποσότητα που εξάγεται από ένα δείγμα, αφορά μόνο το συγκεκριμένο δείγμα και ονομάζεται στατιστικό μέτρο του δείγματος. Η εξαγωγή και ο υπολογισμός στατιστικών, και των γραφικών παραστάσεων που τα αφορούν, είναι το αντικείμενο της Περιγραφικής Στατιστικής. Όταν λοιπόν θέλουμε να περιγράψουμε ένα δείγμα, γνωρίζοντας ότι τα στατιστικά του μέτρα αφορούν το συγκεκριμένο μόνο δείγμα, ούτε και τον πληθυσμό από τον οποίο προέρχονται ή έχουμε στη διάθεσή μας ολόκληρο τον πληθυσμό, περιγράφουμε στατιστικά έναν πληθυσμό, οι δείκτες που εξάγουμε ονομάζονται παράμετροι και είναι μοναδικές γιατί προφανώς ο πληθυσμός είναι ένας και μοναδικός, όχι όπως στην περίπτωση των δειγμάτων τα οποία στη μαθηματική θεωρία θα πρέπει να είναι πολλά.

3η ενότητα: Μεταβλητές

Θα παρουσιαστούν τα επίπεδα μέτρησης μεταβλητών, κατά την παραδοσιακή τυπολογία των επιπέδων μέτρησης, δηλαδή σε ονομαστικό, τακτικό, διαστήματος και λόγου, καθώς τα χαρακτηριστικά κάθε επιπέδου μέτρησης αλλά και όλη η απαραίτητη θεωρία για ανάλυση των μεταβλητών. Επίσης, σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν εκτενώς τα είδη των μεταβλητών όπως παρουσιάζονται στη βιβλιογραφία της κοινωνικής έρευνας και πιο στοχευμένα της κοινωνικής στατιστικής, με τα χαρακτηριστικά τους και τις ιδιαιτερότητες που φέρουν. Έτσι ερμηνεύονται οι μεταβλητές, οι παρατηρήσεις, δηλαδή οι αποκρίσεις των ερωτώμενων στις μεταβλητές, οι οποίες μπορεί να έχουν ή όχι προκαθορισμένες τιμές. Τα είδη των μεταβλητών σε μία πιο απλουστευμένη μορφή που διακρίνονται σε ποιοτικές και ποσοτικές. Οι ποιοτικές συχνά επίσης αναφέρονται και ως κατηγορικές. Όσον αφορά στις ποσοτικές υπάρχει μία εσωτερική διάκριση σε διακριτές και συνεχείς. Οι διακριτές είναι οι μεταβλητές που έχουν τιμές σε ένα σύνολο διακεκριμένων και συνήθως πεπερασμένων τιμών, δηλαδή, μπορεί να πάρει μόνο συγκεκριμένες τιμές εντός του εύρους της. Ενώ οι συνεχείς είναι οι μεταβλητές που έχουν τιμές μέσα σε ένα συνεχές διάστημα ή σε μία συλλογή διαστημάτων, δηλαδή μπορούν να πάρουν οποιαδήποτε τιμή ενός δεδομένου, ορισμένου διαστήματος.

4η ενότητα: Μονομεταβλητή ανάλυση

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστεί η ανάλυση μιας μεμονωμένης μεταβλητής. Θα γίνει παρουσίαση της μονομεταβλητής ανάλυσης για ποιοτικές αλλά και ποσοτικές μεταβλητές. Θα παρουσιαστεί η απόλυτη συχνότητα και η σχετική συχνότητα των μεταβλητών, καθώς και η σημασία τους στην ανάλυση αλλά και κατά την παρουσίαση αποτελεσμάτων. Θα αναλυθούν τα στατιστικά μέτρα θέσης (τεταρτημόρια, επικρατούσα τιμή, διάμεσος) κεντρικής τάσης (μέση τιμή), μεταβλητότητας (διασπορά, τυπική απόκλιση, εύρος, διακύμανση) και ο συντελεστής μεταβλητότητας καθώς και τα μέτρα των ιδιοτήτων των κατανομών (λοξότητα και κύρτωση). Κάθε παρουσίαση θα συνοδεύεται με παραδείγματα, όχι μόνο για την κατανόηση των στατιστικών μέτρων, αλλά για να αποσαφηνιστεί η χρήση τους και η επιλογή του κατάλληλου μέτρου για ανάλυση. Στη συνέχεια, αφού ολοκληρωθεί η παρουσίαση των επιπέδων μέτρησης και των κατάλληλων στατιστικών μέτρων σε κάθε ένα, θα γίνει η επανάληψη της δόμησης των κανόνων αλλά και η αποδόμηση αυτών, καθώς θα γίνει η επανάληψή τους με σημεία που θα δείξουν ποιοι από τους κανόνες μένουν σταθεροί και αμετάβλητοι, ποιοι έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν και τότε είναι επιτρεπτές ή και αναγκαίες και επιβάλλονται οι αλλαγές τους. Όλα αυτά θα γίνουν και με την κατανόηση της κανονικής κατανομής που θεωρείται η σπουδαιότερη κατανομή της Θεωρίας Πιθανοτήτων και της Στατιστικής αλλά και με γνώμονα τις ίδιες τις παρατηρήσεις και πιθανές εκδοχές μεμονωμένων ή ομαδοποιημένων παρατηρήσεων. Εδώ θα γίνει και ανάλυση των κατηγοριών των μεταβλητών καθώς η σειρά εμφάνισης των κατηγοριών μιας μεταβλητής είναι σημαντική, πρέπει να έχουν οι κατηγορίες λογική συνέπεια, πρέπει να έχουν λογική διάταξη και να είναι πλήρης αλλά και να είναι αμοιβαία αποκλειόμενες.

5η ενότητα: Διμεταβλητή ανάλυση

Στην ενότητα αυτή θα γίνει ο διαχωρισμός των ποιοτικών και των ποσοτικών δεδομένων. Στην ανάλυση των δύο μεταβλητών θα εξεταστούν ο έλεγχος των ερευνητικών υποθέσεων, ο έλεγχος συνάφειας χ^2 , όπου αφορά σε ποιοτικά δεδομένα καθώς και οι πίνακες συνάφειας, ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson, του Spearman's Rho, T-test και Mann Whitney Test. Έμφαση θα δοθεί και στο πως σχολιάζουμε και παρουσιάζουμε την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Στη συνέχεια, θα εστιάσουμε στην ανάλυση ποσοτικών δεδομένων, όπου θα γίνει ο διαχωρισμός στην ανάλυση των ανεξάρτητων και των εξαρτημένων μεταβλητών. Επίσης θα πραγματοποιηθεί εισαγωγή στην συσχέτιση και την απλή γραμμική παλινδρόμηση. Η συσχέτιση μετρά την ένταση της σχέσης δύο μεταβλητών. Ένα μοντέλο απλής γραμμικής παλινδρόμησης επιδιώκει να εκφράσει μια εξαρτημένη ποσοτική μεταβλητή Y ως γραμμική συνάρτηση μιας ανεξάρτητης ποσοτικής μεταβλητής X . Κάθε μοντέλο παλινδρόμησης είναι μοντέλο αιτίου-αποτελέσματος, δηλαδή θεωρούμε ότι χρησιμοποιώντας τις τιμές των δύο αυτών μεταβλητών μπορούμε να προσδιορίσουμε ένα γραμμικό μοντέλο που θα περιγράφει και προβλέπει την σχέση τους. Όταν έχουμε περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές, μιλάμε για πολλαπλή παλινδρόμηση που αναλύεται στην επόμενη ενότητα.

6η ενότητα: Πολυμεταβλητή ανάλυση

Σε αυτή την ενότητα του μαθήματος θα γίνει εισαγωγή στην πολυμεταβλητή ανάλυση, όπου θα μελετηθούν οι πιο διαδεδομένες μέθοδοι για την πολυμεταβλητή ανάλυση, η πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση, που στοχεύει στην μελέτη πολλών μεταβλητών συγχρόνως και η ανάλυση διακύμανσης. Η ενότητα θα ολοκληρωθεί με την εισαγωγή στην ανάλυση παραγόντων.

7η ενότητα: Ανάλυση και παρουσίαση δεδομένων

Έμφαση θα δοθεί όχι μόνο στο πώς αναλύουμε τα δεδομένα στην ποσοτική έρευνα αλλά και πώς αυτά τα παρουσιάζουμε και πώς τα σχολιάζουμε. Στην ποσοτική ανάλυση που αφορά στην κοινωνική έρευνα υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές όσον αφορά στα παραπάνω σημεία, τα οποία θα αναλυθούν εκτενώς και θα δοθούν παραδείγματα από κοινωνικές έρευνες. Οι πίνακες είναι από τους καλύτερους τρόπους παρουσίασης των δεδομένων, όπως και τα διαγράμματα όμως οι κατάλληλοι πίνακες και τα κατάλληλα διαγράμματα είναι απόρροια των θεωρητικών δομών και των ίδιων των δεδομένων και της στατιστικής συμπεραματολογίας.

Μέθοδοι και Τεχνικές της Ποιοτικής Έρευνας (431024)

Διδάσκων: Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα εξετάζει επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα που συνδέονται με τις ποιοτικές μεθόδους έρευνας στην κοινωνιολογία και συναφή αντικείμενα, όπως η κοινωνική/πολιτισμική ανθρωπολογία. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει σε ζητήματα όπως η λογική της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας, ο σχεδιασμός μιας

ποιοτικής έρευνας, η εθνογραφική έρευνα πεδίου, η συμμετοχική παρατήρηση, η συνέντευξη, η δημιουργία ερωτηματολογίων, οι συγκριτικές μελέτες περίπτωσης, η ομάδα εστίασης (focus group), οι τεχνικές ανάλυσης των δεδομένων (π.χ. ανάλυση περιεχομένου) και η ερμηνεία τους. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν την ευκαιρία να ασκηθούν σε ορισμένες από τις παραπάνω τεχνικές, ώστε να εμβαθύνουν στην κατανόηση των κοινωνικών και διαπολιτισμικών διαφορών και να καλλιεργήσουν δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την έρευνα στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.

Γίνεται, επίσης, εισαγωγή στη εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία (grounded theory) και στη συμβολή της στην εξέλιξη της ποιοτικής έρευνας, καθώς και σε ζητήματα όπως ο *θετικισμός* και πώς εισήλθε στην ποιοτική έρευνα και ο *κονστрукτιβισμός* και πώς επηρέασε πολλούς επιστημονικούς κλάδους και έδωσε νέες γέφυρες στην έρευνα. Επιπλέον συζητείται η επιρροή του φεμινισμού στις έρευνες, πώς η εθνομεθοδολογία έδωσε άλλη θέση στα ίδια τα υποκείμενα μέσα στην έρευνα και πώς η ψυχανάλυση και οι θεωρίες συμβολικής διαντίδρασης και η φαινομενολογία εναλλάσσουν την εστίαση στις αναλύσεις είτε στις δομές είτε στα υποκείμενα.

Το μάθημα διαρθρώνεται στις παρακάτω θεματικές ενότητες, οι οποίες μπορεί να αντιστοιχούν σε μια ή περισσότερες παραδόσεις:

1^η ενότητα: Εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα

Στην ενότητα αυτή γίνεται μια εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα καθώς και μία σύντομη αναφορά στην ιστορία της και στην πορεία της στον κύκλο των ερευνών. Θα αποτυπωθούν τα ορόσημα που την εδραίωσαν και θα αναλυθούν τα βασικά χαρακτηριστικά της και πως τα ερευνητικά ερωτήματα οδηγούν στην επιλογή της ως ερευνητική μέθοδο.

2^η ενότητα: Σχεδιασμός και προσεγγίσεις στην ποιοτική έρευνα και θεμελιώδεις θεωρίες

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι κυριότερες μέθοδοι στην ποιοτική έρευνα και οι τύποι των δεδομένων. Για να γίνει κατανοητή η διαδικασία επιλογής μεθόδων συζητούνται αναλυτικά τα βήματα του σχεδιασμού της έρευνας:

1. Θεωρία
2. Βιβλιογραφία
3. Σχέση μεταξύ θεωρίας & έρευνας
4. Επιστημολογικά ζητήματα
5. Οντολογικά ζητήματα
6. Δεοντολογικά ζητήματα
7. Πρακτικές συνέπειες/Έρευνα αξιολόγησης & έρευνα δράσης
8. Πολιτικό πλαίσιο
9. Εκπαίδευση & αξίες ερευνητή/-τριας

3^η ενότητα: Η δεοντολογία στην ποιοτική έρευνα

Όπως κάθε έρευνα πια συνοδεύεται από τις αρχές δεοντολογίας της, έτσι και η κοινωνιολογική έρευνα έχει αρχές δεοντολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην αναγκαιότητα της δεοντολογίας στην ποιοτική εμπειρική έρευνα, τους κώδικες δεοντολογίας και τα ζητήματα εμπιστευτικότητας.

4^η ενότητα: Εθνογραφία και συμμετοχική παρατήρηση

Οφείλουμε να είμαστε προσεκτικοί όταν εκλαμβάνουμε την εθνογραφία ως συνώνυμη της συμμετοχικής παρατήρησης, δεν είναι συνώνυμα, όμως οι δύο αυτοί όροι αναφέρονται σε παρόμοιες προσεγγίσεις συλλογής δεδομένων, σύμφωνα με τις οποίες ο ερευνητής εγκαθίσταται για κάποιο χρονικό διάστημα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον προκειμένου να παρατηρήσει, να κατανοήσει και να διαμορφώσει άποψη για την κουλτούρα και τις δυναμικές μιας κοινωνικής ομάδας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη διαφοροποίηση μεταξύ συμβατικής και εστιασμένης εθνογραφίας.

5^η ενότητα: Ποιοτικές συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης, ομαδικές συνεντεύξεις

Αναλύεται η προετοιμασία του οδηγού συνέντευξης αλλά και ό,τι αφορά στις φόρμες συγκατάθεσης, την ηχογράφηση και την απομαγνητοφώνηση. Συζητούνται επίσης οι ομάδες εστίασης (focus groups), αλλά και οι ομαδικές συνεντεύξεις που έχουν κοινά χαρακτηριστικά και βασικές διαφορές.

6^η ενότητα: Ανάλυση λόγου, ανάλυση κειμένων και τεκμηρίων και ανάλυση περιεχομένου

Έχουμε γλωσσικά προσανατολισμένες προσεγγίσεις συλλογής ποιοτικών δεδομένων, που είναι συνηθισμένες στην ποιοτική έρευνα, όπως είναι η ανάλυση λόγου και η ανάλυση συνομιλίας και έχουμε τη συλλογή και ποιοτική ανάλυση κειμένων και άλλων τεκμηρίων (προσωπικά, οπτικά, επίσημα τεκμήρια κρατικής προέλευσης/ιδιωτικής προέλευσης, διαδικτυακά τεκμήρια). Η ανάλυση περιεχομένου είναι μία

προσέγγιση ανάλυσης τεκμηρίων και κειμένων που μπορεί να αποτελούνται από λέξεις ή από εικόνες, μπορεί να είναι σε έντυπη μορφή, διαδικτυακή μορφή, γραπτή ή προφορική, η οποία προσπαθεί εκτός από το ποιοτικό κομμάτι και να ποσοτικοποιήσει το εκάστοτε περιεχόμενο κατά τρόπο συστηματικό και επαναλαμβανόμενο, βάσει εκ των προτέρων διαμορφωμένων κριτηρίων.

7^η ενότητα: Συγγραφή και προοπτική της ποιοτικής εκπαιδευτικής έρευνας

Η παρούσα ενότητα εστιάζει στη συγγραφή της ποιοτικής έρευνας, στις στρατηγικές γενίκευσης, στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, στη σύνδεση των αποτελεσμάτων με τη θεωρία, στον αναστοχασμό της έρευνας και στα βήματα για νέες βάσεις στην ερευνητική διαδικασία.

Οικονομική Ανάπτυξη και Διαστρωμάτωση (431025)

Διδάσκουσα: Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση και ανάλυση των υποδειγμάτων και των θεωριών που αναπτύχθηκαν για τη μελέτη της οικονομικής ανάπτυξης τόσο από την πλευρά της πολιτικής οικονομίας όσο και από την πλευρά της νεοκλασικής θεωρίας. Στο πλαίσιο αυτό θα εξεταστούν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση του επιπέδου ανάπτυξης καθώς και μία σειρά από ζητήματα τα οποία αποτελούν τη βάση και του σύγχρονου επιστημονικού προβληματισμού όπως, η ανισότητα και η φτώχεια καθώς και η κοινωνική στρωμάτωση.

Το μάθημα αποτελείται από 4 ενότητες: (α) Εισαγωγή και ορισμός της Σύγχρονης Οικονομικής Ανάπτυξης και Μεγέθυνσης. Συντελεστές Οικονομικής Ανάπτυξης: φυσικοί πόροι, ανθρώπινοι πόροι, κεφάλαιο, τεχνολογική πρόοδος, επιχειρηματικότητα, μέγεθος αγοράς, θεσμικό πλαίσιο, εμπόδια οικονομικής ανάπτυξης. Στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης. Η γενική μεθοδολογία των υποδειγμάτων της σύγχρονης θεωρίας της οικονομικής μεγέθυνσης. Τα διάφορα υποδείγματα "εξωγενούς και ενδογενούς οικονομικής μεγέθυνσης". (β) Ταξινόμηση και βασικά χαρακτηριστικά των στρατηγικών ανάπτυξης. Βιομηχανία και οικονομική ανάπτυξη, θεωρίες εξάρτησης των αναπτυσσομένων χωρών. Οικονομική μεγέθυνση και περιβάλλον. Αειφόρος ανάπτυξη. (γ) Μέτρα πολιτικής για την κινητοποίηση των αποταμιεύσεων: ιδιωτική αποταμίευση, δημόσια αποταμίευση, πληθωρισμός, εξωτερικές πηγές αποταμίευσης. Πολιτική διεθνών οικονομικών συναλλαγών: κρατική εξωτερική εμπορική πολιτική, διεθνής εμπορική πολιτική. Πολιτική σε βασικούς τομείς της οικονομίας: αγροτική πολιτική, βιομηχανική πολιτική, πολιτική σε άλλους τομείς. Μέτρα για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων των αναπτυσσομένων χωρών.

Κοινωνιολογία της Παγκοσμιοποίησης (431026)

Διδάσκουσα: Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου

Το μάθημα «Κοινωνιολογία της Παγκοσμιοποίησης» αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών-τριών του τμήματος με τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στο χώρο των κοινωνικών επιστημών αναφορικά με την νοηματοδότηση της έννοιας της παγκοσμιοποίησης. Μέσα από την εστίαση στις βασικές παραδόσεις της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας το μάθημα αποπειράται να σκιαγραφήσει τις βασικές όψεις των μετασχηματισμών των σύγχρονων κοινωνιών σε παγκόσμιο επίπεδο, στα βασικά πεδία της οικονομίας, της πολιτικής και του πολιτισμού.

Στη δημόσια σφαίρα η έννοια της «παγκοσμιοποίησης» χρησιμοποιείται εν πολλοίς για να περιγράψει τις πολιτισμικές αλλαγές που υφίστανται «τοπικές» κοινωνίες με τρόπο εξωτερικό και παθητικό. Στο παρόν μάθημα, ωστόσο, θα ασχοληθούμε πρωτίστως με τα υπό διαμόρφωση χαρακτηριστικά της παγκόσμιας οικονομίας, με τις μορφές και με τους τρόπους με τους οποίους η πολιτική αποκτά διεθνοποιημένα χαρακτηριστικά και τα αποτυπώματα των παραπάνω διεργασιών στις σημερινές κοινωνικές σχέσεις καθώς και στις μορφές πολιτισμικής παραγωγής.

Σε αυτό το πλαίσιο το μάθημα είναι δομημένο σε δύο διακριτές θεματικές ενότητες. Στην πρώτη θα προσπαθήσουμε να εστιάσουμε στην ιστορικότητα των διαδικασιών διεθνοποίησης της οικονομίας και της πολιτικής, με ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες διαμόρφωσης της ελεύθερης διεθνοποιημένης αγοράς και στην δημιουργία των θεσμών παγκόσμιας διακυβέρνησης. Ταυτόχρονα θα προσπαθήσουμε να

αποτυπώσουμε την ιστορία της χρήσης της έννοιας της παγκοσμιοποίησης και να εστιάσουμε σε εκείνους τους μεταπολεμικούς θεωρητικούς, όπως ο Emmanuel Wallerstein και ο Karl Polanyi, που ενσωμάτωσαν στην οπτική τους την διαμόρφωση της παγκόσμιας οικονομίας ως βασικό παράγοντα συγκρότησης του νεωτερικού κόσμου. Στη δεύτερη ενότητα θα προσπαθήσουμε να εστιάσουμε στις διαφορετικές αποτυπώσεις αυτών των φαινομένων στην κοινωνική θεωρία μετά την περίοδο ανάδυσης της μεταμοντέρνας κοινωνικής θεωρίας. Συγκεκριμένα, ξεχωριστές θεματικές ενότητες θα αφιερωθούν στο έργο στοχαστών όπως ο Zygmunt Bauman, ο Fredric Jameson, ο Ulrich Beck, ο Anthony Giddens, ο Manuel Castells, ο John Urry, ο Armin Appadurai και ο George Ritzer.

Κοινωνιολογία της Εργασίας (431027)

Διδάσκων: Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα θα ασχοληθεί με τις βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας της εργασίας με έμφαση στις θεωρητικές μετατοπίσεις των τελευταίων δεκαετιών. Υπό το πρίσμα των σύγχρονων θεωρητικών μετατοπίσεων θα εξεταστούν όχι μόνο οι μετασχηματισμοί της εργασίας ως κοινωνικής σχέσης, αλλά και η ίδια η κεντρικότητά ή περιθωριοποίησή της στην ευρύτερη κοινωνική διαμόρφωση και διαστρωμάτωση. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα:

- Ανάπτυξης κοινωνιολογικού προβληματισμού πάνω στην εργασία.
- Εξοικείωσης με βασικές έννοιες και θεωρητικές προσεγγίσεις, όπως «βιομηχανική» και «μεταβιομηχανική» κοινωνία, «τεχνοκρατική» ή «προγραμματισμένη» κοινωνία, «φορντισμός», «μεταφορντισμός» κ.ο.κ.

Εξοικείωσης με σύγχρονα κοινωνιολογικά ζητήματα που σχετίζονται με την εργασία, όπως η επισφάλεια, η άυλη εργασία, οι έμφυλες ανισότητες στην εργασία, ο επαγγελματικός διαχωρισμός κ.ο.κ.

Οι ενότητες του μαθήματος, οι οποίες αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες αλλά και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων/ουσών, κατανέμονται ως εξής:

1. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εργασίας.
2. Βιομηχανική καπιταλιστική κοινωνία και η θέση της εργασίας και του καταμερισμού εργασίας: Marx, Durkheim, Weber
3. Το «κλασικό» υπόδειγμα οργάνωσης της εργασίας: τειλορισμός, φορντισμός
4. Μετάβαση από το φορντισμό στο μεταφορντισμό, από τη βιομηχανική στη μεταβιομηχανική κοινωνία
5. Νέες τάσεις και μορφές οργάνωσης της εργασίας: τριτογενοποίηση, ιαπωνοποίηση, ολικό σύστημα ελέγχου, απέριττη παραγωγή
6. Νέες μορφές εργασίας: ευελιξία, επισφάλεια, άυλη εργασία, συναισθηματική εργασία, νέες τεχνολογίες, τηλεργασία
7. Φυλή, εθνότητα, τάξη: δυαδική αγορά εργασίας – κινητικότητα της εργασίας
8. Φύλο και εργασία: οριζόντιος και κάθετος επαγγελματικός διαχωρισμός, μισθολογικό χάσμα, «γυάλινη οροφή»
9. Μορφές συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων
10. Πέρα από την παραγωγή: η ισχύς της εργασίας στη συγκρότηση κοινωνικών ταυτοτήτων, το δίπολο εργάσιμος-ελεύθερος χρόνος, η επένδυση, προώθηση και πώληση του Εαυτού και όχι απλώς της εργατικής δύναμης
11. Για μια γενεαλογία της εργασίας στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό: συγκλίσεις και αποκλίσεις με το φορντικό μοντέλο
12. Προκλήσεις/υποθέσεις εργασίας για την κοινωνιολογία της εργασίας στην Ελλάδα του 21ου αιώνα: φλέγοντα ζητήματα, τάσεις και προοπτικές
13. Παρουσιάσεις εργασιών, ανακεφαλαίωση, ύλη και θέματα εξετάσεων

Ψηφιακή Εργασία (431028)

Διδάσκων: Μανώλης Πατηνιώτης

Το μάθημα ασχολείται με τις νέες μορφές εργασίας στον ψηφιακό χώρο και τις αλλαγές που επιφέρει στην εργασία η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών. Ακολουθώντας την διεθνή έρευνα και βιβλιογραφία αλλά

και τις εξελίξεις στον χώρο της εργασίας μελετά το νεογέννητο πεδίο τη ψηφιακής εργασίας, οργανώνοντας τον εννοιολογικό χάρτη του μαθήματος γύρω από τρεις βασικούς άξονες.

Ο πρώτος άξονας αφορά τις αλλαγές που φέρνουν στην εργασία οι τεχνολογίες της μηχανικής μάθησης για την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης και την εισαγωγή της ρομποτικής στην παραγωγή.

Ο δεύτερος άξονας αφορά τους νέους τρόπους παραγωγής αξίας τους οποίους ενεργοποιεί η ψηφιακή συνθήκη, την οικονομική λειτουργία του καπιταλισμού της επιτήρησης αλλά και τις δημιουργικές μορφές που μπορούν να πάρουν οι δραστηριότητες μας στο διαδίκτυο.

Ο τρίτος άξονας αφορά τον μετασχηματισμό της μισθωτής εργασίας στην ψηφιακή συνθήκη. Ποιες νέες μορφές εργασίας αναδύονται στις πλατφόρμες; Τι αλλάζει στην εμπειρία και τις συνθήκες εργασίας η αλγοριθμοποίηση και η ψηφιακή διαμεσολάβηση;

Οι επιμέρους θεματικές ενότητες του μαθήματος έχουν ως εξής:

- Εργασία και μηχανές στον καπιταλισμό: παραγωγή αξίας' απόλυτη και σχετική υπεραξία' τειλορισμός, φορντισμός, μεταφορντισμός
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός: Μηχανές Turing, Παγκόσμιος Ιστός, Μηχανική Μάθηση.
- «Άυλη» εργασία
- Μη αμειβόμενη εργασία στον Παγκόσμιο Ιστό
- Εργασία σε πλατφόρμες (uber-taskrabbit-deliveroo)
- Τεχνητή νοημοσύνη, αυτοματοποίηση και τέλος της εργασίας 3.0 (πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους)
- Η ψηφιακή εργασία πίσω από την Τεχνητή Νοημοσύνη: νέα αντικείμενα εργασίας
- Αλγοριθμοποίηση της εργασιακής διαδικασίας: Microworking, microtasking
- Ετεροποίηση (heteromation) το ανώτατο στάδιο της αυτοματοποίησης
- Φύλο και ψηφιακή εργασία
- Πανδημία και Τηλεργασία: η υλοποίηση ενός τεχνολογικού φαντασιακού

Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης και Μεταποικιακές Θεωρίες (431029)

Διδάσκων: Δημήτρης Παρσάνογλου

Οι ενότητες του μαθήματος, οι οποίες αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες αλλά και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων/ουσών, κατανέμονται ως εξής:

1. Εισαγωγικά, περίγραμμα μαθήματος, βασικές έννοιες
2. Η γέννηση του κοινωνικού υποκειμένου «μετανάστης»: εθνικό κράτος, πολιτειότητα (citizenship), denizenship, πρώτες απόπειρες ρύθμισης της διεθνούς κινητικότητας
3. Σύγχρονες (μεταπολεμικές) μορφές κινητικότητας: ο «προσκεκλημένος εργάτης», η οικογενειακή επανένωση, ο/η αιτών/ούσα άσυλο, το μετα-αποικιακό υποκείμενο, ο/η «χωρίς χαρτιά»
4. Θεωρίες ερμηνείας της μετανάστευσης: από τις αρχικές (μαλθουσιανές) προσεγγίσεις και τους νόμους του Ravenstein στις οικονομικές προσεγγίσεις (νεοκλασική θεωρία, νέα οικονομικά της μετανάστευσης, θεωρία της διττής ή κατατεμημένης αγοράς εργασίας, θεωρία των παγκόσμιων συστημάτων)
5. Κοινωνιολογικές θεωρίες ερμηνείας της μετανάστευσης: θεωρία των κοινωνικών δικτύων, θεσμική θεωρία, σωρευτική αιτιότητα, θεωρία των μεταναστευτικών συστημάτων
6. Η Ελλάδα ως χώρα «υποδοχής» μεταναστών/τριων: η παραγνωρισμένη ιστορία της κινητικότητας/ετερότητας, το «προσφυγικό» του Μεσοπολέμου, αγροτική έξοδος, νέα διεθνής μετανάστευση
7. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της σύγχρονης «μεταναστευτικής/ προσφυγικής κρίσης»
8. Το φύλο της μετανάστευσης ή φύλο και μετανάστευση
9. Κοινωνική και κοινωνιολογική διαχείριση της ετερότητας: αφομοίωση, κοινωνικός αποκλεισμός, κοινωνική ένταξη/ ενσωμάτωση, πολυπολιτισμικότητα, διεθνικότητα (transnationalism), διασπορά
10. Ειδικά κοινωνιολογικά θέματα: μετανάστευση και χώρος, χωρικός διαχωρισμός, χωρική πόλωση, αστική υποβάθμιση, εξευγενισμός
11. Η «δεύτερη γενιά» των μεταναστών/τριών: θεωρητικός και εμπειρικός αναστοχασμός
12. Παρουσιάσεις εργασιών, ανακεφαλαίωση, ύλη και θέματα εξετάσεων

Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας (431030)

Διδάσκων: Μανώλης Πατηνιώτης

Το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Πληροφορίας
- Η Μαθηματική Θεωρία της Επικοινωνία
- Η ανάδυση των ψηφιακών υπολογιστών και του Παγκόσμιου Ιστού
- Ροές πληροφορίας και κοινωνικά δίκτυα
- Από το Web 1.0 στο Web 2.0
- Η κουλτούρα της αναζήτησης
- Πολιτικές οικονομίες του διαδικτύου
- Ψηφιακή εργασία και Platform Capitalism
- Ο κόσμος των δεδομένων και ο Καπιταλισμός της Επιτήρησης
- Δυνητικά περιβάλλοντα και νέες μορφές υποκειμενικότητας
- Οι προκλήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης και νέες μορφές κοινωνικότητας
- Η γλώσσα των Νέων Μέσων
- Παραγωγή γνώσης σε ψηφιακά περιβάλλοντα.
- Creative commons και δίκτυα ομοτίμων
- Από την κυβερνητική πολιτική στον κυβερνοφεμινισμό

Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου (431031)

Διδάσκοντες: Μανώλης Πατηνιώτης – Μαρία – Γεωργία Αντωνοπούλου

Η Πολιτική Οικονομία είναι παραδοσιακά συνυφασμένη με την Οικονομική Επιστήμη. Εδώ και αρκετές δεκαετίες, ωστόσο, ο όρος έχει αρχίσει να χρησιμοποιείται και σε σχέση με την παραγωγή και διανομή πολιτισμικών αγαθών. Έτσι, έχουμε «Πολιτικές Οικονομίες της Γνώσης», «Πολιτική Οικονομία των Μέσων» και, πιο πρόσφατα, «Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου». Η Πολιτική Οικονομία, σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο, καλείται να μελετήσει τον συνδυασμό πολιτικής ισχύος και οικονομικών πόρων που καθιστούν δυνατή την παραγωγή των συγκεκριμένων πολιτισμικών αγαθών και καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους αυτά διανέμονται και καταναλώνονται από το κοινωνικό σώμα.

Παραδοσιακά η Πολιτική Οικονομία είναι αναγωγιστική, με την έννοια ότι τείνει να αναγάγει τα κοινωνικά φαινόμενα στην οικονομική τους αφετηρία. Με τη διεύρυνση του γνωστικού της πεδίου, ωστόσο, η εστίασή της μετατοπίστηκε προς τις κοινωνικές σχέσεις και ιδιαίτερα τις σχέσεις εξουσίας, οι οποίες ευθύνονται για την παραγωγή και διανομή των πολιτισμικών αγαθών. Η Κριτική Πολιτική Οικονομία επέφερε μια επιπλέον μετατόπιση. Όχι μόνο εστιάζει στις σχέσεις εξουσίας, αλλά επιχειρεί να ανιχνεύσει τις κοινωνικές ανισότητες που βρίσκονται στη βάση του τρόπου παραγωγής των πολιτισμικών αγαθών, καθώς και εκείνες που εμποδίζονται από τον τρόπο διανομής τους.

Από αυτή την άποψη, η Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου έχει δύο πλευρές.

Αφενός μελετά τους κοινωνικούς και οικονομικούς όρους λειτουργίας των ψηφιακών μέσων: Ιδιοκτησιακό καθεστώς, συγκέντρωση υποδομών, ζητήματα ελέγχου, νομικό πλαίσιο. Επίσης εξετάζει τις διάφορες θεωρίες που αντιλαμβάνονται το διαδίκτυο ως το νέο μοντέλο καπιταλιστικής συσσώρευσης και τους τρόπους οικονομικής οργάνωσης που συνδέονται με αυτές.

Αφετέρου μελετά τις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της λειτουργίας του Παγκόσμιου Ιστού: Εμπορευματοποίηση της πληροφορίας, εμπορευματοποίηση του κοινού («audience commodity»), «καπιταλισμό της επιτήρησης», «καπιταλισμό της πλατφόρμας», άδειες χρήσης ψηφιακών πόρων, διαμοιρασμό μέσω δικτύων ομοτίμων και ελεύθερο λογισμικό. Επίσης εξετάζει την οικονομική και κοινωνική σημασία της «εξαγωγής» δεδομένων και της «άυλης» ή δωρεάν εργασίας που παρέχεται από τους χρήστες του Παγκόσμιου Ιστού.

Κοινωνιολογία του Διαδικτύου (431032)

Σε γενικές γραμμές, ο «ψηφιακός κοινωνιολόγος» έχει ως κύριο γνωστικό αντικείμενο τις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές όψεις του διαδικτύου στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας, των δεδομένων, των αλγορίθμων και πλατφορμών. Το αντικείμενο αυτό περιλαμβάνει τη συστηματική κατανόηση των νέων μορφών μάθησης και των ριζικών μετασχηματισμών στην παρουσίαση και επικοινωνία της κοινωνιολογικής γνώσης (παραδείγματος χάριν, online επαγγελματικά προφίλ και πλατφόρμες ακαδημαϊκής δικτύωσης και ανταλλαγής επιστημονικής πληροφορίας, όπως το ResearchGate και το academia.edu), την κοινωνιολογική ανάλυση της χρήσης των σύγχρονων ψηφιακών μέσων, με έμφαση στις online ταυτότητες και τις διαδικτυακές μορφές κοινωνικότητας (αντλώντας συχνά από την κοινωνική και πολιτισμική θεωρία), καθώς και την «ψηφιακή κοινωνική έρευνα», δηλαδή τη συλλογή και αξιοποίηση των ψηφιακών δεδομένων, όπως επίσης και τα εργαλεία αποθήκευσης και ανάλυσής τους με τη συνδρομή ποσοτικών ή/και ποιοτικών μεθόδων. Η δημόσια κοινωνιολογία του διαδικτύου οφείλει να αναπτύξει ένα κριτικό βλέμμα απέναντι στα απειλητικά χαρακτηριστικά μιας νέας, κυρίαρχης πλέον ψηφιακής κουλτούρας που στηρίζεται στην έκθεση στις πληροφορίες και την οικονομία της προσοχής, υπονομεύοντας συστηματικά τις έννοιες της αλήθειας, της δημόσιας σφαίρας και της πολιτικής κοινότητας που συνέχει τα μέλη της και επιτρέπει την αμοιβαία κατανόηση.

Τα περιεχόμενα του μαθήματος αντλούν κυρίως από το ερευνητικό πρόγραμμα World Internet Project Greece (WIP-GR), που έχει ως στόχο την ανάδειξη κρίσιμων ζητημάτων του «ελληνικού διαδικτύου», όπως το ψηφιακό χάσμα, οι χρήσεις και η πληροφοριακή/ψυχαγωγική αξία του διαδικτύου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι αλγόριθμοι της Τεχνητής Νοημοσύνης, το μέλλον της ιδιωτικότητας και το μέλλον της εργασίας, καθώς και ο βαθμός αξιοπιστίας, ελευθερίας της έκφρασης, πολιτικής επάρκειας, θυματοποίησης και παραβίασης της ιδιωτικότητας.

Κοινωνικές Θεωρίες της Επιστημονικής Γνώσης (431033)

Διδάσκων: Μανώλης Πατηνιώτης

Η κοινή αντίληψη για την επιστήμη την τοποθετεί στο επίκεντρο των σημαντικότερων ιστορικών αφηγημάτων του δυτικού κόσμου. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, αν ένας θεσμός αντιπροσωπεύει με τον χαρακτηριστικότερο τρόπο το ιδεολόγημα της προόδου, αυτός είναι η επιστήμη. Υπό αυτή την έννοια, αν θέλουμε να καταλάβουμε πώς η ανθρωπότητα κατόρθωσε να φτάσει στο επίπεδο που βρίσκεται σήμερα, ο καλύτερος τρόπος είναι να ακολουθήσουμε το νήμα που ορίζει η πρόοδος της επιστήμης.

Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1960 και μετά, η επιστήμη κατεβαίνει από το βάθρο της και ένα πλήθος ιστορικών, κοινωνιολόγων, φιλοσόφων, κοινωνικών ανθρωπολόγων κ.λπ. αρχίζουν να ανατέμνουν εκ νέου το επιστημονικό και τεχνολογικό φαινόμενο. Τώρα όχι ως πρωταγωνιστή και οδηγό της ιστορικής εξέλιξης, αλλά ως μέρος ενός πολύμορφου πλέγματος πολιτισμικών παραγόντων που συνδιαμορφώνουν και συνδιαμορφώνονται από το κοινωνικό γίνεσθαι. Αν και τα τελευταία χρόνια το τοπίο έχει γίνει εξαιρετικά σύνθετο, το μάθημα προσπαθεί να εντοπίσει τους βασικούς άξονες αυτών των θεωρητικών εξελίξεων και να συζητήσει τις συνέπειές τους στην ιστοριογραφία και την κοινωνιολογία της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Οι επιμέρους θεματικές ενότητες του μαθήματος έχουν ως εξής:

- Thomas Kuhn και η αλλαγή του τοπίου στην ιστοριογραφία της επιστήμης
- Η αμφισβήτηση του λειτουργισμού στην κοινωνιολογία της επιστήμης
- Η Κοινωνιολογία της Επιστημονικής Γνώσης και το Ισχυρό Πρόγραμμα
- Η κοινωνική κατασκευή της επιστημονικής και τεχνολογικής πραγματικότητα
- Θεωρία δρώντος-δικτύου
- Η Ανθρωπολογία της Επιστημονικής Γνώσης και οι Σπουδές Εργαστηρίων
- Επιστημονική γνώση και κοινωνικές διακρίσεις
- Το φύλο της τεχνολογίας και οι τεχνολογίες του φύλου
- Φεμινιστικές γνωσιολογίες της επιστήμης
- Πώς λήγουν οι επιστημονικές διαμάχες; Πειθώ και νομιμοποίηση
- Experts vs. lay people
- Επιστημονική Γνώση από τα κάτω

- Παραγωγή γνώσης στον ψηφιακό χώρο

Κοινωνία της Διακινδύνευσης και Περιβάλλον (431034)

Διδάσκων: Μανώλης Πατηνιώτης

Το μάθημα Κοινωνία της Διακινδύνευσης και Περιβάλλον αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών-τριών του τμήματος Κοινωνιολογίας με τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και τα πεδία έρευνας στην περιβαλλοντική κοινωνιολογία. Μέσα από τις διαλέξεις του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα έρθουν σε επαφή με τις βασικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών για την πρόσληψη, τη νοηματοδότηση και την κοινωνική δράση αναφορικά με την διαχείριση της φύσης. Παράλληλα, επιδιώκεται η παρουσίαση των βασικών ιστορικών προσεγγίσεων που αναδεικνύουν την θεσμική διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων ως τμήμα της ανάδυσης των νεωτερικών εθνών-κρατών. Επιπλέον, στα πλαίσια του μαθήματος θα εξεταστούν τα βασικά σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα καθώς και οι διεργασίες για την εξεύρεση λύσεων σε αυτά τόσο σε υπερεθνικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τέλος, το μάθημα θα εστιάσει στις κυρίαρχες προσεγγίσεις στην σύγχρονη κοινωνική θεωρία και στο τρόπο που προσπαθούν να εντάξουν την περιβαλλοντική και κλιματική κρίση στην προβληματική περί κοινωνικής δομής και κοινωνικού μετασχηματισμού.

Το πρόγραμμα του προτεινόμενου μαθήματος είναι διαρθρωμένο σε τρεις θεματικές ενότητες. Στην πρώτη ενότητα οι φοιτητές/τριες θα εξοικειωθούν με τις θεωρητικές έννοιες και τις ιστορικές προσεγγίσεις αναφορικά με την διαχείριση της φύσης και του περιβάλλοντος στις νεωτερικές κοινωνίες όπως αυτές εμφανίζονται τόσο σε κλασσικούς πολιτικούς και κοινωνικούς στοχαστές όσο και στις νεώτερες συζητήσεις για την οικονομική ανάπτυξη. Στη δεύτερη ενότητα το μάθημα θα εστιάσει στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής, την ιστορία του περιβαλλοντικού κινήματος και των κομμάτων των πρασίνων μέσα από την διασύνδεση τους με τις συγκεκριμένες προκλήσεις στο μεταπολεμικό ευρωπαϊκό συγκείμενο. Παράλληλα, θα διερευνηθούν οι κοινωνικές συνθήκες και οι αξιακές πλαισιώσεις που οδήγησαν το «οικολογικό πρόβλημα» να αναδυθεί ως ένα πεδίο εκδήλωσης πολιτικού ανταγωνισμού. Τέλος, στην τρίτη ενότητα θα εστιάσουμε στις θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν αναπτυχθεί στο πεδίο της κοινωνιολογίας για να κατανοήσουμε την μεταβαλλόμενη σχέση μεταξύ ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας.

Πολιτική και Κοινωνική Εκπροσώπηση (431035)

Διδάσκων: Χάρης Μαλαμίδης

Σκοπός του μαθήματος είναι η συστηματική και σε βάθος μελέτη των συστημάτων κοινωνικής και πολιτικής εκπροσώπησης. Το μάθημα χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει δύο διαλέξεις όπου συζητάμε βασικές έννοιες του μαθήματος, καθώς και τη σύνδεση των νεωτερικών κοινωνιών με την ανάπτυξη και εξέλιξη των δημοκρατικών πολιτευμάτων και την πολιτική και κοινωνική συμμετοχή. Η δεύτερη ενότητα επικεντρώνεται στην πολιτική εκπροσώπηση και αποτελείται από τέσσερις διαλέξεις. Συγκεκριμένα αναλύουμε τι είναι το πολιτικό κόμμα και τι χαρακτηριστικά έχει, πως έχει εξελιχθεί μέσα στα χρόνια και τι τύποι κομμάτων παρουσιάζονται, καθώς ποια είναι η σχέση των πολιτικών κομμάτων με τη δημοκρατία. Η τρίτη ενότητα αφορά στην κοινωνική εκπροσώπηση και αποτελείται επίσης από τέσσερις διαλέξεις. Στην αρχή συζητάμε τι είναι οι ομάδες πίεσης και ποιες είναι οι λειτουργίες τους. Στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στα εργατικά συνδικάτα και την εξέλιξη του συνδικαλιστικού κινήματος στον 20^ο αιώνα αλλά και στο ρόλο των εργοδοτικών οργανώσεων. Η ενότητα συνεχίζεται με τη συζήτηση σχετικά με την κοινωνία των πολιτών ως πεδίο ζύμωσης της κοινωνικής εκπροσώπησης, όπου αναλύουμε τον ρόλο των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των συλλόγων εθελοντών και τον ρόλο τους στην εννοιολόγηση της ιδιότητας του πολίτη. Κλείνουμε την ενότητα της κοινωνικής εκπροσώπησης συζητώντας σχετικά τη θεωρητική οπτική του πλουραλισμού, το πλαίσιο του κορπορατισμού και νέο-κορπορατισμού, καθώς και το πλαίσιο της διακυβέρνησης. Η τέταρτη και τελευταία ενότητα επικεντρώνεται στην ανάλυση της πολιτικής και κοινωνικής εκπροσώπησης στην Ελλάδα και αποτελείται από δύο διαλέξεις. Αρχικά, συζητάμε τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις από το τέλος του εμφυλίου πολέμου έως και το τέλος της δικτατορίας των συνταγματαρχών, ενώ στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στη σκιαγράφηση της πολιτικής και κοινωνικής εκπροσώπησης στην Ελλάδα στην Γ' Ελληνική Δημοκρατία.

Κοινωνικά κινήματα (431036)

Διδάσκων: Χάρης Μαλαμίδης

Το μάθημα επικεντρώνεται στη μελέτη και ανάλυση της συλλογικής δράσης και των κοινωνικών κινήματων ως κύριων φορέων διαμόρφωσης της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και οικονομικής πραγματικότητας. Το μάθημα χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει μία διάλεξη και αφορά στην αποσαφήνιση των κύριων εννοιών της συλλογικής δράσης και του κοινωνικού κινήματος. Η δεύτερη ενότητα εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στις βασικές θεωρίες των κοινωνικών κινήματων. Μέσα από τρεις διαλέξεις, προχωράμε στην ανασκόπηση της οπτικής του Le Bon σχετικά με την ψυχολογία των μαζών και της σχολής του Σικάγο σχετικά με τις θεωρίες συλλογικής συμπεριφοράς, ενώ στη συνέχεια αναλύουμε τη θεωρία κινητοποίησης πόρων, τις θεωρίες των νέων κοινωνικών κινήματων και την οπτική της προεικόνισης. Η τρίτη θεματική ενότητα αποτελείται από τρεις διαλέξεις σχετικά με περιπτώσεις των κοινωνικών κινήματων, την εξέλιξη τους μέσα στο χρόνο και τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που προσδίδουν στη συλλογική δράση. Συγκεκριμένα, αναλύουμε τον συγκρουσιακό κύκλο της δεκαετίας του 1960 και την εμφάνιση των νέων κοινωνικών κινήματων, την περίπτωση του κινήματος ενάντια στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και την περίπτωση των κοινωνικών φόρουμ, καθώς και την ανάπτυξη του πρόσφατου συγκρουσιακού κύκλου ενάντια στη λιτότητα. Η τέταρτη ενότητα περιέχει πέντε διαλέξεις που αφορούν τη σύνδεση των κοινωνικών κινήματων με το πεδίο της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (ΚΑΛΟ). Αρχικά, αναφερόμαστε στο πεδίο της ΚΑΛΟ και στη σύνδεση της με τη συλλογική δράση, στη συνέχεια εστιάζουμε στη διάσταση του φύλου και της κοινωνικής αναπαραγωγής σε αυτά, ενώ τέλος αναλύουμε τον τρόπο που τα δύο πεδία συνδυάζονται μέσα από την ανάλυση περιπτώσεων κινητοποίησης σχετικά με τα ζητήματα της τροφής, της υγείας και της εργασίας. Η τελευταία ενότητα περιέχει μια διάλεξη και αφορά στην σύνοψη του μαθήματος των βασικών στοιχείων που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Κράτος και κοινωνία (431037)

Διδάσκων: Χάρης Μαλαμίδης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι να προσεγγίσει την πολυδιάστατη σχέση του κράτους και της κοινωνίας. Το μάθημα χωρίζεται σε τρεις κύριες θεματικές ενότητες. Η πρώτη θεματική ενότητα περιλαμβάνει δύο εισαγωγικές διαλέξεις, όπου αρχικά συζητάμε τις κύριες έννοιες που απασχολούν τη σχέση κράτους και κοινωνίας, ενώ στη συνέχεια σκιαγραφούμε τη διαδρομή από προνεωτερικές μορφές κρατικής συγκρότησης προς το σύγχρονο εθνικό κράτος. Η δεύτερη θεματική ενότητα επικεντρώνεται στην ανάλυση των κύριων θεωρητικών προσεγγίσεων που αναλύουν τη σχέση κράτους-κοινωνίας και περιλαμβάνει έξι διαλέξεις. Αρχικά επικεντρωνόμαστε στις κλασικές προσεγγίσεις του κοινωνικού συμβολαίου και της φυσικής κατάστασης μέσα από τη σκέψη των Hobbes, Locke και Rousseau. Στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στις κλασικές και νεότερες πλουραλιστικές θεωρίες και τις θεωρίες των ελίτ σχετικά με το κράτος. Η συζήτηση συνεχίζεται με αναφορά στις μαρξιστικές προσεγγίσεις, όπου συζητάμε τις οπτικές των Γκράμσι, Λένιν και Πουλατζά. Η δεύτερη ενότητα κλείνει με την ανάλυση του πατριαρχικού κράτους όπου συζητάμε διαφορετικές φεμινιστικές οπτικές για τη σχέση κράτους-κοινωνίας, αλλά και της οπτικής της αυτονομίας μέσα από τις προσεγγίσεις του αυτόνομου μαρξισμού και του εργατισμού. Η τρίτη θεματική ενότητα επικεντρώνεται στη διαμόρφωση της σχέσης κράτους-κοινωνίας στη μεταπολεμική περίοδο και περιλαμβάνει τέσσερις διαλέξεις. Αρχικά συζητάμε τις έννοιες κράτος πρόνοιας και παρεμβατικό κράτος, αναλύοντας την ιστορική εξέλιξη των άτυπων και τυπικών θεσμών κοινωνικής πρόνοιας και τις μορφές που έχουν πάρει από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα και έπειτα. Στη συνέχεια αναλύουμε τις έννοιες των κοινωνικών δικαιωμάτων και της ιδιότητας του πολίτη και τη σχέση αυτών με το κράτος πρόνοιας, ενώ συνεχίζουμε τη συζήτηση μεταφέροντας την στο Ελληνικό πλαίσιο και συγκεκριμένα στο δίπολο υπερτροφικό κράτος-ατροφική κοινωνία των πολιτών. Η τρίτη θεματική ενότητα κλείνει μέσα από την ανάλυση της εξάπλωσης του οικονομικού ορθολογισμού στην ανάλυση της πολιτικής, τη στροφή στον μονεταρισμό και την απελευθέρωση της αγοράς, καθώς και τους μετασχηματισμούς του κράτους στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της ανάδυση των υπερεθνικών θεσμικών συγκροτήσεων.

Πολιτική Επικοινωνία (431038)

Διδάσκων: Μιχάλης Σπουρδαλάκης

Περιεχόμενο μαθήματος

Εβδομάδα 1: Εισαγωγή στους σκοπούς του μαθήματος, επισκόπηση του eclass, περιληπτική παρουσίαση των επιμέρους ενοτήτων

Εβδομάδα 2: Η εξέλιξη του κλάδου της πολιτικής επικοινωνίας

Εβδομάδα 3: Ορισμοί και θεωρήσεις της πολιτικής επικοινωνίας

Εβδομάδα 4: Το μοντέλο των χρήσεων και ικανοποιήσεων- Ο καθορισμός της ημερήσιας θεματολογίας

Εβδομάδα 5: Πλαισίωση- Κριτικό ερμηνευτικό παράδειγμα- Κονστρουξιονισμός

Εβδομάδα 6: Κοινή Γνώμη 1

Εβδομάδα 7: Κοινή Γνώμη 2

Εβδομάδα 8: Πολιτικό Μάρκετινγκ

Εβδομάδα 9: Πολιτική Διαφήμιση

Εβδομάδα 10: Πολιτική και ΜΜΕ 1 (παραδοσιακά μέσα)

Εβδομάδα 11: Πολιτική και ΜΜΕ 2(νέα μέσα)

Εβδομάδα 12: Προπαγάνδα

Εβδομάδα 13: Ανακεφαλαίωση- Οδηγίες για εξετάσεις

Κριτική Κοινωνική Θεωρία για το Δίκαιο, τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα (431040)

Διδάσκων: Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Το μάθημα εστιάζει στον σύγχρονο κοινωνικό στοχασμό για το δίκαιο και τη δημοκρατία, ο οποίος έχει κριτικό χαρακτήρα, καθώς αναδεικνύει τις νεωτερικές παθογένειες, ενώ συχνά προβάλλει και προτάσεις. Το μάθημα εκκινεί από κριτικές θεωρήσεις του δικαίου, οι οποίες συλλαμβάνουν το δίκαιο ως ιδεολογικό μηχανισμό (Althusser) ή μέσα από τη διαπάλη εντός του κράτους ως το επίδικο των κοινωνικών ανταγωνισμών (Πουλαντζάς). Ακολουθούν οι κριτικές προσεγγίσεις που προσεγγίζουν το δίκαιο μέσα από τη σχέση του με τη βία (Benjamin) ή μέσα από την τυχόν αποδομησιμότητά του (Derrida), αλλά και μέσα από τη θεματική της σχέσης του δικαίου με τη σύγχρονη μορφή που λαμβάνει η κυριαρχία και το αναδυόμενο βιοπολιτικό καθεστώς της εξαίρεσης (Foucault, Agamben, Mbembe) ή σε συνάρτηση με τη θεματική των έμφυλων ταυτοτήτων και της κοινωνικής αναπαραγωγής (Fraser, Butler). Σε ένα δεύτερο άξονα αναδεικνύονται κοινωνικές θεωρήσεις της δημοκρατίας με πρώτη τη κοινωνική θεωρία του μεσοπολέμου που ασχολήθηκε με την κρίση της δημοκρατίας και την άνοδο του φασισμού (Gramsci, πρώτη γενιά Φραγκφούρτης). Αναλύεται έπειτα η σύγχρονη κανονιστική κοινωνική θεωρία, η οποία με πυρήνα το έργο του Habermas θα αναδείξει τη σχέση δικαίου και πολιτικής (*Το Πραγματικό και το Ισχύον*). Στη δημοκρατική στροφή της σημερινής κοινωνικής θεωρίας εντάσσεται και η μετα-μαρξιστική θεωρία λόγων των Laclau-Mouffe. Αναπτύσσονται παράλληλα και σύγχρονες πολιτειακές και δημοκρατικές προτάσεις, όπως αυτή για την μελλοντική κοινότητα των κοινών. Σε έναν τρίτο άξονα, εξετάζεται η ειδικότερη θεματική των δικαιωμάτων εκκινώντας από την κοινωνική θεωρία που ενδιαφέρθηκε για τη δικαιωματική συμπερίληψη της διαφοράς (Honneth, Benhabib) και συνεχίζοντας με τις γαλλικές μετα-μαρξιστικές προσεγγίσεις περί πολιτικής δικαιωμάτων (Balibar, Rancière). Αναλύονται και οι κοινωνικές προσεγγίσεις που συνδέουν τα δικαιώματα με τον κοσμοπολιτισμό (Beck), αλλά και οι μετα-αποικιακές προσεγγίσεις των δικαιωμάτων και της κάτωθεν παγκοσμιοποίησης (Santos, Spivak). Τέλος επισημαίνονται οι θεωρήσεις των Κριτικών Σπουδών, οι οποίες αναδεικνύοντας το πολιτικό διακύβευμα του νομικού, ασκούν κριτική στα ανθρώπινα δικαιώματα (*Το τέλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*).

Ανισότητες και Δίκαιο (431041)

Μέσα από το μάθημα συνδέεται ο κοινωνικός στοχασμός, ο οποίος αναδεικνύει την ανισότητα στη νεωτερικότητα, ασκώντας κριτική και προβάλλοντας προτάσεις, με το ρόλο του δικαίου. Αρχικά, δίνονται τα θεωρητικά θεμέλια του προβληματισμού περί ισότητας/ ανισότητας και δικαίου: από το φυσικό δίκαιο και τη φιλελεύθερη πίστη στην ισότητα ευκαιριών και στη συνεχή βελτίωση του ανθρώπου, στην κριτική τη ανισότητας από τον Rousseau και στη λύση της πολιτείας του *Κοινωνικού Συμβολαίου* και των δικαιωμάτων,

στην πολιτική οικονομία της εξαθλίωσης στον Marx όπου το δίκαιο αποτελεί υπερδομή. Παράλληλα, τονίζονται αντιθετικά σχήματα στους λόγους περί (αν)ισότητας και δικαίου: η ελευθερία απέναντι στην ισότητα, ο συντηρητικός ενάντια στο ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό, εξισωτική ή τυπική ελευθερία; Αναλύονται τρία ιστορικά παραδείγματα δικαίωσης της ισότητας: α) πολιτικά δικαιώματα, β) κοινωνικά και κράτος πρόνοιας γ) ταυτοτικά δικαιώματα και διεκδίκηση της διαφοράς. Από την άλλη δίνονται ιστορικά παραδείγματα δικαίων της ανισότητας, καθώς και θεωρητικών που τα νομιμοποίησαν (ρατσιστικό κράτος/ αποικιοκρατία, φασισμός, οικονομική ανισότητα). Τέλος, το μάθημα εστιάζεται σε θεωρητικές προτάσεις ισότητας α) η ριζική ισότητα των ουτοπιστών κοινωνιολόγων, β) η πρόταση σύγχρονων θεωρητικών δικαίου για ισότητα ευκαιριών και η κριτική της, και γ) οι επιμέρους προτάσεις για «ισοελευθερία», για δημοκρατία ως «ριζοσπαστική ισότητα», για μια έμφυλη δικαιοσύνη της αναδιανομής.

Κοινωνιολογία της Παρέκκλισης και Τεχνολογίες Επιτήρησης (431042)

Διδάσκουσα: Ιωάννα Τσίγκανου

Το μάθημα αφορά την κοινωνιολογική περιήγηση στον «κόσμο» του εγκλήματος και της παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς καθώς και στους μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις απαντήσεις της κοινωνιολογικής θεωρίας και έρευνας στα τρία βασικά ερωτήματα που αφορούν το έγκλημα και την παρέκκλιση: 1) Γιατί τα μέλη μιας κοινωνίας δεν συμμορφώνονται με το νόμο, εγκληματούν, παραβιάζουν ή παρεκκλίνουν από τον κυρίαρχο κοινωνικό διακανονισμό; 2) Γιατί μόνο κάποια από τα μέλη ή κοινωνικές ομάδες εγκληματούν, παραβιάζουν ή παρεκκλίνουν από τις κυρίαρχες και αποδεκτές νόρμες κοινωνικής συμπεριφοράς; 3) Γιατί μόνο κάποιοι από όσους/σες εγκληματούν, παραβιάζουν ή παρεκκλίνουν από το νόμο υπόκεινται στους μηχανισμούς άσκησης επίσημου κοινωνικού ελέγχου και τις τεχνολογίες επιτήρησης. Στο εν λόγω μάθημα συναντώνται οι επιστήμες της κοινωνιολογίας, της εγκληματολογίας, του δικαίου και της ψυχολογίας. Αντικείμενο του μαθήματος αποτελούν θεματικές ενότητες όπως οι ακόλουθες: Το θεωρητικό πλαίσιο της κοινωνιολογίας του εγκλήματος και της παρέκκλισης. Καταβολές, εξέλιξη και προοπτικές. Πηγές της γνώσης για το έγκλημα, την παρέκκλιση και την τιμωρία στην Ελλάδα και διεθνώς. Η συμβολή της Σχολής του Σικάγο, η θεωρία της ανομίας και η κληρονομιά των Durkheim και Merton. Αξίες, πολιτισμός και υποκοουλτούρες. Η συμβολή των θεωριών της συμβολικής αλληλόδρασης, της φαινομενολογίας και της εθνομεθοδολογίας. Η κριτική θεωρία. Συναινετικό και συγκρουσιακό πρότυπο αντιμετώπισης του εγκλήματος και της παρέκκλισης. Θεωρίες κοινωνικού ελέγχου και τεχνολογίες επιτήρησης. Το επίσημο σύστημα άσκησης κοινωνικού ελέγχου: η ποινή, η φυλακή και εναλλακτικοί μηχανισμοί επιτήρησης και τιμωρίας.

Βιοϊατρική, Βιοηθική και Βιοεξουσία (431043)

Διδάσκουσα: Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Το μάθημα περιλαμβάνει πρώτον τις οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις των σημαντικότερων βιοϊατρικών τεχνολογιών (όπως οι γενετικές τροποποιήσεις και η ψηφιοποίηση των δεδομένων υγείας) και πρακτικών (όπως οι μεταμοσχεύσεις και η Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή).

Δεύτερον εισάγει στην κοινωνιολογική ανάλυση της ιατρικής ειδημοσύνης, του ιατρικού επαγγέλματος και των κωδίκων δεοντολογίας του. Ορίζεται κοινωνιολογικά η Βιοηθική ως πεδίο διεπιστημονικής ακαδημαϊκής ειδίκευσης, δημόσιου διαλόγου και πολυεπίπεδης ρύθμισης της βιοϊατρικής μέσω Επιτροπών. Αναπτύσσονται οι κλασσικές και κριτικές προσεγγίσεις της Βιοηθικής, τα μοντέλα δημόσιου διαλόγου και συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων για τις βιοϊατρικές εφαρμογές καθώς και η περιγραφή και η αποτίμηση της λειτουργίας των Επιτροπών Βιοηθικής με αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Τρίτον, η Βιοϊατρική ως επιστημονική γνώση σε συνδυασμό με εφαρμοσμένη τεχνολογία που αξιοποιεί το ανθρώπινο σώμα και τα προϊόντα του, αντιπαράκειται με την έννοια της Βιοεξουσίας και της Βιοπολιτικής. Οι τελευταίες αναπτύσσονται με αφετηρία το έργο του Michel Foucault και περαιτέρω με αναφορά σε σύγχρονους κριτικούς στοχαστές όπως ο Nikolas Rose προκειμένου οι φοιτητές να κατανοήσουν το διακύβευμα και να ευαισθητοποιηθούν ως προς τις κοινωνικές επιλογές που αφορούν δημόσιες πολιτικές για τις βιοτεχνολογικές καινοτομίες και ερευνητικές εφαρμογές των βιοϊατρικών επιστημών. Τέλος αναπτύσσεται η κριτική προσέγγιση της «ενεργής πολιτειότητας» του Andrew Feenberg και η πρόταση της επινόησης της Sheila Jasanoff.

Θεωρία της ιδεολογίας (431044)

Διδάσκων: Δημήτρης Καρύδας

Το μάθημα εισάγει στις κεντρικές και αντικρουόμενες θεωρητικοποιήσεις της έννοιας της ιδεολογίας ως μιας από τις βασικές κατηγορίες της κριτικής κοινωνικής θεωρίας. Ιδιαίτερος στόχος του είναι α) η επισκόπηση των κύριων θεωριών της ιδεολογίας, από τον Marx στην Κριτική Θεωρία και τον δομομαρξισμό, μέχρι τις σύγχρονες συμβολές του Jameson και του Žižek, β) η διερεύνηση του ερωτήματος περί της ουδετερότητας ή μη της έννοιας και γ) ο συσχετισμός της έννοιας της ιδεολογίας με μια θεωρία περί κοινωνικής σχέσης.

Ενότητες

- Εισαγωγή στην προβληματική της θεωρίας της ιδεολογίας. Ντε Τρασύ και Διαφωτισμός.
- Η κριτική της θρησκευτικής συνείδησης στον Feuerbach
- Η έννοια της ιδεολογίας στο πρώιμο μαρξικό έργο
- Ο φετιχισμός του εμπορεύματος ως ιδεολογία.
- Η έννοια της πραγματοποίησης και η σχέση της με την ιδεολογία στον Γκέοργκ Λούκατς.
- Μανχάιμ: Ιδεολογία και κοινωνιολογία της γνώσης
- Χορκχάιμερ και Αντόρνο I: Η αμφισημία της ιδεολογίας και η αστική συνείδηση.
- Χορκχάιμερ και Αντόρνο II: Η βιομηχανία της κουλτούρας και η συνειδησιακή της μορφή
- Η γκραμισιανή έννοια της ηγεμονίας και ο ρόλος των διανοουμένων.
- Η έννοια της ιδεολογίας και των ιδεολογικών μηχανισμών του Κράτους στον Άλτουσέρ.
- Φρέντρικ Τζέιμσον: Κριτική και αυτοκριτική του μετανεωτερικού σκεπτικισμού

Κοινωνία, ΜΜΕ και Κοινή Γνώμη (431045)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι ο ρόλος και η λειτουργία των ΜΜΕ σε σχέση με τη δομή της δημοσιότητας στις νεωτερικές δημοκρατίες και την κοινή γνώμη. Επίκεντρό του αποτελεί η ανάδυση της αστικής δημοσιότητας και οι δομικές μεταβολές που υπέστη, τόσο σε σχέση με τον διαμεσολαβητικό της χαρακτήρα όσο και σε σχέση με την παραγωγή συνείδησης, υπό συνθήκες μονοπωλιοποίησης της αγοράς, της εμφάνισης του διαδικτύου και των μέσων

κοινωνικής δικτύωσης. Το μάθημα αποσκοπεί στην γνωριμία των φοιτητών/τριων αφενός με τις θεωρητικές επεξεργασίες της έννοιας της δημοσιότητας και αφετέρου με τις σχετικές εννοιολογήσεις της επιστήμης των μέσων και της επικοινωνίας.

Ενότητες

- Εισαγωγή στην προβληματική της δημοσιότητας, η ιστορία της επικοινωνίας και των ΜΜΕ.
- Οι απαρχές της έννοιας της αστικής δημοσιότητας.
- Habermas I: Η αστική δημοσιότητα
- Habermas II: Η αναβίωση της φεουδαρχίας εντός της δημοσιότητας στον ύστερο, μονοπωλιακό καπιταλισμό
- Ουδετερότητα ή μεροληψία του μέσου
- McLuhan: Το μέσον είναι το μήνυμα
- Η κατασκευή της κοινής γνώμης I: διαδικασίες τυποποίησης
- Η κατασκευή της κοινής γνώμης II: κατασκευή γεγονότων
- Δομή και λειτουργία των ψηφιακών μέσων
- Η αλλαγή δομής της δημοσιότητας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Θεωρία και Κοινωνιολογία της Τέχνης (431046)

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρακάση

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικές έννοιες διαφορετικών θεωριών περί τέχνης και των σχέσεων της με την κοινωνία. Σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην τέχνη

ως αντικείμενο της κοινωνιολογίας αλλά και ως διεπιστημονικό ερευνητικό πεδίο των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών.

Εκκινώντας από το ερώτημα τι είναι τέχνη και ποια είναι η κοινωνική της λειτουργία της θα παρουσιαστούν σε μια ιστορική προοπτική διαφορετικές θεωρήσεις περί τέχνης, περί των προϋποθέσεων και όρων παραγωγής και πρόσληψης της, ενώ θα συζητηθούν και έννοιες όπως π.χ. η αισθητική, η καλαισθησία, το γούστο, το ωραίο, το κοινό. Σε αυτό το πλαίσιο θα συνεξεταστούν και οι διασυνδέσεις της τέχνης με την πολιτική, την ιδεολογία, την ταυτότητα κ.τ.λ.. Για το σκοπό αυτό θα μελετηθούν ορισμένα κείμενα σημαντικών στοχαστών όπως π.χ. του Μπένιαμιν, του Ζιμμελ, του Ρανσιέρ, του Μπουρντιέ, του Ντάντο, του Αντόρνο, αλλά και κείμενα δημιουργών της τέχνης, που έχουν αναστοχαστεί για τον κοινωνικό της ρόλο, όπως π.χ. του Μπρεχτ. Με αυτό τον τρόπο θα αναδειχτεί όχι μόνο η ποικιλομορφία των ιδεολογημάτων περί τέχνης και θα αποτυπωθεί εμμέσως και μια κοινωνική ιστορία της τέχνης και των θεωριών περί τέχνης, αλλά θα προβληθεί και η σημασία της τέχνης ως προνομιακό αντικείμενο της κοινωνιολογίας.

Στόχος του μαθήματος είναι μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτήτριες/ες να είναι σε θέση: -

- να γνωρίζουν σημαντικά θεωρήματα περί τέχνης και ερμηνευτικά μοντέλα της κοινωνικής της λειτουργίας
- να κατανοούν την ιστορικότητα τόσο της τέχνης, όσο και των κοινωνιολογικών ή μη θεωριών περί τέχνης
- να εφαρμόζουν θεωρήματα και μεθοδολογικά εργαλεία στην προσέγγιση των καλλιτεχνικού φαινομένου και της πρόσληψης του
- να γνωρίζουν και να συνδέουν την κοινωνιολογία της τέχνης με άλλα πεδία της κοινωνικής ζωής (εκπαίδευση, έμφυλες ταυτότητες κτλ.)

Τρόπος αξιολόγησης: τελική γραπτή εξέταση

Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται η εθελοντική συμμετοχή σε μια ομαδική προφορική παρουσίαση ενός κειμένου, από αυτά που θα μελετήσουμε. Οι ομάδες μπορούν να αποτελούνται από 3 έως 5 φοιτητές. Οι φοιτητές/τριες που θα κάνουν παρουσίαση κατά την διάρκεια του εξαμήνου θα έχουν κατοχυρώσει 20% του τελικού βαθμού.

Κοινωνιολογία της Θρησκείας (431047)

Διδάσκων: Δημήτριος Καρύδας – Αθανάσιος Γκιούρας

Το μάθημα επιδιώκει να αναδείξει την πολυδιάστατη σχέση της θρησκείας με την κοινωνία όπως αυτή διαμορφώθηκε ιστορικά σε συνάρτηση με οικονομικούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και όπως αυτή εξελίσσεται δυναμικά στον σύγχρονο κόσμο. Περιλαμβάνει *πρώτον* τις κλασσικές θεωρητικές αναλύσεις των θεμελιωτών της κοινωνιολογίας (Karl Marx, Emile Durkheim, Max Weber και Georg Simmel) σχετικά με τις πηγές, το νόημα και την δυναμική της θρησκείας στη νεωτερικότητα. Αυτές εστίαστηκαν είτε στις κοινωνικές λειτουργίες που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, είτε στην προαγωγή πολιτισμικών αξιών που προωθούν τον οικονομικό και πολιτικό εξορθολογισμό είτε στη νομιμοποίηση της υφιστάμενης κοινωνικής τάξης. *Δεύτερον*, μελετώνται οι σύγχρονες προσεγγίσεις που ορίζουν την θρησκεία ως κεντρικό θεσμό (σύστημα πεποιθήσεων, τελετουργιών και εμπειριών), διατυπώνουν τις τυπολογίες της και δίνουν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των σημαντικότερων θρησκειών. *Τρίτον*, εξετάζεται η σύγχρονη, ενοποιητική ή/και συγκρουσιακή δυναμική της θρησκείας σε συνάρτηση με μείζονες κοινωνικές διαδικασίες όπως η εκκοσμίκευση και η επιστροφή του ιερού, η παγκοσμιοποίηση και η πολιτικοποίηση της θρησκείας, ο εθνικισμός, ο φονταμενταλισμός και η σύγκρουση των ταυτοτήτων, η μετανάστευση και η πολυπολιτισμικότητα καθώς και η προώθηση του δια-πολιτισμικού/ δια-θρησκευτικού διαλόγου και των αξιών της οικουμενικότητας εντός και πέραν του δυτικού κόσμου. Τέλος, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι κοινωνιολογικές, ερευνητικές μέθοδοι μπορούν να αξιοποιηθούν για να επαληθεύσουν ή να αμφισβητήσουν κοινότητες παραδοχές και ευρέως αποδεκτές «αλήθειες» (στερεότυπα) σχετικά με θρησκευτικές πεποιθήσεις, πρακτικές και ομάδες.

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (431048)

Διδάσκουσα: Γεωργία Παπαδοπούλου

Το μάθημα εστιάζει σε ζητήματα κοινωνικών ανισοτήτων στον χώρο της εκπαίδευσης. Ο στόχος είναι να κατανοήσουμε τα βασικά εργαλεία σκέψης της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης και πώς αυτά μπορούν μέχρι και σήμερα να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τους μηχανισμούς κοινωνικής αναπαραγωγής και τις σύγχρονες μορφές ανισότητας στην εκπαίδευση.

Συγκεκριμένα, το μάθημα αναδεικνύει τις παρακάτω βασικές θεματικές:

- Εκπαιδευτικά συστήματα και νεωτερικότητα. Η ιστορική συγκρότηση της παιδικής ηλικίας και του εκπαιδευτικού θεσμού (νεωτερικότητα).
- Η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης ως επιστήμη. Βασικά θεωρητικά ρεύματα/προσεγγίσεις και βασικές έννοιες.
- Κοινωνικές ανισότητες, γλώσσα και Κουλτούρα του σχολείου. Basil Bernstein.
- Κοινωνικές ανισότητες, σχολείο και πολιτισμικό κεφάλαιο. P. Bourdieu.
- Κοινωνικές ανισότητες και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ερευνητικά δεδομένα και οι σύγχρονες μορφές ανισότητας.
- Σχολικά βιβλία, αναλυτικό πρόγραμμα. Η επίσημη σχολική γνώση, το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα και οι προσεγγίσεις της Κριτικής Παιδαγωγικής. M. Apple, H. Giroux.
- Σχολείο, πειθαρχία και γνώση. M. Foucault.
- Εκπαίδευση και δημοκρατική παιδεία. Κριτική σκέψη στο σχολείο και κατανόηση του φασισμού.
- Εκπαίδευση και ετερότητα σήμερα. Εθνοπολιτισμικές διαφορές και ανισότητες στο σχολείο.
- Φύλο και ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών.
- Σύγχρονα Εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο. Η συγκριτική εκπαίδευση σήμερα.
- Εφαρμοσμένα εκπαιδευτικά μοντέλα. Προσεγγίσεις και κριτική.

Κοινωνιολογία της Οικογένειας (431049)

Διδάσκουσα: Λάουρα Αλιπράντη-Μαράτου

Με τη συγκρότηση της Κοινωνιολογίας ως επιστήμης, τον 19ο αιώνα, η οικογενειακή ομάδα αντιμετωπίζεται εξ αρχής ως καίριο κοινωνικό φαινόμενο που αναπαράγει τις θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας και αποτελεί αντικείμενο μελέτης και εμπειρικής διερεύνησης. Η «Κοινωνιολογία της Οικογένειας» γίνεται αυτόνομος κλάδος μεταπολεμικά και γνωρίζει μεγάλη άνθηση μέσα από μια ποικιλία θεωρητικών προσεγγίσεων που διατυπώνονται ενώ εξ αρχής έχει έντονο εμπειρικό προσανατολισμό. Στόχος του μαθήματος είναι η Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Οικογένειας, η σφαιρική μελέτη του θεσμού της οικογένειας, η σημασία των εννοιών και των ορισμών που επιτρέπουν να κατανοήσουμε την ποικιλία των καταστάσεων και σχημάτων που συνοψίζονται με τον όρο «οικογένεια» και «οικογενειακές/συγγενικές σχέσεις», παλαιότερα και σήμερα. Οι διαλέξεις περιλαμβάνουν τις λειτουργίες της οικογενειακής ομάδας, τις μορφές και τους τύπους συμβίωσης, τις εναλλακτικές μορφές συμβίωσης, τις παρατηρούμενες μεταβολές σχετικά με το πως οργανώνεται και πως εξελίσσεται η σύγχρονη οικογένεια, ζητήματα που συνδέονται και αντανακλούν τις γενικότερες κοινωνικές μεταβολές. Η κοινωνιολογική έρευνα για την οικογένεια επικεντρώνεται περισσότερο στην έννοια της οικογένειας-νοικοκυριού και λιγότερο στο θέμα της συγγένειας. Όπως διαπιστώνεται, οι αντιλήψεις για την οικογένεια διαφοροποιούνται σήμερα και από κοινωνικός θεσμός μεταβάλλεται σε ομάδα εκούσιας συμβίωσης που καλύπτει ποικιλία σύνθεσης νοικοκυριών και ατομικών επιλογών αναδύοντας το «*μετασχηματισμό της οικειότητας*» και τη ρευστότητα της μετανεωτερικής οικογένειας.

Κοινωνιολογία της Υγείας (431050)

Διδάσκων: Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα έχει ως στόχο την προσέγγιση και τη συνάντηση κοινωνιολογίας και υγείας μέσω της εξοικείωσης των φοιτητριών και φοιτητών με σύγχρονα κοινωνικά θέματα που άπτονται του χώρου της υγείας. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων δίνεται έμφαση στην κατανόηση των ερμηνευτικών προσεγγίσεων της υγείας, της ασθένειας και της προαγωγής της υγείας με κοινωνιολογικούς όρους και ως

ανθρώπινα δικαιώματα. Γίνεται αναφορά στις Διακηρύξεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στις οποίες συνδέονται πλέον η υγεία, η εκπαίδευση, το αστικό περιβάλλον και γενικότερα περιβαλλοντικά θέματα όπως η κλιματική αλλαγή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στους "17 Στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέχρι το 2030". Εξετάζονται επίσης οι υπηρεσίες υγείας, η αξιοπιστία και η προσβασιμότητά τους ειδικά από ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες. Θα αναφερθούν οι 14 ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες στη σύγχρονη κοινωνία σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, την UNICEF και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ενώ θα αναλυθούν και οι έννοιες της "επίδειξης ή μη επίδειξης κοινωνικής ευαισθησίας στους διαθέσιμους πόρους για την υγεία", ζήτημα που αποτελεί πρόκληση στις σχέσεις αναπτυσσόμενου και αναπτυσσόμενου κόσμου. Τέλος, θα εξεταστεί ένα θέμα που προβληματίσε στην πρόσφατη περίοδο της πανδημίας της COVID-19, αυτό της κλινικής έρευνας, δηλαδή των πειραμάτων για την ανάπτυξη νέων φαρμάκων με υποκείμενο τον άνθρωπο. Τα ιατροφαρμακευτικά πειράματα, χωρίς να αμφισβητείται η σημασία τους στην πρόοδο της υγείας αλλά και της ανθρωπότητας γενικότερα, έχουν ενοχοποιηθεί ιδίως στο παρελθόν για εγκληματικές πρακτικές και συνεχίζουν να αναδεικνύουν βιοηθικά διλήμματα και κοινωνικούς προβληματισμούς μέχρι σήμερα.

Κοινωνιολογία του Ελεύθερου Χρόνου και του Τουρισμού (431051)

Διδάσκουσα: Μαρία – Γεωργία Αντωνοπούλου

Το αντικείμενο του μαθήματος αφορά την έννοια του κοινωνικού χρόνου, και την εξοικείωση των φοιτητών με την ευρύτερη προβληματική για τη δυναμική των κοινωνικών χρόνων στην εποχή μας προσανατολίζοντας την μελέτη τους στον ελεύθερο χρόνο. Η κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κοινωνιολογία της εργασίας, ακόμα και αν ο κοινωνικά ελεύθερος χρόνος συγκροτεί ένα αυτόνομο κοινωνικό φαινόμενο. Με αυτή την θεωρητική αφετηρία, οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις περί ελεύθερου χρόνου, αλλά και με τα ίδια τα αντικείμενα που συγκροτούν το σύνολο των ενασχολήσεων στις οποίες το άτομο επιδίδεται με τη θέλησή του αποβλέποντας στην ανάπαυση, στην αναψυχή ή την ελεύθερη μόρφωση και πληροφόρησή του, στην ανάπτυξη της κοινωνικής του συμμετοχής ή της δημιουργικής του ικανότητας, μετά την εκπλήρωση των επαγγελματικών, των οικογενειακών και των κοινωνικών του υποχρεώσεων. Το μάθημα οργανώνεται γύρω από τις τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζουμε τις θεωρητικές αρχές της κοινωνιολογίας του ελεύθερου χρόνου στην ιστορική τους εξέλιξη. Στην δεύτερη ενότητα εξετάζουμε τις σύγχρονες σχολές του ελεύθερου χρόνου, με ιδιαίτερη βαρύτητα στην πολιτισμική κοινωνιολογία (σχολή Φρανκφούρτης, Ιταλική αυτονομία, νεομαρξιστική σχολή) και στην τρίτη και τελευταία ενότητα, επικεντρώνουμε στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου την εποχή της τεχνολογικής επανάστασης και της δραστηρικής μείωσής του.

Κοινωνικές Πολιτικές για την Ισότητα (431052)

Διδάσκων: Δημήτριος Παρσάνογλου

Το αντικείμενο του μαθήματος είναι οι πολιτικές ισότητας των φύλων, όπως έχουν αναπτυχθεί σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Εξετάζονται, δηλαδή, οι πρωτοβουλίες που έχουν αναπτυχθεί από διεθνείς οργανισμούς προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα ανάμεσα στα φύλα, η νομοθεσία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, καθώς και συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις που έχουν εφαρμοστεί και εφαρμόζονται σε συγκεκριμένα κοινωνικά πλαίσια.

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι να εξεταστούν κριτικά οι στόχοι και τα αποτελέσματα των πολιτικών ισότητας μέσα από ένα γενικό πρίσμα προσέγγισης και ανάλυσης των έμφυλων ανισοτήτων. Σε αυτό το πλαίσιο, αναπτύσσεται προβληματισμός γύρω από την έννοια της ισότητας, της διαθεματικότητας (intersectionality), των διακρίσεων – αρνητικών και θετικών – και της ένταξης της οπτικής του φύλου σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming). Τέλος, είναι σημαντικό να παρουσιαστεί το σύνολο των φορέων άσκησης πολιτικής – εθνικών και τοπικών, κυβερνητικών και μη-κυβερνητικών, δημόσιων και ιδιωτικών – ούτως ώστε να γίνει κατανοητή η αναγκαιότητα για μια προσέγγιση πολύ-επίπεδης διακυβέρνησης (multi-level governance approach).

Για να επιτευχθούν οι προαναφερόμενοι στόχοι, γίνεται εκτεταμένη χρήση παραδειγμάτων όπου αναδεικνύονται οι τρόποι διάχυσης των πολιτικών, από το ανώτατο και γενικό πλαίσιο (π.χ. νομοθεσία) στο

συγκεκριμένο πεδίο εφαρμογής (π.χ. τοπικό ή θεματικό πλαίσιο). Επιπλέον, τα αποτελέσματα των πολιτικών αυτών εξετάζονται και κρίνονται στη βάση των διαθέσιμων σχετικών στατιστικών στοιχείων σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Το μάθημα συμπεριλαμβάνει μια ιστορική αναδρομή στις πολιτικές ισότητες, παράλληλα με την ανάδειξη των αιτιών που οδήγησαν σε αυτές και την αποτίμηση των κατά καιρούς αποτελεσμάτων τους. Ουσιαστικά οι παραδόσεις κινούνται σε τρία επίπεδα παρουσίασης και ανάλυσης, στο εθνικό, το ευρωπαϊκό και το διεθνές, ενώ επιδιώκεται η ανάδειξη των σημείων όπου τα τρία αυτά επίπεδα τέμνονται.

Έμφυλη βία (431053)

Το μάθημα εστιάζει στο πώς οι εξουσιαστικές διαστάσεις στις έμφυλες αλληλεπιδράσεις και οι κυρίαρχες ιδεολογικές προκείμενες αναφορικά με το καθεστώς του φύλου συναρθρώνονται υπό το πρίσμα της έμφυλης βίας. Πιο αναλυτικά, μέσω των επιμέρους κοινωνιολογικών και νομοκεντρικών θεωρήσεων περί έμφυλης βίας, επιχειρείται η σκιαγράφηση του εν λόγω πεδίου και των επιμέρους εκφάνσεων και εκδηλώσεων ενός επίμαχου κοινωνικού φαινομένου. Στο πλαίσιο του μαθήματος, γίνεται εκτενής σταχυολόγηση και κατά περίπτωση ανάλυση τόσο των διάφορων έκδηλων μορφών έμφυλης βίας, όπως για παράδειγμα η γυναικοκτονία, ο βιασμός, η ενδοοικογενειακή βία και η σεξουαλική παρενόχληση, όσο και των αντίστοιχων λανθανουσών/συμβολικών μορφών βίας, όπως για παράδειγμα οι ανεπαίσθητες μορφές σεξισμού και οι επιτηδευμένες στρατηγικές χειριστικής καταπίεσης μέσω του λόγου. Τέλος, εξετάζονται ενδελεχώς οι πολιτικές που λαμβάνουν χώρα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, τόσο ως προς τη νομοθετική κατοχύρωσή τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και ως προς τις επιμέρους δράσεις σε ατομικό επίπεδο και στον χώρο της κοινωνίας πολιτών· από τις μορφές συμβουλευτικής με την οπτική του φύλου, μέχρι τις τοπικές συνεργατικές δράσεις παροχής ασύλου και κοινωνικής προστασίας για θύματα έμφυλης βίας.

Κοινωνιολογία του σώματος (431054)

Διδάσκοντες: Ειρήνη Καμπερίδου – Μάνος Σπυριδάκης

Το μάθημα αναδεικνύει την κοινωνική διάσταση του σώματος, δηλ. αυτήν τις σωματοποιημένου υποκειμένου (embodiment) του οποίου η λειτουργία και η πρόσληψη νοηματοδοτείται από ένα σύνολο κοινωνικών παραγόντων και εντός πολλαπλών κοινωνικών διαδικασιών. Εξετάζει την σημασία που έχει το ανθρώπινο σώμα για την κοινωνική θέση, την κοινωνική δράση, την κοινωνική αλλαγή και την ταυτότητα με αναφορά σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και κοινωνιολογικών θεωριών και ευρύτερων, κοινωνικών διαδικασιών. Περιλαμβάνει πρώτον τις κλασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις τις: α) την εκγύμναση του σώματος ως μέρους τις εκπολιτιστικής διαδικασίας του Norbert Elias, β) την κατασκευή του σώματος μέσω των λόγων για την σεξουαλικότητα και τις τεχνικές διακυβέρνησης του του Michel Foucault, γ) την σωματοποίηση εντός τις συμβολικής διαντίδρασης του Erving Goffman και δ) το σώμα ως μεταφορά κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων του Bryan Turner. Δεύτερον επικεντρώνεται στην επιρροή που έχουν στη σωματικότητα οι σύγχρονοι οικονομικοί και πολιτικοί μετασχηματισμοί: το σώμα καθίσταται αντικείμενο κοινωνικών διεκδικήσεων που αφορούν το φύλο και την σεξουαλικότητα, τη βελτίωση και την αναπηρία, την εκγύμναση και τη διατροφή, την ενηλικίωση και τη γήρανση. Τέλος, αναπτύσσονται ζητήματα που αφορούν τη διαπλοκή του σώματος με την τεχνολογία, τη μίξη του ανθρώπινου με το μηχανικό-τεχνητό ανθρωποειδές (cyborg) καθώς και η ηλεκτρονική αναπαράσταση του (avatars).

Σεξουαλικότητα και εξουσία (431055)

Διδάσκουσα: Ειρήνη Καμπερίδου – Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Το μάθημα εστιάζει τόσο στη θεωρητική, επιστημολογική και μεθοδολογική πλαισίωση της συζήτησης για τη σεξουαλικότητα, όσο και στον διαπολιτισμικά αναπόσπαστο εξουσιαστικό χαρακτήρα της. Πιο αναλυτικά, οι ουσιοκρατικά προσανατολισμένες θεωρήσεις και η κοινωνική κατασκευή του «φυσιολογικού» τίθενται υπό κριτική διαπραγμάτευση με μια ιστορική οπτική, η οποία συμβάλλει στην κατανόηση του επίμαχου και εξαιρετικά σύνθετου πεδίου της σύγχρονης σεξουαλικότητας. Η ανάδειξη μιας σειράς πολυεπίπεδων κοινωνικών προκείμενων, όπως για παράδειγμα ο εκφραστικός ατομικισμός της

μετανεωτερικότητας, και σημαντικών πολιτισμικών αλλαγών, όπως για παράδειγμα η απανταχού διάχυση των διαμεσολαβημένων σεξουαλικών αναπαραστάσεων, συγκροτούν ένα πλαίσιο εξουσιαστικών αντιπαραθέσεων, τόσο για το περιεχόμενο της ανθρώπινης σεξουαλικότητας, όσο και για τις διαδικασίες συγκρότησης σεξουαλικών ταυτοτήτων. Επιμέρους ζητήματα που απασχολούν την κοινωνική σκέψη και τη δημόσια συζήτηση, όπως αυτό της στροφής από τις εξ ορισμού «προβληματικές» διαστάσεις της αντικειμενοποίησης του γυναικείου σώματος στην επικέντρωση των εξουσιαστικών διαστάσεων γύρω από τη γυναικεία υποκειμενοποίηση, την κατανάλωση περιεχομένου και την ψηφιακή δημόσια σφαίρα, εξετάζονται. Τέλος, οι φοιτήτριες/ές έρχονται σε επαφή με τις διάφορες σύγχρονες κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για την περιγραφή και αποτύπωση των επιμέρους κοινωνικοπολιτισμικών αλλαγών στο πεδίο της σεξουαλικότητας, όπως για παράδειγμα ο μετασχηματισμός της οικειότητας, η σεξουαλική ιδιότητα πολίτη, και η συζήτηση περί σεξουαλικοποίησης και πορνογραφικοποίησης.

Σεμινάριο πτυχιακής εργασίας (431069)

Διδάσκων: Δημήτριος Παρσάνογλου

Το μάθημα έχει τη μορφή σεμιναρίου και προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών. Ο βασικός στόχος του σεμιναρίου είναι να υποστηρίξει μεθοδολογικά και πρακτικά τους φοιτητές και τις φοιτήτριες καθ' όλα τα στάδια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, το σεμινάριο θα ακολουθήσει, πάντα σε διαλεκτική σχέση με τις προκείμενες ανάγκες των συμμετεχόντων/ουσών, την παρακάτω λογική/ενότητες:

- Η αποσαφήνιση του ερωτήματος/θέματος μιας εργασίας
- Βιβλιογραφική επισκόπηση
- Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων
- Επιλογή μεθοδολογίας
- Σχεδιασμός της έρευνας λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας
- Υλοποίηση της έρευνας
- Ανάλυση αποτελεσμάτων της έρευνας
- Η διαδικασία της συγγραφής: τεχνικά χαρακτηριστικά, δομή και συνοχή της εργασίας
- Παρουσίαση της εργασίας

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής από άλλα Τμήματα

Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία (431065) – Τμήμα ΠΕΔΔ

Διδάσκων: Χαρίλαος Πλατανάκης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση των κεντρικών ιδεών που χαρακτηρίζουν την εξέλιξη της πολιτικής θεωρίας τον 20ο αιώνα. Η κεντρική παραδοχή από την ανάλυση επιλεγμένων κειμένων είναι ότι επιρροές που προέρχονται από πολιτικούς φιλοσόφους αλλά και από την κριτική της πολιτικής οικονομίας και την κοινωνιολογική παράδοση, οδήγησαν σε διαφοροποιήσεις ή και σε ρήξεις τόσο με τον διαφωτισμό, όσο και με τις καταβολές της πολιτικής θεωρίας στην ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα. Θα εξεταστούν οι δύο βασικές τάσεις στην σύγχρονη πολιτική θεωρία: η αγγλοσαξωνική παράδοση, που οδηγείται σε κανονιστικά συμπεράσματα μέσω ανάλυσης εννοιών και επιχειρημάτων, και η ηπειρωτική παράδοση, που περιγράφει το πολιτικό φαινόμενο μέσα από την κοινωνιολογική κριτική.

Το μάθημα αποσκοπεί:

1. στην ανάδειξη των κεντρικών ιδεών και θεματικών προσανατολισμών της σύγχρονης πολιτικής θεωρίας, τόσο στην ηπειρωτική όσο και στην αγγλοσαξωνική παράδοση
2. στην κριτική κατανόηση των θεωρητικών προτάσεων χαρακτηριστικών διανοητών του πεδίου της πολιτικής θεωρίας στον 20^ο αιώνα
3. στην απόκτηση βασικών γνώσεων σχετικών με τις φιλοσοφικές και ιστορικές καταβολές των ιδεών που θα συζητηθούν

- στην απόκτηση δεξιοτήτων κριτικής ανάλυσης κειμένων βάσει της επισήμανσης θεωρητικών πυρήνων και κεντρικών απορροιών που καθοδηγούν την έρευνα στη σύγχρονη πολιτική θεωρία.

(βλ. σχ.

https://www.pspa.uoa.gr/proptychiakes_spydes/programma_spydon/a_kyklos_politiki_analysi/mathimat_a_eidikis_epilogis/sygchroni_politiki_theoria/)

Ποινική Καταστολή-Σωφρονιστική (431066) – Νομική Σχολή

Διδάσκων: Γεώργιος Γιαννούλης – Α.-Ι. Τζαννετάκη

Κριτική ανάλυση των μεθόδων και των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν κατά καιρούς ή χρησιμοποιούνται ακόμη για την αντιμετώπιση του εγκλήματος. Κυρίως ερευνάται η σταδιακή διαμόρφωση και η σύγχρονη εξέλιξη ποινών, όπως η θανατική ποινή, η στερητική ποινή της ελευθερίας (π.χ. φυλάκιση) και η χρηματική ποινή, καθώς επίσης ο τρόπος έκτισης και ο σκοπός αυτών των ποινών στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. (βλ. https://www.law.uoa.gr/tomeis/poinikon_epistimon/mathimata/)

Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός (431067) – ΣΕΦΑΑ

Διδάσκουσα: Ειρήνη Καμπερίδου

ΤΡΕΙΣ (3) ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I.

- Εισαγωγή: Φύλο, Κοινωνικό Κεφάλαιο, Πολυπολιτισμικότητα και Αθλητισμός· Το κοινωνικό νόημα του φύλου (θεωρητικές προσεγγίσεις: κοινωνικό φύλο–βιολογικό φύλο, έμφυλο υποκείμενο (gender subect) · Το Φύλο στον Αθλητισμό και τη Φυσική Αγωγή
- Ο αθλητισμός ως πεδίο κοινωνικής χειραφέτησης-οι Ολυμπιακοί Αγώνες ως μέσο γνωστοποίησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· Διαχρονική προσέγγιση του γυναικείου αποκλεισμού και της γυναικείας συμμετοχής (1896-2017)· Οι ανώνυμες ηρωίδες του Αθλητισμού και της Φυσικής Αγωγής· Οι αγώνες των γυναικών για ισονομία στον Αθλητισμό
- Ελλειμματική κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού στα ΜΜΕ· Σεξιστική προβολή της αθλήτριας · Οι αξιώσεις των ανδρών για συμμετοχή σε *γυναικεία* αθλήματα· Η κρίση των αρρένων με το σώμα τους (σύνδρομο του Άδωνη) · Σωματοποίηση (embodiment), φύλο και μεταμορφώσεις της σωματικότητας (somatics, corporeality, corporality, somaesthetics)
- Η αντικειμενικοποίηση του ανδρικού σώματος: Η εμπορευματοποίηση της αθλητικής ταυτότητας· Εμπορευματοποιημένοι -μοντελοποιημένοι αθλητές/τριες στα ΜΜΕ· Προβολή των άφυλων αθλητών/τριών , το άφυλο υποκείμενο (genderless subject)
- Ασώματη κοινωνία , ψηφιακά σώματα (virtual bodies), έμφυλη ουδετερότητα (gender neutral) και τεχνοηθική (technoethics) · Η τεχνολογία του σώματος: *βιονική* αθλητές/τριες
- ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ**

II.

- Η γυναικεία υποεκπροσώπηση στην αθλητική ηγεσία · Ολυμπιακή επιχειρηματικότητα· Φύλο, Τεχνολογία και Ηγετικές Δεξιότητες: Γεφυρώνοντας το έμφυλο χάσμα · «Θηλυκές» ηγετικές δεξιότητες και επιχειρηματικότητα
- «Επιχειρώντας Αλλιώς» στην εποχή της κρίσης: Η γυναικεία αθλητική και κοινωνική επιχειρηματικότητα, ανεκμετάλλευτη πηγή κοινωνικού κεφαλαίου
- Κοινωνικό κεφάλαιο και κοινωνική ενσωμάτωση: Θεωρίες και σύγχρονος διάλογος ·
- Κοινωνικό κεφάλαιο, φύλο και αθλητισμός: Εμπειρίες αθλητριών
- Κοινωνικό κεφάλαιο και Μετανάστευση

III.

- Πολιτισμική ιδιαιτερότητα και Φύλο· Κουλτούρα και γυναικεία περιήγηση· Η θέση της γυναίκας στο Ισλάμ· Ο γυναικείος αθλητισμός και η φυσική αγωγή από ισλαμική σκοπιά· Μουσουλμάνες αθλήτριες : Εμπόδια στην αθλητική ενασχόληση
- Μετανάστευση, πολυπολιτισμικότητα, δουλεμπόριο, εθνικισμός, ρατσισμός και ξενοφοβία · Η σύγχρονη δουλειά στην Ελλάδα σήμερα και η ανεξέλεγκτη εισροή μεταναστών και προσφύγων
- Ο Αθλητισμός στην υπηρεσία της ειρήνης, της συμφιλίωσης και της ανάπτυξης

4. **Ενταξιακά προγράμματα: Η παιδεία ειρήνης** (peace education) **σήμερα και ο** ρόλος του αθλητισμού και της φυσική αγωγής στην επίλυση συγκρούσεων · Ο ρόλος του αθλητισμού στην αντιμετώπιση διαφόρων μορφών βίας: σεξιστικής, ρατσιστικής, ενδοσχολικής (bullying), ηλεκτρονικής (cyberbullying)
(Βλ. σχ. <https://eclass.uoa.gr/courses/PHED263/>)

Ψυχοκοινωνιολογία των ΜΜΕ (431071) – Τμήμα ΕΜΜΕ

Διδάσκων: Νικόλας Χρηστάκης

Στόχοι

Η εισαγωγή (α) στην κοινωνιοψυχολογική θεώρηση της κοινωνικής επικοινωνίας, (β) σε έναν οργανωμένο τρόπο προσέγγισης των δράσεων των μαζικών επικοινωνιών στο ατομικό, στο μικρο-κοινωνικό (ομαδικό) και στο μακρο-κοινωνικό επίπεδο, καθώς και (γ) σε μια συζήτηση αναφορικά με τη σύνδεση γνωστικού και κοινωνικού στην παραγωγή τρόπων κατανόησης του κοινωνικού κόσμου και τοποθετήσεων των ατόμων και των ομάδων. Εδώ οι μαζικές επικοινωνίες θεωρούνται ως μια κατηγορία της ευρύτερης κοινωνικής επικοινωνίας, και η δράση τους συμπληρώνει αυτήν των διαπροσωπικών και των διομαδικών ανταλλαγών, της κυκλοφορίας των συλλογικών μύθων και των φημών, της τέχνης κ.ο.κ. στην συγκρότηση, επεξεργασία και εξέλιξη των κοινωνικών αναπαραστάσεων και των ιδεολογιών.

Περιγραφή

Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται προσεγγίσεις των διαδικασιών δράσης των μαζικών επικοινωνιών σε επίπεδο ατομικό και συλλογικό. Αρχικά διευκρινίζονται οι διαφορές μεταξύ επιδράσεων και αποτελεσματικότητας, οι οπτικές γωνίες στην ψυχοκοινωνιολογική μελέτη των μαζικών επικοινωνιών, καθώς και τα επίπεδα ερμηνείας της διείσδυσης των μηνυμάτων, της επιρροής και της διαμόρφωσης αναπαραστάσεων. Στη συνέχεια εξετάζονται θέματα που αφορούν (α) το ακροατήριο (πρόκειται για «ψυχολογικά πλήθη», για ατομικούς δέκτες ή για δομημένο και διαφοροποιημένο κοινωνικό σύστημα επικοινωνούντων προσώπων και ομάδων;), (β) τις λειτουργίες που πληρούν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, τις ανάγκες που εξυπηρετούν, καθώς και τις μείζονες επιδράσεις τους (σε επίπεδο διαμόρφωσης προτύπων, αναπαραστάσεων, ιδεολογιών) και (γ) την κοινωνική σκέψη και τις κοινωνικές αναπαραστάσεις, στο βαθμό που οι μαζικές επικοινωνίες, μέρος της κοινωνικής επικοινωνίας, συμμετέχουν στην διαμόρφωση των κοινωνιογνωστικών δομών και συστημάτων κατανόησης της ύπαρξης.

Θεματικές ενότητες

Μαζικές επικοινωνίες και κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση: έννοιες και μοντέλα

- Ψυχολογία των μαζών.

- Προπαγάνδα.

- Πειθώ και παράγοντες που υπεισέρχονται στην αλλαγή των στάσεων, πλαίσιο της πρόσληψης και σημασία των διαπροσωπικών σχέσεων.

- Κοινωνική σκέψη και νόηση, κοινωνικές αναπαραστάσεις.

- Επιδράσεις, περιεχόμενα, λήψεις και ιδεολογία των μαζικών επικοινωνιών.

(Βλ.

https://www.media.uoa.gr/fileadmin/depts/media.uoa.gr/www/uploads/Odigos_Spoydon_2022_NP2.2.pdf

)

Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική (431072) – ΠΕΔΔ

Διδάσκουσα: Βαρβάρα Λαλιώτη

Στο επίκεντρο του μαθήματος τίθεται η διερεύνηση βασικών ερωτημάτων και ζητημάτων που αφορούν στη συγκριτική ανάλυση των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής και των μεταβολών τους. Στο πλαίσιο αυτό, θα δοθεί έμφαση: πρώτον, στην κατανόηση βασικών εννοιών και μεθοδολογικών ζητημάτων που άπτονται της συγκριτικής κοινωνικής πολιτικής, ως υποπεδίου της κοινωνικής πολιτικής· δεύτερον, στην περιγραφή της ιστορικής εξέλιξης του εν λόγω υποπεδίου· τρίτον, στην εμβάθυνση σε επιλεγμένες θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν στη διαμόρφωση της κοινωνικής πολιτικής και την ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους· τέταρτον, στην παρουσίαση καθιερωμένων και αναδυόμενων μοντέλων κρατών πρόνοιας·

πέμπτον, στην παρουσίαση παραδειγμάτων συγκριτικής ανάλυσης στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής· και, έκτον, στην επισκόπηση του διαλόγου για την κοινωνική μεταρρύθμιση κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, καθώς και των σημαντικότερων προκλήσεων που αντιμετωπίζει το σύγχρονο κοινωνικό κράτος, συμπεριλαμβανομένου του πώς οι προκλήσεις αυτές θέτουν σε δοκιμασία τα όρια των υφιστάμενων θεωριών για το κράτος πρόνοιας (βλ. https://www.pspa.uoa.gr/proptychiakes_spyodes/programma_spyodon/eleytheri_epilogi/sygkritiki_koinoni_ki_politiki/)

Επιτέλεση και Ψηφιακές Τεχνολογίες (431073) – Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Διδάσκουσα: Βασιλική Λαλιώτη

Στο μάθημα αυτό θα διερευνήσουμε τα ερωτήματα, θεωρητικά και μεθοδολογικά, που θέτει η ανθρωπολογία στο ευρύ και διεπιστημονικό πεδίο των ψηφιακών επιτελεστικών τεχνών (π.χ. θέατρο, μουσική, χορός, performance art). Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την παρουσίαση και ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα δούμε με ποιους τρόπους ορίζονται οι ψηφιακές επιτελεστικές τέχνες, τί κοινό έχουν και πώς διαφοροποιούνται από άλλες (Δυτικές και μη) καλλιτεχνικές παραδόσεις, και πώς μπορεί η εθνογραφική έρευνα να φωτίσει την ποικιλία των εμπειριών και των νοηματοδοτήσεων των συμμετεχόντων/ουσών, όσον αφορά τον χώρο, τον χρόνο και την ενσώματη παρουσία τελεστών και κοινού. Το μάθημα θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη συμβολή της ψηφιακής ανθρωπολογίας στην κατανόηση των ευρύτερων ψηφιακών κουλτούρων στις οποίες αυτές οι εμπειρίες και οι νοηματοδοτήσεις εντάσσονται. (βλ.

https://www.music.uoa.gr/fileadmin/depts/music.uoa.gr/www/uploads/ODIGOS_SPOUDON/Odigo_s_Spyodon_2022-23_v.4.10.pdf)

Εθνογραφικές προσεγγίσεις των επιτελεστικών τεχνών (431074) – Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Διδάσκουσα: Βασιλική Λαλιώτη

Στο μάθημα αυτό θα διερευνήσουμε την έννοια της 'επιτέλεσης' (performance), σε σχέση τόσο με τις επιτελεστικές τέχνες (μουσική, θέατρο), όσο και με τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες. Οι θεωρίες της επιτέλεσης αποτελούν προϊόντα ποικίλων επιστημονικών κλάδων, όπως οι πολιτισμικές σπουδές, η κοινωνική/πολιτισμική ανθρωπολογία, οι θεατρικές σπουδές, η σημειολογία κ.ά. Μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων παραδειγμάτων θα δούμε με ποιους τρόπους η εθνογραφική έρευνα, δηλαδή η συμμετοχική παρατήρηση και η ενεργός εμπλοκή της ερευνήτριας στο πεδίο μελέτης της, συμβάλει στην κατανόηση ποικίλων μουσικών και θεατρικών παραδόσεων, αλλά και πώς η θεωρία της επιτέλεσης επηρεάζει την θεωρία και πρακτική της ίδιας της εθνογραφικής έρευνας. Θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που παίζουν οι επιτελεστικές τέχνες στη συγκρότηση ποικίλων κοινοτήτων και ταυτοτήτων (έμφυλων, εθνικών/εθνοτικών, κ.ά), καθώς και στα μέσα με τα οποία το επιτυγχάνουν. (βλ.

https://www.music.uoa.gr/fileadmin/depts/music.uoa.gr/www/uploads/ODIGOS_SPOUDON/Odigo_s_Spyodon_2022-23_v.4.10.pdf)

Αθλητική Κοινωνιολογία (431075) – ΣΕΦΑΑ

Διδάσκων: Νικόλαος Πατσαντάρας

Το μάθημα αυτό διαμορφώνεται από συσχετισμούς, αλληλοσυνδέσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ του βιωμένου, του πραγματικού αθλητικού κόσμου και των βασικών κοινωνιολογικών θεωριών, θεωρητικών αρχών και εννοιών επί των οποίων εδράζεται επιστημολογικά και από τις οποίες ανατροφοδοτείται γνωστικά η Αθλητική Κοινωνιολογία. Ο σκοπός του μαθήματος αποβλέπει κυρίως στην ανάπτυξη ικανοτήτων από την πλευρά των μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών περιγραφής, ανάλυσης και εξήγησης μείζονος σημασίας αθλητικών κοινωνικών ζητημάτων με τη χρήση κοινωνιολογικών εννοιών και

κοινωνιολογικών θεωριών σε μια μακρο- και μικρο-αθλητική κοινωνιολογική προοπτική. Επιδιώκεται η ανάπτυξη διανοητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων απαραίτητων για την αποκωδικοποίηση των νοημάτων της πληροφορίας στο κοινωνικό πεδίο και τη συγκρότηση κριτικής σκέψης. Έτσι θα μπορούν να κατανοήσουν (ικανότητα κατανόησης) οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες, πως συνίστανται, νοηματοδοτούνται και διαμορφώνονται οι επικοινωνιακές πρακτικές και δράσεις και κατ' επέκταση οι κοινωνικές πραγματικότητες στο αθλητικό κοινωνικό πεδίο. Θα μπορούν για παράδειγμα να κατανοήσουν ότι η εκπλήρωση των αποστολών και των στόχων του επαγγελματικού ρόλου του αθλητικού επιστήμονα εξαρτάται και καθορίζεται από τη γνωστική περιπλοκότητα και από την ικανότητα που αυτός, -ή διαθέτει για να διαχειρίζεται— σε αντιστοιχία με την κοινωνική-πολιτισμική συγκυρία— τις προσδοκίες του σχετικού κοινωνικού περιβάλλοντος που συγκλίνουν σε αυτό το ρόλο (ικανότητα εφαρμογής της γνώσης). Στόχος κεντρικός είναι η χρησιμότητα-ανάδειξη της 'αθλητικής-κοινωνιολογικής γνώσης' ως βασικής συνιστώσας μιας επιτυχημένης επαγγελματικής πρακτικής, στις προοπτικές πολύπλοκων και εκθετικά επιταχυνόμενων κοινωνικών εξελικτικών διαδικασιών.

(βλ. <https://eclass.uoa.gr/courses/PHED267/>)

Εκλογική Κοινωνιολογία (431076) – ΠΕΔΔ

Διδάσκων: Ιωάννης Τσίρμπας

Παρουσιάζονται οι κυριότεροι σταθμοί που διαμόρφωσαν τη θεματική και τη μεθοδολογία της εκλογικής κοινωνιολογίας, διερευνάται η επίδραση των διαφόρων κοινωνικοδημογραφικών μεταβλητών στην ατομική εκλογική συμπεριφορά και εξετάζονται τα κυριότερα θεωρητικά υποδείγματα για την ανάλυση και ερμηνεία των εκλογικών δεδομένων. Επίσης, αναλύονται οι βασικές αρχές των εκλογικών συστημάτων. Ακολούθως, με βάση τη θεματική και τη μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί, εξετάζονται οι σημαντικότεροι σταθμοί στην ελληνική εκλογική σκηνή από το 1864 μέχρι τον 21^ο αιώνα.

Το μάθημα αποσκοπεί:

1. στην κατανόηση των βασικών παραμέτρων και των διαφορετικών εκδοχών της εκλογικής διαδικασίας
2. στην κατανόηση των εκλογικών συστημάτων ως μηχανισμών μετατροπής των ψήφων σε αντιπροσώπευση
3. στη σύνθεση των διαφορετικών προσεγγίσεων της εκλογικής συμπεριφοράς
4. στην επισήμανση των σημαντικότερων εξελίξεων και των κυριότερων «στιγμών» της ελληνικής εκλογικής ιστορίας.

(βλ.

https://www.pspa.uoa.gr/proptychiakes_spoyses/programma_spoysdon/a_kyklos_politiki_analysi/ypoch_reotika_mathimata/eklogiki_koinoniologia/)

11. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

11.1. Βιογραφικά διδασκόντων υποχρεωτικών και κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων

(Με αλφαβητική σειρά)

Λάουρα Αλιπράντη- Μαράτου

Η Λάουρα Αλιπράντη - Μαράτου, σπούδασε στην Ελλάδα και τη Γαλλία όπου έκανε τις μεταπτυχιακές της σπουδές και έλαβε το Διδακτορικό Δίπλωμα από το 10^ο Πανεπιστήμιο των Παρισίων (Université Paris X-Nanterre) στην Κοινωνιολογία της οικογένειας. Είναι ομότιμη Διευθύντρια Ερευνών (ισότιμο Καθηγήτριας ΑΕΙ) του «Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών /ΕΚΚΕ». Έχει συντονίσει ως επιστημονική υπεύθυνη και έχει συμμετάσχει σε πολλά εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα και επιστημονικά δίκτυα. Διετέλεσε Επισκέπτρια Καθηγήτρια (με Ανάθεση Διδασκαλίας και με Σύμβαση 407) στο Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (2010-2020). Έχει διατελέσει εθνική εκπρόσωπος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα ερευνητικά προγράμματα COST στον τομέα των κοινωνικών επιστημών (2005-2015). Υπήρξε Μέλος του Expert Forum του ΕΙΓΕ «Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων/» εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2015-2016). Είναι τακτικό Μέλος του Δ.Σ. του ΙΚΥ -ERASMUS+ (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Υπουργείο Παιδείας) 2020-2024. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων, επιστημονικών άρθρων και μελετών στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (πάνω από 100).

Μαρία Γεωργία Αντωνοπούλου

Η Μαρία Γεωργία Αντωνοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα, είναι απόφοιτος της Γερμανικής Σχολής Αθηνών. Ολοκλήρωσε πτυχίο και μεταπτυχιακό στις Διεθνείς Σχέσεις με επίκεντρο τους εμφυλίους πολέμους στο Πανεπιστήμιο Πειραιά και στο Tübingen αντίστοιχα. Ακολούθως συνέχισε τις σπουδές της σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο με ειδίκευση στη Νεοελληνική Κοινωνία. Στο ίδιο τμήμα ολοκλήρωσε το διδακτορικό της με αντικείμενο την Οικονομική και Κοινωνική ιστορία στο Μεσοπόλεμο και την Μεταξική Δικτατορία. Από το 2019 πραγματοποιεί μεταδιδακτορική μου έρευνα για τις εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό Νότο. Άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά με κριτές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ενώ έχω συμμετάσχει σε πλήθος διεθνών συνεδρίων με κριτές στην Ελλάδα και το εξωτερικό με κύρια θεματολογία, την κοινωνική πολιτική, τις εργασιακές σχέσεις και την οικονομική πολιτική. Έχει διδάξει Σύγχρονη Ελληνική Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία, Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Πολιτική, Κοινωνιολογία του Ελεύθερου χρόνου και Πολιτική Οικονομία του Διαδικτύου. Έχει συνεργαστεί ερευνητικά για μεγάλο χρονικό διάστημα με το ΙΝΕ ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, το Friedrich Ebert Stiftung. Το επόμενο χρονικό διάστημα θα δημοσιευθούν μελέτες της για τη μείωση του χρόνου εργασίας και τις αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις καθώς και οι μελέτες της για τον κοινωνικό χρόνο και την κατάργηση του ελεύθερου χρόνου μέσω της αύξησης των ορίων ηλικίας. Έχει συνεργαστεί με μέλη του Κοινοβουλίου σε συμβουλευτικό επίπεδο, πάνω σε θέματα εργασίας, κοινωνικής πολιτικής και χρήσης του κοινωνικού χρόνου.

Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου

Η Ευαγγελία (Βάλια) Αρανίτου είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε οικονομικά και πολιτική επιστήμη στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Université Paris Dauphine στο Παρίσι. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται η κοινωνιολογική διάσταση των οικονομικής δράσης και των θεσμών που αυτές συγκροτούν, η ταξική ανάλυση, οι θεσμοί και το σύστημα κοινωνικής εκπροσώπησης, η οργάνωση της εργασίας/οι εργασιακές σχέσεις και ο κοινωνικός διάλογος, οι θεωρητικές και πολιτικοθεσμικές συσχετίσεις οικονομίας και δημοκρατίας καθώς και οι πολυσήμαντες όψεις της μικρής επιχειρηματικότητας.

Από το 2008 είναι επιστημονική διευθύντρια του INEMY του ερευνητικού Ινστιτούτου της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας. Είναι συγγραφέας των βιβλίων: *Peak level social dialogue and Covid-19: The European experience, the Greek case*, Γενεύη, ILO, *Retailing Ιστορία, οικονομία και μετασχηματισμοί στο λιανικό εμπόριο*, Αθήνα, Ecnomia, *Η μεσαία τάξη στην Ελλάδα την εποχή των Μνημονίων: μεταξύ κατάρρευσης και ανθεκτικότητας*, Θεμέλιο, Αθήνα. *Το μικρό εμπόριο στην μεταπολεμική Ελλάδα. Η πολιτική μιας αμφίβολης επιβίωσης*, Παπαζήσης, και *Κοινωνικός Διάλογος και εργοδοτικές οργανώσεις στην Ελλάδα. Από τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων στην ηγεμονία των επιχειρηματικών συμφερόντων*, Σαββάλας, ενώ άρθρα της έχουν δημοσιευτεί στα ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά. Έχει εκπονήσει σειρά μελετών που αφορούν τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα και την οργάνωση του κλάδου του λιανικού εμπορίου καθώς και τα κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά επιχειρηματικών ομάδων. Συμμετέχει ενεργά σε επιστημονικές επιτροπές καθώς και σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα ΕΛΙΔΕΚ, ΘΑΛΗΣ, ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ (ενδεικτικά) ενώ πρόσφατα συμμετέχει σε πρόγραμμα HORIZON.

Κατερίνα Ηλίου

Η Κατερίνα Ηλίου είναι Εντεταλμένη Ερευνήτρια στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), στο Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών (ΙΠΕ). Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στον τομέα της Κοινωνικής Ψυχολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ψυχολογίας) με θέμα τις «Νέες μορφές προκατάληψης», καθώς και δύο Μεταπτυχιακών τίτλων, έναν με εξειδίκευση «Κοινωνικός αποκλεισμός και μειονότητες» και έναν στην «Εκπαίδευση ενηλίκων». Έχει εμπειρία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εμπειρικής κοινωνικής έρευνας μέσα από εθνικά και διεθνή προγράμματα, ενώ έχει πραγματοποιήσει δημοσιεύσεις και εισηγήσεις σε διεθνή συνέδρια. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: προκατάληψη, ρατσισμός, πατριωτισμός, κοινωνική ταυτότητα, ταυτότητα νέων και κλίμακες μέτρησης στάσεων. Είναι επιστημονική συνυπεύθυνη του προγράμματος 'YouWho?', που αφορά στη διερεύνηση της πολιτικής κοινωνικοποίησης και της κοινωνικής ταυτότητας των νέων στην Ελλάδα. Η πρόσφατη ερευνητική της δραστηριότητα επικεντρώνεται στην ανοικτή διάθεση κοινωνικών δεδομένων και την υποστήριξη χρηστών για την οπτικοποίησή τους. Είναι επιστημονική συνυπεύθυνη για την πλατφόρμα ανοικτής πρόσβασης κοινωνικών δεδομένων στο ΕΚΚΕ, [Socioscope](#), καθώς και για την πλατφόρμα [YouWho?](#) Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ομάδας [EOSC Future User Group](#) που υποστηρίζει την υλοποίηση δράσεων για το Ευρωπαϊκό Σύννεφο Ανοικτής Επιστήμης (European Open Science Cloud - EOOSC).

Ειρήνη Καμπερίδου

Η Ειρήνη Καμπερίδου είναι Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας στη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ, με πλούσιο ερευνητικό έργο <http://scholar.uoa.gr/ikemper/publications>. Επίσης, είναι μέλος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων του ΕΚΠΑ. Πραγματοποίησε προπτυχιακές (BA) και μεταπτυχιακές (MA) σπουδές στη Βοστώνη και στο Παρίσι: Emmanuel College, Boston College και l'Université Paris-Sorbonne (Paris IV). Μετά τον επαναπατρισμό της στην Ελλάδα γίνεται δεκτή ως υποψήφια διδάκτωρ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας (γνωστικό αντικείμενο: *Ελληνική Κοινωνία και Ελληνισμός της καθ'ημάς Ανατολής*). Αναγορεύτηκε Διδάκτορας της Κοινωνιολογίας την 27^η-2-2002, με βαθμό Άριστα. Το 2006 συγκρότησε και διαμόρφωσε το πανεπιστημιακό μάθημα επιλογής *Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός*—που προσφέρετε για πρώτη φορά στα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ) της ελληνικής επικράτειας—το οποίο παρακολουθούν μέχρι σήμερα οι φοιτητές και φοιτήτριες του ΤΕΦΑΑ και του Τμήματος Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ.

Κατερίνα Καρακάση

Η Κατερίνα Καρακάση γεν. στην Αθήνα, σπουδές Γερμανικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου έκανε και το διδακτορικό της με υποτροφία του ΙΚΥ. Από το 2000 έως το 2005 εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο του Essen-Duisburg, Γερμανία, στο τμήμα Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας ως επιστημονικός συνεργάτης. Από το 2005 είναι λέκτορας και από το 2023 καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας με αντικείμενο την Γερμανική Λογοτεχνία και την Συγκριτική Γραμματολογία. Από το 2006 είναι μέλος ΣΕΠ στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο στην Ιστορία της Ευρωπαϊκής

Λογοτεχνίας. Έχει δημοσιεύσει επιστημονικά άρθρα για την γερμανική λογοτεχνία του 18ου και του 20ου αιώνα, συγκριτολογικά και θεωρητικά γραμματολογικά ζητήματα, για την σχέση σώματος και λογοτεχνίας στον Διαφωτισμό και τον Μοντερνισμό κ.α. Μεταξύ του 2010 και 2012, 2017 και το 2022 ήταν υπότροφος της Humboldt-Stiftung στο πανεπιστήμιο της Konstanz, Γερμανία καλεσμένη του καθ. κ. Koschorke. Από το 2018 έως το 2020 ήταν διευθύντρια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών *Γερμανική Φιλολογία. Θεωρία και Εφαρμογές* και από το 2022 είναι πρόεδρος του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ.

Δημήτριος Καρύδας

Ο Δημήτριος Καρύδας (Αθήνα 1956) είναι αν. καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας. Σπούδασε Φιλοσοφία, Φυσική και Μαθηματικά στο Columbia Univ. (B.A. 1978) και στο Oxford Univ. (Dr. Phil., 1983), Φιλοσοφία και Σημειολογία στο Technische Univ. Berlin (Dipl., 1995) και Φιλοσοφία στο Freie Univ. Berlin. Δίδαξε ως αν. Λέκτορας στο Humboldt Univ. Berlin Ιστορία της Φιλοσοφίας, όπως και ελληνική Ιστορία και Θεωρία του Πολιτισμού στο Τμήμα Ελληνικών Σπουδών του Freie Univ. Berlin. Είναι συνεργάτης στο CeMoG (Κέντρο Νεώτερης Ελλάδας) στο ίδιο τμήμα. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα και οι αντίστοιχες δημοσιεύσεις πολλών άρθρων, μονογραφιών κλπ. επικεντρώνονται στην κλασική γερμανική φιλοσοφία (Hegel, Feuerbach), την κριτική θεωρία του 20^{ου} αιώνα (Benjamin, Adorno), την κριτική της κουλτούρας καθώς και τις πολιτισμικές και θεωρητικές μεταφορές από το γερμανικό στον ελληνικό χώρο το δέκατο ένατο και εικοστό αιώνα. Πρόσφατες δημοσιεύσεις βιβλίων: *Begriff und Interpretation im Zeichen der Moderne*, de Gruyter, Berlin 2015 (συνεπ. με S. Schmidt & J. Zovko) και *Μπ. Μπρεχτ: Η φιλοσοφία επί σκηνής*, Αθήνα, Νήσος 2017 (με Γ. Σαγκριώτη).

Χάρης Μαλαμίδης

Ο Χάρης Μαλαμίδης είναι επίκουρος καθηγητής στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο τμήμα Global Studies του Πανεπιστημίου του Γκέτεμποργκ και έλαβε το διδακτορικό του από το τμήμα Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών του πανεπιστημίου Scuola Normale Superiore της Ιταλίας. Έχει διδάξει στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ τα διδακτικά και ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στα πεδία των κοινωνικών κινήσεων και της συλλογικής δράσης, της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, των κοινών, της κοινωνικής οργάνωσης της φροντίδας και της μετανάστευσης. Το βιβλίο του *'Social Movements and Solidarity Structures in Crisis-Ridden Greece'* έχει εκδοθεί από το Amsterdam University Press, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και στον ελληνικό και διεθνή τύπο.

Στέλλα Μιχοπούλου

Η Στέλλα Μιχοπούλου είναι Οικονομολόγος, BA Πάντειο Πανεπιστήμιο, Msc Department of Economics, University of Reading UK, PhD Department of Economics, University of Athens. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα της αφορούν την Πολιτική Οικονομία, τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τις Οικονομικές και Κοινωνικές Ανισότητες. Έχει δημοσιεύσει σε έγκυρα διεθνή περιοδικά όπως το *Review of Applied Economics*, *Forum of Social Policy*, *International Journal of Economics*, κ.ά. Παράλληλα έχει δημοσιεύσει μελέτες και βιβλία όπως *'Financialization and the Greek financial system, Studies in Financial System (2012)*, *'Αναπτυξιακές και Κοινωνικές Επιπτώσεις των πολιτικών σταθερότητας του ΔΝΤ' (2012)*, *'Κρίση χρέους, δημοσιονομική λιτότητα και οικονομική κρίση στην ευρωζώνη' (2014)*, *'Απασχόληση, Διανομή Εισοδήματος και Βιώσιμο Υπόδειγμα Ανάπτυξης Χωρίς Αποκλεισμούς' (2020)*, *'Χρέος, Ανισότητα και Αστάθεια στην Ευρωζώνη' Εκδόσεις Παπαζήση (2020)*, *Δείκτες Ευθραυστότητας των Νοικοκυριών και Βιώσιμο Μοντέλο Ανάπτυξης' (2023)*, κ.ά.

Παύλος Μπαλτάς

Ο Παύλος Μπαλτάς είναι Ερευνητής του Ινστιτούτου Κοινωνικών Ερευνών (IKE) στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την Δημογραφική Ανάλυση, την Πληθυσμιακή Γεωγραφία και την Εξόρυξη και Ανάλυση κοινωνικών δεδομένων από μη συμβατικές πηγές, όπως οι Δορυφορικές εικόνες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Έχει εργαστεί στο Παρατηρητήριο

Ευρωπαϊκής Δημογραφίας (ODE) του Εθνικού Ινστιτούτου Δημογραφικών Ερευνών (INED) της Γαλλίας και έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο του Bordeaux, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα με αντικείμενο την Δημογραφική Ανάλυση, τις Πληθυσμιακές Προβολές, την Ανάλυση δεδομένων και την Χαρτογράφηση τους. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στην Δημογραφία, δύο μεταπτυχιακών τίτλων ΜΔΕ “Πληθυσμός, Ανάπτυξη και Προοπτικές”, ΜΔΕ “Χωροταξία και Περιφερειακή Πολιτική” καθώς και Διπλωματούχος Μηχανικός Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Χάιδω Μπάρκουλα

Η Χάιδω Μπάρκουλα είναι Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ) (Α΄ βαθμίδας) του Τμήματος Κοινωνιολογίας της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών (ΟΠΕ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) με γνωστικό αντικείμενο *Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Ιστορία του Θεσμού του Πανεπιστημίου* (ΦΕΚ 1193^β/5.4.2017). Ταυτόχρονα έχει αναλάβει την ευθύνη του ερευνητικού έργου και των αρχειακών συλλογών του Ιστορικού Αρχείου ΕΚΠΑ και από το 2022 είναι μέλος της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Σπούδασε Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (1994-1999) και παρακολούθησε το πρόγραμμα Erasmus στο Πανεπιστήμιο του Southampton της Μ. Βρετανίας (1998-1999). Το 1999 εγγράφηκε στο ΠΜΣ της Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές το 2001. Το 2002 εγγράφηκε στον δεύτερο κύκλο σπουδών για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Με υποτροφία του ευρωπαϊκού προγράμματος «Ηράκλειτος» το 2009 ολοκλήρωσε τη διατριβή της με θέμα: *Αλ. Ρίζος Ραγκαβής (1830-1880): αλυτρωτισμός και διπλωματία*. Ταυτόχρονα με τις σπουδές της εργάστηκε στη γραμματεία υποστήριξης του ΠΜΣ (2001-2010) και από το 2010 στο Ιστορικό Αρχείο του ΕΚΠΑ. Έχει συγγράψει ή/και επιμεληθεί ή συνεισφέρει σε συλλογικούς τόμους. Ενδεικτικά: α) Μπάρκουλα Χάιδω, «Το «Αρχείο του Σπυριδωνος Λάμπρου» στο Ιστορικό Αρχείο ΕΚΠΑ» στο Καραμανωλάκης Β. – Ζώρας Γ. – Νικολάου Κ. – Παπαδιά-Λάλα Αν. (επιμ.), *Σπυριδων Λάμπρος, ο Ιστορικός, το έργο και η εποχή του*, εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2023, β) Κώστας Μπουραζέλης, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Χάιδω Μπάρκουλα, Χριστίνα Μπάκουλα, (επιμ.), *Εθνεγερσίας Αναστοχασμοί. Ανθολόγιο πανηγυρικών λόγων για την 25η Μαρτίου στο ΕΚΠΑ*, τ. Α΄ & Β΄, Ιστορικό Αρχείο ΕΚΠΑ, εκδόσεις ΕΚΠΑ, Αθήνα 2022, γ) τον τόμο *Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. 100 χρόνια ιστορίας (1920-2020)*, ΟΠΑ, Αθήνα 2020 και δ) σε συνεργασία με τους Κώστα Γαβρόγλου και Βαγγέλη Καραμανωλάκη τον τόμο: *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών και η Ιστορία του [1837-1937]*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2014 και συνοπτική έκδοση 2016. Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα, συνέδρια, ημερίδες και διοργανώσεις εκθέσεων και τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία και στην ιστορία της ανώτατης εκπαίδευσης.

Γεωργία Παπαδοπούλου

Η Γεωργία Παπαδοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Σπούδασε στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία και στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»). Είναι κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (ΕΚΠΑ). Από το 2014 είναι μέλος του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (ΕΚΠΑ). Έχει διδάξει μαθήματα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Διδακτικής και Εκπαίδευσης του Πολίτη/Πολιτειακής Παιδείας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών καθώς και σε επίπεδο μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών και δια βίου μάθησης. Έχει εργαστεί ως εμπειρογνώμονας στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα GEAR για την ενίσχυση της κινητικότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα για την εκπαίδευση του πολίτη. Έχει δημοσιεύσεις σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά καθώς και επιστημονικές ανακοινώσεις σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια με κύριο αντικείμενο την Εκπαίδευση και τη δημοκρατία, την ιδιότητα του Πολίτη και τη Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών.

Δημήτρης Παρσάνογλου

Ο Δημήτρης Παρσάνογλου (Phd. Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Παρίσι) είναι αναπληρωτής καθηγητής στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και διευθυντής του Εργαστηρίου Κοινωνικής Θεωρίας και Εμπειρικής Έρευνας. Έχει διδάξει στο τμήμα Φιλοσοφίας και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών στην Αθήνα και στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Μεταξύ άλλων, έχει συντονίσει, ως κύριος ερευνητής του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου, το έργο FP7 "MIG@NET: Transnational digital networks, migration and gender" (2010-2013). Υπήρξε μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, στο πλαίσιο του προγράμματος ARISTEIA στο έργο «Διαχείριση της μετανάστευσης και διεθνείς οργανισμοί: Μια ιστορία της ίδρυσης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης» (2012-2015). Έχει συμμετάσχει ως κύριος ερευνητής σε προγράμματα HORIZON 2020 (NEGOTIATE, 2015-2018, και DigiGen, 2019-2022), ενώ ήταν επιστημονικός υπεύθυνος του έργου 'Beyond the "refugee crisis": investigating patterns of integration of refugees and asylum seekers in Greece - BREcht', το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας (2019-2022). Αυτή τη στιγμή είναι επιστημονικός υπεύθυνος σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα ΕΛΙΔΕΚ και σε ένα HORIZON. Τα κύρια ερευνητικά του ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν την ιστορία και την κοινωνιολογία της μετανάστευσης στην Ελλάδα με ιδιαίτερη έμφαση στην απασχόληση, τον αστικό χώρο, το φύλο και τις μεταναστευτικές πολιτικές.

Μανώλης Πατηνιώτης

Ο Μανώλης Πατηνιώτης είναι καθηγητής Ιστορίας των Επιστημών και των Τεχνικών στους νεότερους χρόνους στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ και Σύμβουλος Καθηγητής στον κύκλο σπουδών *Ευρωπαϊκός Πολιτισμός* του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Επίσης, ήταν μέλος της Ακαδημαϊκής Επιτροπής που συντόνισε το σχεδιασμό και την ίδρυση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Επικοινωνία της Επιστήμης» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Σπούδασε Φυσική και στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης. Υπήρξε μεταδιδακτορικός υπότροφος στο Dibner Institute for the History of Science and Technology, στο MIT, και επισκέπτης ερευνητής στο Max Planck Institute for the History of Science, στο Βερολίνο. Από το 2002 έως το 2021 διετέλεσε καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ. Δίδαξε Ιστορία της Νεότερης Επιστήμης, Ιστοριογραφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας και Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Η έρευνά του εστίασε στην ανάδυση της σύγχρονης επιστήμης στην ευρωπαϊκή περιφέρεια και σε αποικιακά περιβάλλοντα. Μελέτησε διανοητικά εγχειρήματα που δεν συμμετείχαν στο σχήμα του Διαφωτισμού και προσπάθησε να γεφυρώσει την ιστορία της ευρωπαϊκής επιστήμης με τις μετα-αποικιακές σπουδές. Τα τελευταία χρόνια τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα έχουν εστιαστεί στη μελέτη της Ιστορίας και της Φιλοσοφίας του Ψηφιακού. Από τη σκοπιά της Ιστορίας, διερευνά την ανάδυση της ψηφιακής οντολογίας μέσω της διασταύρωσης της Θεωρίας της Πληροφορίας με τις τεχνολογικές εξελίξεις των μέσων του 20ού αιώνα. Από τη σκοπιά της Φιλοσοφίας, διερευνά τις έννοιες της δυνητικότητας και της αρθρωσιμότητας, καθώς και τις νέες δυνατότητες που αυτές προσφέρουν για κοινωνικό έλεγχο και προσωπική αυτοδιάθεση. Ο Μανώλης Πατηνιώτης έχει συνεχή παρουσία σε δράσεις Επικοινωνίας της Επιστήμης στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση, σε επιμορφωτικές δράσεις πολιτιστικών οργανισμών και σε δημόσιες εκδηλώσεις. Είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *Πρίσμα: Ένθετο για τις Επιστήμες, την Τεχνολογία και την Κοινωνία*, το οποίο κυκλοφορεί κάθε δεκαπέντε μέρες με την εφημερίδα *η Αυγή*. Το *Πρίσμα* παρουσιάζει τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στις Επιστήμες και την Τεχνολογία, αφιερώνει άρθρα στην Ιστορία και τη Φιλοσοφία των Επιστημών και καταγράφει τα μείζονα ηθικά, κοινωνικά και πολιτισμικά ζητήματα που συνδέονται με τις επιστημονική και τεχνολογική πολιτική στην Ελλάδα και διεθνώς.

Ελένη Ρεθυμιωτάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Σπουδές: Νομική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α. Μεταπτυχιακές σπουδές (D.E.A.) Πανεπιστήμιο Pantéon-Assas (Paris II)
Διδακτορική διατριβή με θέμα: «Από την ιατρική δεοντολογία στην βιοηθική. Μια μελέτη της Κοινωνιολογίας του δικαίου»

Διοικητικό Έργο: Μέλος της ΓΣ του Τμήματος και Αν. Διευθύντρια του ΠΜΣ Ιστορίας, Κοινωνιολογίας και Φιλοσοφίας του Δικαίου.

Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής (2017)

Μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής (2015)

Συγγραφικό Έργο: Βιβλία:

- *De la déontologie médicale à la bioéthique. Etude de sociologie juridique*, Διδακτορική διατριβή, Université Panthéon~Assas~Paris II, Atelier National de Reproduction des Thèses, Lille, 2001.
- *Ρύθμιση ή αυτορρύθμιση; Το παράδειγμα της ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Θεσμοί της Ελληνικής Κοινωνίας, τ. 20, 2003.
- *Πηγές του δικαίου και νομικός πλουραλισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012.
- *Φεμινισμός και Δίκαιο*, 2016 [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (repository.kallipos.gr), στο <http://hdl.handle.net/11419/6177> (με Μαρίνα Μαροπούλου & Χριστίνα Τσακιστράκη)
- *Η συντροφικότητα και το σύμφωνο συμβίωσης. Η οπτική της Κοινωνιολογίας του δικαίου*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας (υπό έκδοση)

2. Άρθρα/Συμβολές:

- Η βιοηθική και η ρύθμιση της ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής (Ι.Υ.Α.), σε: Θ.Κ. Παπαχρίστου κά, *Αυτορρύθμιση, Δίκαιο και Κοινωνία στον 21^ο αιώνα*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 133-161.
- Οι δικηγόροι των Αθηνών : Μια κοινωνιολογική προσέγγιση, σε: Χρ. Βερναρδάκης (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 2004, Αναλύσεις πολιτικής και κοινωνικής έρευνας*, Σαββάλας, Αθήνα, 2005, σ. 258-316.
- Το δίπολο «παραβάτης / ασθενής» μέσα από το λόγο του νομοθέτη και την απόφαση του δικαστή, σε: Καράκωστας, Κ./ Μαλλιώρη, Μ./ Σολδάτος, Κ./ Κουτσουράδης, Α. (επιμ.), *Ψυχιατρική & δίκαιο II, Χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Μια διεπιστημονική προσέγγιση*, Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν.Σάκκουλας, 2008, σ. 125-171.
- Μια συγκριτική έμφυλη ανάγνωση των αλλαγών του δικαίου της συγγένειας μετά τη ρύθμιση της βιοϊατρικής τεχνολογίας, σε: Μαροπούλου, Μ. (επιμ.), *Το φύλο, το σώμα και η έμφυλη διαφορά: η συνάντηση δικαίου και κοινωνικής προβληματικής*, Αθήνα, εκδ. Ε.Κ.Π.Α. & Προγράμματος Σπουδών για Θέματα Φύλου και Ισότητας, 2008, σ. 49-65.
- European Public Sphere and Digital Political Communication: Facebook as a medium of political expression and participation, Proceedings of the 4th International Conference on Information Law and Ethics, Bottis, M./ Alexandropoulou, E. (eds), *Values and Freedoms in Modern Information Law and Ethics*, 2012. –e book –
- Η ρύθμιση της βιοϊατρικής και το μετανεωτερικό παράδειγμα της σχέσης του δικαίου με την ηθική, σε : Στ.Τσινόρεμα/ Κ.Λούη (επιμ.), *Θέματα Βιοηθικής. Η Ζωή, η Κοινωνία και η Φύση μπροστά στις προκλήσεις των Βιοεπιστημών*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2013, σ. 171-192.
- Η βιοηθική ως μοντέλο ρύθμισης και ελέγχου της βιοϊατρικής στην Ελλάδα: απολογισμός και μελλοντικές προκλήσεις, σε: Κανελλοπούλου- Μπότη, Μαρία/ Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Φερενίκη (επιμ.), *Ιατρική Ευθύνη και Βιοηθική, Σύγχρονες Προσεγγίσεις και προοπτικές του μέλλοντος*, Πρακτικά Διεπιστημονικού Συνεδρίου, 1-2 Μαρτίου 2013 Αθήνα, Broken Hill Partners Ltd, 2014, σ. 295-317.
- Νομικός πλουραλισμός και ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Η οπτική της κοινωνιολογίας του δικαίου, σε: *Τιμητικό τόμο Σπ. Βρέλλη, Σε αναζήτηση της δικαιοσύνης*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σ.825-846
- Ομόφυλα ζευγάρια και Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή: σεξουαλική ελευθερία, οικογενειακή ζωή και γονεϊκή σχέση, σε: *Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή & εναλλακτικά οικογενειακά σχήματα*, : Εφ. [Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη](#) κά, Δημοσιεύματα Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής - τ. 18, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδ. Σάκκουλα, 2014, σ. 147-180.
- Greek Data Protection Authority and e-Governance after the crisis, *ICIL 2014 Proceedings, Lifting barriers to Empower the Future of Information Law and Ethics*, Thessaloniki, 30-31 May 2014, University of Macedonia Press, 2014.

- Το δίκαιο ανηλίκων στην πράξη: Η πρώτη νομική κλινική για τα δικαιώματα των παιδιών στην Ελλάδα, σε: Γασπαρινάτου, Μ. (επιμ.), *Τιμητικός τόμος Νέστορα Κουράκη Ι*, Αντ.Ν.Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2016 (ψηφιακή έκδοση), σ. 1984-2004.
- Συντροφικότητα, γάμος και συγγένεια χωρίς έμφυλη διαφορά: μια πρόκληση για το οικογενειακό δίκαιο, σε: *Τιμητικό Τόμο για την καθηγήτρια Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 787-815.
- (Με Χρύσα Καπαρτζιάνη & Ιωάννη Φλυτζάνη, Υποψήφιους διδάκτορες Νομικής ΕΚΠΑ) Φωνές από τα κάτω: το δίκαιο στο λόγο των κοινωνικών κινημάτων στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης, σε: Χριστιάνα Κωσταντοπούλου (επιμ.), *Αφηγήσεις της κρίσης: Μύθοι και Πραγματικότητες*, Αθήνα, Παπαζήσης, 2017, σ. 269-308.
- (Με Λάουρα Μαράτου-Αλιμπράντη), Prostitution Policy in Greece, in: Synnøve Økland Jahnsen/ Hendrik Wagenaar, *Assessing Prostitution Policies in Europe*, Routledge, 2018, p. 346-359. ISBN 9781138224919 Series: [Interdisciplinary Studies in Sex for Sale](#)
- Παιδιά με τρεις γονείς: τεχνοεπιστημονική ελευθερία και ηθικοπολιτική οριοθέτηση, Εργαστήριο Μελέτης Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής, *Τεχνολογία & Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή*, Θεσσαλονίκη 2-3 Νοεμβρίου 2018 (υπό έκδοση).
- Το σημείο ισορροπίας των κανονιστικών αρχών για τη στάθμιση της προστασίας δεδομένων υγείας με την προώθηση της βιοϊατρικής έρευνας, σε: Μ.Κανελλοπούλου-Μπότη/ Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Βιοηθικοί προβληματισμοί IV, *Δεδομένα Υγείας και Γενετικά Δεδομένα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2019, σ. 161-177.
- Η θεσμική αναγνώριση των δικαιωμάτων των νοσοκομειακών ασθενών, Επιστημονική Εκδήλωση Ομίλου Μελέτης Ιατρικού δικαίου και Βιοηθικής, *Δικαιώματα των ασθενών Σύγχρονες προκλήσεις*, Θεσσαλονίκη, Πέμπτη 11 Απριλίου 2019 (υπό έκδοση).
- (με Ιωάννη Φλυτζάνη) Η κοινωνιολογία στην Νομική Σχολή Αθηνών και η στιγμή του Θανάση Παπαχρίστου, *Αναμνηστικός τόμος Θ.Κ.Παπαχρίστου* (υπό έκδοση).

Μιχάλης Σπουρδαλάκης

Ο Μιχάλης Σπουρδαλάκης, σπούδασε δημόσιο δίκαιο και πολιτική επιστήμη στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συνέχισε τις σπουδές του στον Καναδά όπου και δίδαξε σε πανεπιστήμια του Οντάριο και του Κεμπέκ. Από το 1991 μέχρι το 2021, δίδαξε σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό μαθήματα στο πεδίο της πολιτικής κοινωνιολογίας, πολιτικής ανάλυσης και ελληνικής κοινωνίας και πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διατελέσει Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης και από το 2014 μέχρι το 2021 διετέλεσε Κοσμήτορας της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής της Ελληνικής Επιθεώρησης Πολιτικής Επιστήμης, και μέλος της συντακτικής ομάδας του *Socialist Register*, και πολλών άλλων επιστημονικών δράσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. www.spourdalakis.gr

Μάνος Σπυριδάκης

Ο Μάνος Σπυριδάκης είναι Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του ΕΚΠΑ με γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνική Ανθρωπολογία των Εργασιακών Σχέσεων». Είναι απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, έχει λάβει το μεταπτυχιακό του δίπλωμα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο του Durham και τη διδακτορική του διατριβή από το Sussex European Institute του Πανεπιστημίου του Sussex, ως υπότροφος του ΙΚΥ και μεταδιδακτορική υποτροφία από το ΙΚΥ στο ίδιο πάντοτε πεδίο. Έχει υπηρετήσει στη μέση εκπαίδευση και έχει διδάξει στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας-Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στα Πανεπιστήμια της Βιέννης, της Iowa, του Saint-Etienne, της Campania Luigi Vanvitelli, του Nova Lisboa της Πορτογαλίας και είναι μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής των περιοδικών, *Ουτοπία, Εθνολογία, Urbanities, Ο Κόσμος της Εργασίας, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, μέλος της επιστημονικής γραμματείας του περιοδικού, *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη* και συνυπεύθυνος (μαζί τον Χ. Δερμεντζόπουλο) της σειράς ΕΤΕΡΟΤΗΤΕΣ των εκδόσεων Μεταίχμιο και υπεύθυνος της περιοδικής έκδοσης του Commission of Urban Anthropology, του International Union of Anthropological and Ethnological Sciences. Είναι συγγραφέας των μονογραφιών, *Εξουσία και παρενόχληση στην Εργασία* (Εκδόσεις Διόνικος

2009), *Εργασία και Κοινωνική Αναπαραγωγή στη ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία του Πειραιά* (εκδόσεις Παπαζήση 2010), *The Liminal Worker. An Ethnography of Work, Unemployment and Precariousness in Contemporary Greece* (εκδόσεις Ashgate, 2013), *Homo Precarius* (εκδόσεις Πεδίο 2018), ενώ έχει επιμεληθεί συλλογικούς τόμους και μεταφράσεις. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται σε ζητήματα ανθρωπολογίας της εργασίας και κοινωνικής πολιτικής, στην έννοια του χώρου, στην ποιοτική κοινωνική έρευνα, στην οικονομική ανθρωπολογία και στην ανθρωπολογία της υγείας.

Ιωάννα Τσίγκανου

Η Ιωάννα Τσίγκανου είναι Διευθύντρια Ερευνών (Α΄ βαθμίδας), νομικός και διδάκτορας Κοινωνιολογίας του Εγκλήματος και της Παρεκκλίνουσας Συμπεριφοράς (Ph.D., LSE 1988). Ως μέλος του ερευνητικού προσωπικού του ΕΚΚΕ συμμετέχει (από το 1994 κι εντεύθεν) στην υλοποίηση ερευνητικών έργων και προγραμμάτων, στην εξοικείωση και την εμπέδωση νέων εργαλείων έρευνας και ερευνητικών υποδομών μέσα από διεθνή, ευρωπαϊκά και ελληνικά επιστημονικά δίκτυα και συνεργασίες και στην διάχυση των πορισμάτων της έρευνας σε διεθνή και ελληνικά βήματα (fora) ακαδημαϊκού και ερευνητικού επιστημονικού προβληματισμού και διαλόγου. Διαθέτει εμπειρία διοίκησης, ως Αναπληρώτρια Διευθύντρια του Ινστιτούτου Πολιτικών Ερευνών του ΕΚΚΕ (2021 -), Αναπληρώτρια Διευθύντρια του Ινστιτούτου Πολιτικής Κοινωνιολογίας του ΕΚΚΕ (2003-2008), Διευθύντρια του Ινστιτούτου Πολιτικής Κοινωνιολογίας του ΕΚΚΕ (2008 - 2012), Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΚΚΕ (2013-2017), Αναπληρωματικό Μέλος του ΤΕΣ Κοινωνικών Επιστημών του Ανωτάτου Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Έρευνας 92018 – 2020), αλλά και ως συμμετέχουσα με ποικίλες ιδιότητες σε διοικητικά όργανα επιστημονικών και συνδικαλιστικών συλλόγων και σωματείων. Έχει συμμετάσχει σε περισσότερα από 50 ερευνητικά έργα, έχει συγγράψει περισσότερες από 100 μελέτες άρθρα και μονογραφίες αυτόνομα και με άλλους επιστήμονες, που έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους και έχει συμμετάσχει στην έκδοση και επιμέλεια 28 βιβλίων από κοινού με συναδέλφους και αυτόνομα. Τέλος, επιτελεί επί σειρά ετών (1995 κι εντεύθεν) διδακτικό έργο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και συμμετέχει ως εμπειρογνώμονας σε διεθνή-ευρωπαϊκά επιστημονικά δίκτυα εμπειρογνομένων, σε αξιολογήσεις ερευνητικών δράσεων και προγραμμάτων βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και σε επιστημονικές επιτροπές επιστημονικών εκδόσεων, εφημερίδων και περιοδικών.

11.2. Βιογραφικά διδασκόντων μαθημάτων ελεύθερης επιλογής

Γεώργιος Γιαννούλης

Βλ. https://www.law.uoa.gr/prosopiko/didaskontes_alfabitika/georgios_giannoylis/

Βαρβάρα Λαλιώτη

Βλ. https://www.pspa.uoa.gr/anthropino_dynamiko/didaktiko_kai_ereynitiko_prosopiko/tomeas_dioikitikis_epistimis_kai_dimosioy_dikaioy/barbara_lalioti/

Βασιλική Λαλιώτη

Η Βασιλική Λαλιώτη είναι μόνιμη επίκουρη καθηγήτρια ανθρωπολογίας της επιτέλεσης στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Σπούδασε Ιστορία-Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του Durham-UK. Ο τίτλος της διδακτορικής διατριβής της είναι, «Social memory and ethnic identity: ancient Greek drama performances as commemorative ceremonies». Έχει κάνει εθνογραφική έρευνα στην Αθήνα, στην Κρήτη και στον Βόλο για ζητήματα που συνδέονται με το θέατρο, την εθνική ταυτότητα, τις πολιτικές της μνήμης, τη μετανάστευση και την οπτική ανθρωπολογία. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται με τις επιτελεστικές τέχνες (θέατρο, μουσική, performance art), τη δημοφιλή κουλτούρα, τις ψηφιακές τεχνολογίες και τον μετανθρωπισμό. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *γιατί κυλά στο αίμα μας. Από το αρχαίο δράμα στο φλαμένκο: Επιστρέφοντας την ανθρωπολογία στο πεδίο της εμπειρίας* (συν-συγγραφέας, 2010, Αθήνα: Κριτική), *Το σάουντρακ της ζωής μας. Σύγχρονα θέματα στη μελέτη της δημοφιλούς μουσικής* (2016, Αθήνα: Παπαζήσης) και επιμελήτρια του συλλογικού τόμου

Ψηφιακές τεχνολογίες και τέχνες (2022, Θεσσαλονίκη: Ροπή). Κείμενά της έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους.

Νικόλαος Πατσαντάρας

Βλ. https://www.phed.uoa.gr/anthropino_dynamiko/meli_dep/meli/patsantaras_nikolaos/

Χαρίλαος Πλατανάκης

Βλ. https://www.pspa.uoa.gr/anthropino_dynamiko/didaktiko_kai_ereynitiko_prosopiko/tomeas_politikis_epistimis/charilaos_platanakis/

Τζαννετάκη Αντωνία – Ιόλη

Βλ. https://www.law.uoa.gr/prosopiko/didaskontes_alfabitika/antonia_ioli_tzanetaki/

Ιωάννης Τσίρμπας

Βλ. https://www.pspa.uoa.gr/anthropino_dynamiko/didaktiko_kai_ereynitiko_prosopiko/tomeas_koinonikis_th_eorias_kai_koinoniologias/ioannis_tsirmpas/

Νικόλαος Χρηστάκης

Βλ. https://www.media.uoa.gr/anthropino_dynamiko/meli_dep/christakis_nikolas/

12. ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

12.1. Ακαδημαϊκή Ταυτότητα και ΠΑΣΟ

Από το Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ. λειτουργεί κεντρικό πληροφοριακό σύστημα για την έκδοση ακαδημαϊκής ταυτότητας που θα πρέπει να προμηθευτούν όλοι/όλες οι φοιτητές/τριες. Η ακαδημαϊκή ταυτότητα χρησιμοποιείται και σαν Δελτίο Φοιτητικού Εισιτηρίου (ΠΑΣΟ). Ισχύ φοιτητικού εισιτηρίου έχουν μόνον οι ταυτότητες των φοιτητών που δεν είναι ήδη κάτοχοι πτυχίου άλλου Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ. Η αίτηση απόκτησης της νέας ακαδημαϊκής ταυτότητας υποβάλλεται ηλεκτρονικά στην διεύθυνση <http://academicid.minedu.gov.gr> Για την υποβολή αίτησης οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να διαθέτουν λογαριασμό πρόσβασης (username και password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου (βλ.παρακάτω).

12.2. Πλατφόρμα "My-studies"

Ο δικτυακός αυτός τόπος <https://my-studies.uoa.gr> παρέχει υπηρεσίες σχετικές με φοιτητικά θέματα. Μέσα από τη σελίδα οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση:

α) Στο Πρόγραμμα Σπουδών

β) Στην βαθμολογία τους

γ) Υποβάλουν την δήλωση μαθημάτων τους για κάθε εξεταστική περίοδο εκτός της εξεταστικής Σεπτεμβρίου (επαναληπτική)

Πρόσβαση στην πλατφόρμα έχουν μόνο οι ενεργοί χρήστες των φοιτητικών δικτυακών υπηρεσιών του ΕΚΠΑ με χρήση των προσωπικών τους κωδικών πρόσβασης (username και password)

12.3. Λογαριασμός πρόσβασης (Username και Password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου

Για την απόκτηση προσωπικών κωδικών πρόσβασης (username και password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου θα πρέπει να συμπληρωθεί φόρμα «Αίτηση Νέου Λογαριασμού» στην σελίδα: <http://webadm.uoa.gr> ακολουθώντας προσεκτικά τις οδηγίες.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι κωδικοί, που θα αποκτήσετε, θα σας είναι απαραίτητοι καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών σας και δεν πρέπει να ξεχαστούν. Φροντίστε για την ασφαλή φύλαξη ή απομνημόνευσή τους.

12.4. «η-Τάξη»: Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης

Η πλατφόρμα «e-class ΕΚΠΑ» αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων. Στηρίζεται σε λογισμικό ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης του Πανεπιστημίου χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με την χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (webbrowser) χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις.

12.5. «Εύδοξος»: Ηλεκτρονική Υπηρεσία Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συγγραμμάτων

Πρόκειται για την ηλεκτρονική υπηρεσία: <http://eudoxus.gr> άμεσης και ολοκληρωμένης παροχής των συγγραμμάτων στους/στις φοιτητές/τριες των Πανεπιστημίων και της επικράτειας. Η διαδικασία είναι πλήρως αυτοματοποιημένη και προσφέρει:

- α) Πλήρη ενημέρωση στους φοιτητές για τα παρεχόμενα συγγράμματα σε κάθε μάθημα
  - β) Δυνατότητα άμεσης παραλαβής των συγγραμμάτων και
  - γ) Αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την ταχεία αποζημίωση των εκδοτών και για την αποτροπή της καταχρηστικής εκμετάλλευσης των δημόσιων πόρων.
- Πρόσβαση και σε αυτή την υπηρεσία έχουν μόνο οι ενεργοί χρήστες των φοιτητικών δικτυακών υπηρεσιών του Ε.Κ.Π.Α.

12.6. Ιδρυματικό Αποθετήριο ΕΚΠΑ «Πέργαμος»

Η «Πέργαμος», αποτελεί την Ενιαία Πλατφόρμα Ιδρυματικού Αποθετηρίου / Ψηφιακής Βιβλιοθήκης (ΕΠΙΑΨΒ) του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), βλ. σχετικά:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/index.html> .

Το υλικό το οποίο περιλαμβάνεται ή μπορεί να ενταχθεί στην Πέργαμο είναι:

- Ψηφιακές συλλογές εκπαιδευτικής και πολιτιστικής αξίας για την ακαδημαϊκή κοινότητα
- Πτυχιακές και Διπλωματικές εργασίες, Διδακτορικές Διατριβές
- Σπάνιο ψηφιοποιημένο υλικό το οποίο ανήκει στη [Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης](#) (ΒΚΠ) ή σε άλλες οργανωτικές μονάδες του ΕΚΠΑ (π.χ. αποδελτιωμένες παλαιές περιοδικές εκδόσεις, βιβλία, άρθρα τιμητικών τόμων, πρακτικά συνεδρίων του ΕΚΠΑ)
- Αρχεία και ιδιωτικές αρχειακές συλλογές
- Εκπαιδευτικό υλικό για Φοιτητές με Αναπηρίες (ΦμεΑ)
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις και άλλο ερευνητικό υλικό

Η Πέργαμος περιλαμβάνει ένα μεγάλο σύνολο ετερογενών ψηφιακών συλλογών πολιτιστικής αξίας, οι οποίες ανήκουν στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), καθώς και μέρος της ερευνητικής και εκπαιδευτικής παραγωγής της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΕΚΠΑ, συλλογή η οποία συνεχώς εμπλουτίζεται. Πιο συγκεκριμένα, η Πέργαμος αριθμεί **20 συλλογές** ποικίλου περιεχομένου, οι οποίες καλύπτουν σχεδόν όλο το θεματικό εύρος των Σχολών του ΕΚΠΑ, ενώ το σύνολο των ψηφιακών τεκμηρίων αγγίζει περίπου το 1.000.000 ψηφιακά αντικείμενα.

12.7. Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦΜΕΑ)

Αποστολή της [Μονάδας Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία](#) (ΦμεΑ) είναι η επίτευξη στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών/τριών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις. Η Μονάδα Προσβασιμότητας υποστηρίζει επίσης φοιτητές με μαθησιακές δυσκολίες ή σοβαρές ασθένειες. Τα κύρια μέσα που επιστρατεύονται για τους σκοπούς της είναι οι Προσαρμογές στο Περιβάλλον, οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής και οι Υπηρεσίες Πρόσβασης. Στόχος είναι να ικανοποιηθούν βασικές ανάγκες και απαιτήσεις των ΦμεΑ όπως: η διαπροσωπική επικοινωνία με τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η συγγραφή σημειώσεων και εργασιών, η πρόσβαση στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στο εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα και τις προβολές της αίθουσας διδασκαλίας, στις εξετάσεις και στο περιεχόμενο του διαδικτύου.

Το Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας περιλαμβάνει: α) Αξιολόγηση Ικανοτήτων ΦμεΑ με επιστημονική μεθοδολογία με σκοπό να προτείνει εξειδικευμένη λύση προηγμένων *Υποστηρικτικών Τεχνολογιών (ΥΤ)*. Επίσης παρέχει βοήθεια στην προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού ΥΤ πληροφορικής καθώς και τεχνική υποστήριξη, β) Υπηρεσία Εθελοντικής Υποστήριξης για τον συντονισμό της συστηματικής, διακριτικής και ασφαλούς εξυπηρέτησης των ΦμεΑ από καταρτισμένους εθελοντές συμφοιτητές τους σε

θέματα που αφορούν τις σπουδές τους, γ) Υπηρεσία τηλεδιερμηνείας στην Ελληνική Νοηματική γλώσσα και δ) Υπηρεσία Παραγωγής προσβάσιμων συγγραμμάτων σε διαφορετικούς μορφότευπους.

Η Υπηρεσία Μεταφοράς ασχολείται με την καθημερινή μετακίνηση των ΦμεΑ από το σπίτι τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα. Διαθέτει ειδικά διαμορφωμένα οχήματα για την μετακίνηση φοιτητών που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο. Η υπηρεσία λειτουργεί τις εργάσιμες ημέρες από 07:00 έως 22:00.

Περισσότερες Πληροφορίες & Επικοινωνία: Ιστοσελίδα: <https://access.uoa.gr>

Τηλέφωνα: 2107275687, 2107275183

E-mail: access@uoa.gr

12.8. Συνήγορος του Φοιτητή

Στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει συσταθεί και λειτουργεί ο θεσμός με την ονομασία "Συνήγορος του Φοιτητή" με τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- εξέταση αιτημάτων φοιτητών για προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τις ακαδημαϊκές και διοικητικές υπηρεσίες και αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα αυτά,
- διευκόλυνση των επαφών του φοιτητή με τα όργανα και τις υπηρεσίες διοίκησης.
- εξέταση αναφορών-καταγγελιών των φοιτητών για παραβίαση διατάξεων και κανόνων της πανεπιστημιακής νομοθεσίας και δεοντολογίας και
- ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

Επικοινωνία

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Κτίριο Πανεπιστημιακής Λέσχης (Ιπποκράτους 15 - 1^{ος} όροφος) - ανοιχτά κάθε Τετάρτη, ώρα 14:00 - 15:30 μ.μ.

Τηλέφωνο: 210 368 8274

<http://www.sinigorosfititi.uoa.gr/>

e-mail: sinigorosfititi@uoa.gr

12.9. Βιβλιοθήκες άλλων φορέων

- Ακαδημίας Αθηνών (Μέγαρο Ακαδημίας Αθηνών, Πανεπιστημίου 28) τηλ. 210-3643067, 210-3600207 & 210-3600209
- Αναγνωστηρίων Πανεπιστημιακής Λέσχης (Ιπποκράτους 15 - 2ος όροφος) τηλ. 210-3688246-7
- Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (Πλατεία Ελευθερίας 1, Αθήνα) τηλ. 21 0322 3062
- Βουλής των Ελλήνων (Κεντρικό κτήριο Βουλής, Βασ. Σοφίας 2) τηλ. 210-3707227, 210-3707404 & 210-3707225
- Βρετανικού Συμβουλίου (Πλ. Φιλικής Εταιρείας 17 - Κολωνάκι) τηλ. 210-3692324
- Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Μεσογείων 14-18) τηλ. 210-7710770
- Γεννάδειος (Σουηδίας 61) τηλ. 210-7210536
- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας Λεωφ. Συγγρού 364, Καλλιθέα
- Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Πειραιώς 46 & Επονιτών) τηλ. 210-4852313-5 & 210-4852347-9
- Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Πειραιώς 211) τηλ. 210-3496299-300
- Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών) (Βασ. Κωνσταντίνου 48) τηλ. 210-7273710
- Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22) τηλ. 210-3680044 & 46
- Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα) (Βασ. Σοφίας 2) τηλ. 210-7272100
- Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη Βιβλιοθήκη (2ας Μεραρχίας 36, Πειραιάς) τηλ. 210-4523937
- Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) (Αμερικής 11) τηλ. 210-3628911
- Μπενάκειος (υπάγεται στη Βιβλιοθήκη της Βουλής) (Ανθίμου Γαζή 2) προσωρινά στεγάζεται στην Λένορμαν 218, τηλ. 210-5102603-4 Οκταβίου Μερλιέ (Γαλλικού Ινστιτούτου) (Σίνα 31) τηλ. 210-3398650

- Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς Βιβλιοθήκη (Σαλαμίνας 72-74, Καλλιθέα), τηλ. 210 3739651-2 & 210 3739552
- Τραπέζης της Ελλάδος (Πανεπιστημίου 21) τηλ. 210-3202446, 210-3202522 & 210-3203216